

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Κοινωνικά Πληροφοριακά Συστήματα

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Κοινωνικά Δίκτυα στην Εκπαίδευση
Χρήση του Edmodo στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Δανίλια Ζαρμπαλά

Επιβλέπων Καθηγητής
Φώτιος Λαζαρίνης

Δεκέμβριος 2020

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Κοινωνικά Πληροφοριακά Συστήματα

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Κοινωνικά Δίκτυα στην Εκπαίδευση
Χρήση του Edmodo στην Εκπαιδευτική Διαδικασία**

**Επιβλέπων Καθηγητής
Λαζαρίνης Φώτιος**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στα *Κοινωνικά Πληροφοριακά Συστήματα* από τη Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου

Δεκέμβριος 2020

Περίληψη

Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Η ανάδειξη των κοινωνικών μέσων και η μεγάλη δημοτικότητα τους, έχουν διαφοροποιήσει τον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των ατόμων. Η επικοινωνία έχει μεταφερθεί στο Διαδίκτυο και η συνεργασία γίνεται μέσω κοινωνικών δικτύων. Τα κοινωνικά δίκτυα είναι μια ανερχόμενη τεχνολογία που προωθεί την δημιουργία περιεχομένου με πολλαπλές αναπαραστάσεις μέσα από την συνεργασία και την αλληλεπίδραση.

Τα κοινωνικά μέσα έχουν διεισδύσει στην ζωή των ανθρώπων και χρησιμοποιούνται στη καθημερινή ζωή για επικοινωνία με φίλους και γνωστούς και στην επαγγελματική ζωή για προώθηση προϊόντων και διαφήμιση. Η ενσωμάτωσή τους στην εκπαίδευση είναι αναπόφευκτο γεγονός προκειμένου να εκσυγχρονιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και να προετοιμαστούν οι μαθητές για το μέλλον.

Η χρήση τους στην εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει ένα δωρεάν μέσο για την εκπαίδευση με πολλαπλά οφέλη. Η υποστήριξη πολλών εφαρμογών και υπηρεσιών, η αλληλεπίδραση και η συνεργατικότητα των κοινωνικών δικτύων μπορούν να εξελίσουν την εκπαιδευτική διαδικασία και να αυξήσουν την συμμετοχή των μαθητών. Αναμφισβήτητα όμως, η χρήση των κοινωνικών δικτύων συμπεριλαμβάνει και μειονεκτήματα, όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός, η έλλειψη ασφάλειας όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα και η προστασία της ταυτότητας των μαθητών. Η εκπαίδευση οφείλει να εξελιχθεί έχοντας κατά νου την προστασία και ασφάλεια των μαθητών. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης των κοινωνικών δικτύων είναι καίριος στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι αναγκαίο να γίνουν και οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις και αλλαγές στην εκπαίδευση προκειμένου να μπορούν να στηρίξουν τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Η μελέτη περίπτωσης χρήσης ενός κοινωνικού δικτύου στην εκπαιδευτική διαδικασία στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος της Πληροφορικής στο

Γυμνάσιο, καλείται να απαντήσει στα ερωτήματα κατά πόσο μπορεί η ένταξη των νέων κοινωνικών μέσων να εκσυγχρονίσει και να υποστηρίξει την εκπαιδευτική διαδικασία και τους τρόπους με τον οποίο μπορεί να επηρεάσει το μαθησιακό αποτέλεσμα σε μια εποχή όπου το Διαδίκτυο παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των μαθητών και τα κοινωνικά μέσα αποτελούν ένα σημαντικό μέρος του. Μετά την εφαρμογή του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo ως υποστηρικτικό εργαλείο στην διδασκαλία του μαθήματος, οι μαθητές συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο σύμφωνα με το οποίο το 63% θεώρησε πως η χρήση ενός κοινωνικού δικτύου βοήθησε στην καλύτερη συνεργασία με τους συμμαθητές τους, στην συνεργασία με τον εκπαιδευτικό με ποσοστό 52,7% και το 58,9% στην εύκολη διαχείριση του περιεχομένου που δημιούργησαν. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 76% θεώρησε ότι το Edmodo έπαιξε θετικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία και το 81.5% απάντησε ότι η εφαρμογή του Edmodo έκανε το μάθημα πιο ενδιαφέρον.

Summary

The evolution of technology has radically changed the way people live. The emergence of social media and their great popularity have diversified the way of communication and cooperation. Communication has been transferred to the Internet and collaboration is now done through social networks. Social networks are a rising technology that promotes content creation with multiple representations through collaboration and interaction.

Social networks have invaded people's lives. They are used in everyday life to communicate with friends and acquaintances and in professional life to promote products and advertising. It is inevitable to invade education in order to update the educational process but also to prepare students for the future.

Their use in education can provide a free training tool with many benefits. Support for many applications and services, interaction and social networking can develop the learning process and increase student participation. However, the use of social networks also includes disadvantages such as online bullying and the lack of security of personal data and student identity.

Education has to evolve, keeping in mind the protection of students. The role of the teacher in supporting the integration of social networks is crucial. However, the necessary reforms and changes in education must be made to support teachers and students.

The case study of the use of an educational social network in the educational process teaching the subject of Informatics in High School, is called to answer questions such as how the integration of new social media can support the educational process in an age where the Internet is playing important role in students' daily lives and social media are an important part of it. After the implementation of the Edmodo educational social network as a supportive tool while the teaching, the students completed a questionnaire according to which 63% considered that the use of a social network helped in better cooperation with their classmates, in the cooperation with the teacher with 52.7% and 58.9% in the easy management of the content they created. According to the survey results, 81.5% of the students answered that the application of Edmodo made the lesson much more interesting.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πολύ τον κ. Λαζαρίνη και τις κόρες μου Εριφύλη και Ιοκάστη.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Κοινωνικά Μέσα	11
1.1 Κοινωνικά Δίκτυα – Sns	11
1.1.1 Facebook	15
1.1.2 YouTube	16
1.1.3 Twitter	16
1.1.4 Instagram	17
1.1.5 Snapchat	17
1.1.6 Edmodo	17
1.1.7 LinkedIn	18
2. Κοινωνικά μέσα και εκπαίδευση	19
2.1 Κοινωνικά Δίκτυα και Εκπαίδευση	19
2.2 Θεωρητικό πλαίσιο	24
2.3 Οφέλη Κοινωνικών Δικτύων στην εκπαίδευση	33
2.4 Ενδοιασμοί	38
2.5 Προοπτικές Χρήσης Κοινωνικών Δικτύων στην Εκπαίδευση	48
2.6 Αποτελέσματα Ερευνών	50
2.7 Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού	54
2.8 Κοινωνικά δίκτυα και εκπαιδευτική διαδικασία	58
3. Μεθοδολογία	60
3.1 ESNS- Edmodo	60
3.2 Κύρια χαρακτηριστικά του Edmodo	62
Δημιουργία ομάδων	62
Επικοινωνία	62
Ανάθεση εργασιών	62
Κουίζ	63
Βιβλιοθήκη καθηγητών και Σακίδιο μαθητών	63
Προσωπική σελίδα	63
Βραβεία	63
Κοινότητες δημοσίευσης	64
Εφαρμογή για κινητές συσκευές	64
Συμμετοχή γονέων	64
3.3 Χρήση του Edmodo στο Μάθημα της Πληροφορικής	65
4. Έρευνα	75
4.1 Ερωτηματολόγιο	77
4.2 Απαντήσεις Ερωτηματολογίου	84
4.3 Αποτελέσματα Έρευνας	95
5. Συμπεράσματα της Έρευνας	97
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	102

Εισαγωγή

Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει φέρει ριζικές αλλαγές στην ζωή των ανθρώπων. Οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις γίνονται με γοργούς ρυθμούς και έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα όσον αφορά την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, την εργασία αλλά και την εκπαίδευση. Το Διαδίκτυο και τα κοινωνικά μέσα είναι ένα νέο φαινόμενο που έχει αλλάξει ουσιαστικά τον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας. Η άμεση και πολλαπλή πληροφόρηση έχει μηδενίσει τις αποστάσεις μεταξύ πόλεων, χωρών αλλά και ανθρώπων. Σε μια εποχή που διακατέχεται από υπερβολική συρροή πληροφοριών, ο άνθρωπος οφείλει να προσαρμοστεί και να διαμορφώσει τον τρόπο λειτουργίας, εργασίας και μάθησης.

Ένα σημαντικό μέρος της τεχνολογικής εξέλιξης στη σημερινή εποχή είναι και η διείσδυση των κοινωνικών δικτύων στη ζωή των ανθρώπων. Αναμφισβήτητα η ανάδειξη νέων τρόπων επικοινωνίας και συνεργασίας μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα έχει καταστήσει την χρήση τους αναγκαία στην καθημερινότητα. Η ανάγκη των ανθρώπων να ανήκουν σε ένα κοινωνικό σύνολο ή ομάδα όταν οι γρήγοροι καθημερινοί ρυθμοί πλέον δεν το επιτρέπουν, οδήγησε στην δημιουργία εικονικών κοινωνικών ομάδων μέσω του Διαδικτύου, οι οποίες προάγουν την επικοινωνία, την ανταλλαγή πληροφοριών και την συνεργασία. Τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν ένα αναπόσπαστο κομμάτι των κοινωνικών μέσων που διαχειρίζονται την επικοινωνία και την συνεργασία μέσα από εικονικές διαδικτυακές κοινότητες οι οποίες έχουν εμπλουτίσει την δημιουργία περιεχομένου από τους ανθρώπους και συμβάλλουν στην παρουσίαση του με πολλές και διαφορετικές αναπαραστάσεις.

Οι νέες διαδικτυακές κοινότητες όπως το YouTube, Facebook, Twitter, και άλλες χρησιμοποιούνται καθημερινά από εκατομμύρια χρήστες σε όλο τον κόσμο για δημιουργία περιεχομένου, αναδημοσίευση πληροφοριών, άμεση επικοινωνία αλλά και ψυχαγωγία. Η εισχώρηση τους στην καθημερινότητα και η εύκολη πρόσβαση σε αυτές με την εξέλιξη των έξυπνων συσκευών, που πλέον διαθέτουν τις λειτουργίες ενός

υπολογιστή, έχουν καταστήσει αναγκαία την ενσωμάτωσή τους και στην διαδικασία της μάθησης.

Η προσαρμογή της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα κρίνεται πλέον απαραίτητη, πάντα όμως με γνώμονα την ασφάλεια και την προστασία των μαθητών. Τα νέα και δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα δεν ενδείκνονται για εκπαιδευτικούς σκοπούς καθώς υπάρχουν πολλά ζητήματα όσον αφορά την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ταυτότητας των μαθητών. Για τον λόγο αυτό, έχουν δημιουργηθεί εκπαιδευτικά κοινωνικά δίκτυα τα οποία εμπεριέχουν πολλές από τις δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων αλλά παρέχουν ουσιαστική προστασία σχετικά με την ασφάλεια των μαθητών. Μερικά από αυτά είναι το Edmodo, το Eclass, το Moodle, Blackboard κ.α.

Η χρήση των εκπαιδευτικών διαδικτυακών κοινοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία φέρει ένα διαφορετικό και καινοτόμο τρόπο μάθησης, το οποίο ενισχύει την δημιουργία περιεχομένου, την συνεργασία, την αλληλεπίδραση και την μάθηση μέσα από ένα ψυχαγωγικό και παιγνιώδη περιβάλλον. Τα εκπαιδευτικά κοινωνικά δίκτυα μπορούν να αποτελέσουν ένα αξιόλογο εργαλείο για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας όπου ο εκπαιδευτικός μπορεί να συνδυάσει τις θεωρίες μάθησης με τις νέες τεχνολογίες προς όφελος των μαθητών σε ένα ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον.

Σε μελέτη περίπτωσης χρήσης του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία, για την διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής στην δευτεροβάθμια δημόσια εκπαίδευση του Γυμνασίου, καλούμαστε να απαντήσουμε σε ερωτήματα όπως σε ποιο βαθμό έχει εισχωρήσει το Διαδίκτυο στην καθημερινή ζωή των μαθητών και πόσο τα κοινωνικά μέσα που αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του Διαδικτύου έχουν εισβάλει στην ζωή τους; Είναι δυνατή η ενσωμάτωση ενός κοινωνικού δικτύου στη διδασκαλία του μαθήματος και με ποιο τρόπο μπορεί να ενισχύσει την εκπαιδευτική διαδικασία; Ποιές εντυπώσεις θα αφήσει στους μαθητές η χρήση ενός κοινωνικού μέσου στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Στα παραπάνω ερωτήματα καλείται να δώσει απαντήσεις η έρευνα που έγινε σε Γυμνάσιο της Αθήνας της Δευτεροβάθμιας Δημόσιας Εκπαίδευσης, όπου χρησιμοποιήθηκε ένα εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο, το Edmodo, για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας για την διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής. Στο τέλος της έρευνας οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο που αφορά το Διαδίκτυο και τον ρόλο που διαδραματίζει στην καθημερινή τους ζωή, τα κοινωνικά μέσα και την χρήση τους και την άποψή τους σχετικά με την συνεισφορά που μπορεί να έχει η ενσωμάτωση ενός εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου, του Edmodo, στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Κοινωνικά Μέσα

1.1 Κοινωνικά Δίκτυα – Sns

Τα κοινωνικά μέσα είναι μια νέα μορφή τεχνολογίας που έχει διαφοροποιήσει την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων τα τελευταία χρόνια. Η ανάδυση των κοινωνικών μέσων είναι ένα νέο παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο έχει επηρεάσει την καθημερινή ζωή των ανθρώπων (Selwyn, n.d.). Ειδικότερα την τελευταία δεκαετία έχει αλλάξει ριζικά ο τρόπος επικοινωνίας και διασύνδεσης διαδικτυακά (Siemens & Weller, 2011). Η νέα γενιά χρησιμοποιεί τα κοινωνικά δίκτυα σε καθημερινή βάση στην προσωπική τους ζωή για συναναστροφή με φίλους, για ενημέρωση και για ψυχαγωγία.

Τα κοινωνικά δίκτυα (SNS - Social Networking Sites) είναι διαδικτυακές υπηρεσίες που επιτρέπουν στους χρήστες να δημιουργήσουν ένα προσωπικό προφίλ με δημόσια ή μη στοιχεία, και μπορούν να σχηματίσουν φιλίες και να συναναστραφούν με άτομα με τα οποία υπάρχει μια σχέση, χωρίς να είναι απαραίτητα μια γνωριμία (Boyd & Ellison, 2007). Η σχέση αυτή μπορεί να αφορά κοινά στοιχεία, κοινούς γνωστούς ή κοινές δράσεις. Οι φιλίες σχηματίζουν το κοινωνικό δίκτυο του χρήστη. Τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα είναι το Facebook, το Twitter, το Instagram, το Youtube, το Snapchat και άλλα. Η δημοτικότητα ενός κοινωνικού δικτύου καθορίζεται από τους ενεργούς χρήστες που έχει (Boyd & Ellison, 2007).

Τα κοινωνικά μέσα σύμφωνα με τους Bryer & Zavatarro (2011) είναι τεχνολογίες που εφαρμόζουν την αλληλεπίδραση, την συνεργατικότητα και συμπεριλαμβάνουν web 2.0 εργαλεία όπως ιστολόγια, wikis, πολυμεσικές εφαρμογές, κοινωνικά δίκτυα και εικονικούς κόσμους (Chen & Bryer, 2012). Είναι διαδικτυακές εφαρμογές που βασίζονται στην ομαδική δημιουργία περιεχομένου, τον διαμοιρασμό και την αναδιαμονή του μεταξύ των χρηστών. Τα κοινωνικά μέσα δίνουν την δυνατότητα

στους χρήστες να αλληλεπιδρούν, να δημιουργούν και να μοιράζονται περιεχόμενο με νέες μορφές που περιλαμβάνουν κείμενο, εικόνα και ήχο (Selwyn, n.d.).

Τα κοινωνικά δίκτυα προωθούν τον σχηματισμό κοινοτήτων ανεξάρτητα από τους γεωγραφικούς παράγοντες και έχουν κάποιο κοινό παρονομαστή όπως πίστη, θρησκεία κ.α. (Weber, 2012). Πέρα από τις γεωγραφικές ή πολιτισμικές διαφορές που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ τους, οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζονται, παραμένουν ίδιες (Selwyn, n.d.).

Κύριο χαρακτηριστικό τους σύμφωνα με τον Shirky (2008) είναι η «μαζική κοινωνικοποίηση» όπου οι χρήστες λειτουργούν ομαδικά και μέσα από κοινότητες παρά ατομικά. «Τα κοινωνικά μέσα στηρίζονται στην συνεργασία, την ευθυμία και την δημιουργία.» (Selwyn, n.d.).

Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν γίνει πλέον πολύ δημοφιλείς στον Διαδίκτυο. Η γενιά του Διαδικτύου αποτελείται από «ψηφιακά γηγενείς» νέους που είναι πολύ εξοικειωμένοι με το Διαδίκτυο και συνεπώς και με τα κοινωνικά μέσα που είναι πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι του (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Περίπου το 75% των χρηστών του Διαδικτύου συμμετέχουν και διαθέτουν προσωπικό προφίλ στα κοινωνικά δίκτυα (Weber, 2012).

Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος ορισμός για τον όρο κοινωνικά μέσα (Tess, 2013). Πρόκειται για μια καινοτομία που έχει αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια και οι δυνατότητες τους αυξάνονται συνεχώς όσο αναπτύσσεται η τεχνολογία. Ο όρος κοινωνικά μέσα συμπεριλαμβάνει την αναπαράσταση περιεχομένου με διαφορετικά μέσα όπως εικόνα, ήχο και βίντεο μέσα από συνεργασία και αλληλεπίδραση σε ένα εικονικό κοινωνικό δίκτυο. Μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα οι χρήστες δημιουργούν, διαμοιράζονται περιεχόμενο, επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν. Οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων μπορούν μέσα από το προφίλ τους να αναπτύξουν σχέσεις με άλλα μέλη ή γνωστούς, τους αποκαλούμενους «φίλους» και μοιράζονται προσωπικές πληροφορίες και περιεχόμενο. Το περιεχόμενο μπορεί να συμπεριλαμβάνει εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο και κείμενο (Weber, 2012).

Σύμφωνα με τους Kaplan και Haenlein (2010) τα κοινωνικά μέσα είναι ένα σύνολο διαδικτυακών εφαρμογών που χρησιμοποιούν τα web 2.0 εργαλεία προκειμένου να δημιουργούν και να διαμοιράζονται περιεχόμενο παραγόμενο από τους χρήστες (User Generated Content – UGC) (Rodriguez, 2011). Οι Parameswaran και Whinston (2007) υποστηρίζουν ότι τα κοινωνικά μέσα είναι εφαρμογές και υπηρεσίες που διευκολύνουν την συνεργασία και την κοινωνική αλληλεπίδραση με ανταλλαγή πολυμεσικών πληροφοριών και αποτέλεσμα την εξέλιξη της συνολικής γνώσης (Schroeder, Minocha, & Schneider, 2010)

Μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα οι χρήστες δημιουργούν, διαμοιράζονται περιεχόμενο, επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν. Ο Weber υποστηρίζει ότι οι χρήστες των κοινωνικών δικτύων μπορούν μέσα από το προφίλ τους να αναπτύξουν σχέσεις με άλλα μέλη ή γνωστούς, τους αποκαλούμενους «φίλους» και μοιράζονται προσωπικές πληροφορίες και περιεχόμενο. Το περιεχόμενο μπορεί να συμπεριλαμβάνει εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο και κείμενο. (Weber, 2012).

Ένα από τα μεγαλύτερα οφέλη των κοινωνικών μέσων είναι η δυνατότητα δημιουργίας περιεχομένου από τους χρήστες (UGC - User generated content), που μετατρέπει τους παθητικούς χρήστες σε ενεργούς συνδημιουργούς και συγγραφείς μέσα από ένα συνεργατικό και κοινωνικό περιβάλλον (Rodriguez, 2011). Οι βασικότερες διαδικτυακές εφαρμογές που αποτελούν την βάση για τα κοινωνικά δίκτυα είναι τα ιστολόγια (blogs), οι συνεργατικές πλατφόρμες δημιουργίας κειμένου (wikipedia), τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook), οι κοινότητες δημιουργίας πολυμεσικού περιεχομένου (Youtube), οι εικονικοί κόσμοι (Second Life) και τα διαδικτυακά εικονικά παιχνίδια (World of Warcraft) (Kaplan & Haenlein, 2010).

Τα δύο βασικότερα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα κοινωνικά μέσα είναι η κοινωνική παρουσία η οποία εγκαθιδρύεται με την χρήση πολλών και διαφορετικών πολυμεσικών εφαρμογών και η αυτοπαρουσίαση και αυτοαποκάλυψη που είναι μέγιστης σημασίας για την διαμόρφωση διαπροσωπικών σχέσεων μέσα σε ένα κοινωνικό δίκτυο (Kaplan & Haenlein, 2010). Τα κοινωνικά μέσα αποτελούν πλέον θεσμό στην καθημερινή ζωή

των νέων εγκαθιδρύοντας τον «διαδικτυακό εαυτό τους» ως στοιχείο της κοινωνικοποίησης και της ταυτότητας τους (Paracharissi, 2010). Η επικοινωνία και η ανταλλαγή πληροφοριών δημιουργούν την «ψηφιακή ταυτότητα» ενός ανθρώπου (Yaros, n.d.) 2016.

Σύμφωνα με το Pew Research Center το 2016 οι έφηβοι στην Αμερική δήλωναν χρήστες του Facebook σε ποσοστό 71% και σε άλλα κοινωνικά δίκτυα σε μικρότερα ποσοστά, αν και το YouTube δεν συμπεριλαμβανόταν ανάμεσά τους. Το 2018 το 95% των εφήβων πλέον έχουν στην κατοχή τους ή έχουν πρόσβαση σε έξυπνα κινητά, τα οποία διευκολύνουν την πρόσβαση στα κοινωνικά δίκτυα. Τα δεδομένα έχουν αλλάξει, και το πρώτο κοινωνικό δίκτυο στις προτιμήσεις των εφήβων είναι το YouTube με ποσοστό 85%, το Instagram με 72% , το Snapchat με 69%, το Facebook με ποσοστό 51% και το Twitter με 32%. Από την παραπάνω έρευνα το 31% των εφήβων θεωρεί ότι τα κοινωνικά δίκτυα έχουν θετική επίδραση στην ζωή τους καθώς διευκολύνει την επικοινωνία με φίλους και γνωστούς, αυξάνει την ενημέρωση, ενισχύει τις γνωριμίες με άτομα ίδιου ενδιαφέροντος, και την χρήση για ψυχαγωγία. Το 24% θεωρεί ότι τα κοινωνικά δίκτυα έχουν αρνητική επίδραση λόγω εκφοβισμού και διάδοσης φημών, κάνει κακό στις προσωπικές σχέσεις και συμβάλλει στην έλλειψη διαπροσωπικών σχέσεων, δίνοντας μια αλλοιωμένη εικόνα των άλλων και επιπλέον αποτελούν σημείο απόσπασης της προσοχής. Το 45 % των εφήβων θεωρούν ότι δεν έχουν κάποια επίδραση πάνω τους. (“Teens, Social Media & Technology 2018 | Pew Research Center,” 2018).

Παρακάτω γίνεται μια σύντομη αναφορά στην ιστορία και τα χαρακτηριστικά των δημοφιλέστερων κοινωνικών δικτύων.

1.1.1 Facebook

Το κοινωνικό δίκτυο Facebook ξεκίνησε το 2004 από τον Μαρκ Ζούκερμπεργκ στο πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ στα πλαίσια δημιουργίας ενός ψηφιακού ημερολογίου απομνημονευμάτων για τους πρωτοετείς. Στην συνέχεια επεκτάθηκε στα πανεπιστήμια Στάνφορντ, Κολούμπια και Γέιλ. Ξεκίνησε η δημοσίευση μηνυμάτων στον τοίχο του Facebook και μέχρι το τέλος του 2004 είχε ήδη 1 εκατομμύρια χρήστες. Το 2005 εισήχθησαν και άλλα πανεπιστήμια και σχολεία στο δίκτυο του φτάνοντας τους 6 εκατομμύρια χρήστες και η πλατφόρμα άρχισε να χρησιμοποιεί και φωτογραφίες.

Το 2006 χρησιμοποιείται και μέσα από τα κινητά τηλέφωνα και δίνει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους να συμμετέχουν στο δίκτυο με αποτέλεσμα στο τέλος της χρονιάς να φτάσει τους 12 εκατομμύρια χρήστες. Το 2007 εισάγει τα βίντεο και τις προσωπικές ιστοσελίδες φτάνοντας τα 58 εκατομμύρια μέλη (“Company Info | Facebook Newsroom,” n.d.).

Μέχρι το 2015, 400 εκατομμύρια χρήστες χρησιμοποιούν το Facebook κάθε μήνα, ενσωματώνει εφαρμογές βίντεο, ζωντανή μετάδοση βίντεο, δημιουργία ομάδων και βίντεο κλήσεις και μέχρι το Δεκέμβριο του 2018 έχει 1.52 δισεκατομμύρια καθημερινούς χρήστες και 2.32 δισεκατομμύρια ενεργούς χρήστες κάθε μήνα. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Facebook, αποστολή του κοινωνικού δικτύου είναι να μπορούν οι άνθρωποι να δημιουργήσουν μια κοινότητα και να έρθουν πιο κοντά. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν το Facebook για να ανακαλύψουν τι συμβαίνει στον κόσμο, και να εκφράσουν και να μοιραστούν ότι έχει σημασία γι’ αυτούς. Τον Μάρτιο του 2019 συμμετείχαν 1,56 δισεκατομμύρια καθημερινούς χρήστες και 2,38 δισεκατομμύρια χρήστες κάθε μήνα (“Company Info | Facebook Newsroom,” n.d.).

1.1.2 YouTube

Πάνω από 1.9 δισεκατομμύρια χρήστες κάθε μήνα χρησιμοποιούν το YouTube για να παρακολουθούν βίντεο και το 70 % αυτών χρησιμοποιούν κινητές συσκευές. Έχει μεταφραστεί σε 80 γλώσσες καλύπτοντας το 95% του παγκόσμιου πληθυσμού (“Press - YouTube,” n.d.). Είναι μια ιστοσελίδα διαμοιρασμού βίντεο η οποία ξεκίνησε το 2005 από την Αμερική. Το 2006 αγοράστηκε από την Google και έκτοτε χρησιμοποιείται για επεξεργασία και προβολή βίντεο κυρίως από ιδιώτες αλλά και από μέρους συνεργατών. Τα βίντεο μπορεί να περιέχουν ψυχαγωγικό χαρακτήρα, ενημερωτικό, εκπαιδευτικό και περιλαμβάνει πλέον και ζωντανή μετάδοση βίντεο, μουσικά βίντεο, ντοκιμαντέρ και πολλά άλλα (“YouTube,” 2019).

Έχει πάνω από ένα δισεκατομμύρια χρήστες που αντιστοιχούν στο 1/3 του Διαδικτύου (“Press - YouTube,” n.d.). Στόχος του κοινωνικού δικτύου είναι «να προσφέρει σε όλους φωνή και να τους δείξουν τον κόσμο». Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Youtube ο κόσμος είναι καλύτερος σε μια κοινότητα δημιουργίας και διαμοιρασμού των προσωπικών ιστοριών των ανθρώπων. Στόχος είναι ο σεβασμός στην ελευθερία της έκφρασης, στην ελευθερία της πληροφόρησης, στην ελευθερία στις ευκαιρίες και στην ελευθερία συμμετοχής όλων (“Press - YouTube,” n.d.).

1.1.3 Twitter

Το Twitter είναι μια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης η οποία ξεκίνησε το 2006 και σήμερα είναι ένας από τους πιο δημοφιλείς χώρους κοινωνικής δικτύωσης με περίπου 321 εκατομμύρια χρήστες μηνιαίως. Σαν αρχική ιδέα ήταν η επικοινωνία με μηνύματα μέχρι 140 χαρακτήρες αλλά στην πορεία μετά το 2017 ο αριθμός χαρακτήρων διπλασιάστηκε και έφτασε του 280. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα «Twitter είναι ότι συμβαίνει στον κόσμο και ότι συζητούν οι άνθρωποι την δεδομένη στιγμή» (“About,” n.d.). Το Φεβρουάριο του 2019 είχε 126 εκατομμύρια καθημερινούς χρήστες (Shaban, 2019).

1.1.4 Instagram

Το Instagram είναι μια πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης που υπάγεται στην εταιρεία Facebook και συμπεριλαμβάνει κυρίως δημιουργία και διαμοιρασμό φωτογραφιών και βίντεο μέσω κινητών συσκευών. Λειτουργήσε για πρώτη φορά το 2010 και μέσα σε δυο μήνες έγινε πολύ δημοφιλής με 1 εκατομμύρια χρήστες και έφτασε τους 10 εκατομμύρια μέχρι το τέλος του έτους. (“Instagram - Wikipedia,” n.d.). Μέχρι τον Ιούνιο του 2018 είχε 1 δισεκατομμύρια μηνιαίους ενεργούς χρήστες (“• Instagram: active users 2018 | Statista,” n.d.) και 800 εκατομμύρια καθημερινούς χρήστες.

1.1.5 Snapchat

Το Snapchat μέχρι το τέλος του 2018 έχει 190 εκατομμύρια μέλη καθημερινά και είναι πλέον πολύ δημοφιλής ανάμεσα στα κοινωνικά δίκτυα (“Snapchat daily active users 2019 | Statistic,” n.d.). Ξεκίνησε το 2011 και οι χρήστες ανεβάζουν κυρίως στιγμιότυπα με φωτογραφίας και βίντεο τα οποία σχηματίζουν ιστορίες (“Snap Inc.,” 2019). Έχει γίνει ένα από δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα στους νέους οι οποίοι το χρησιμοποιούν καθημερινά να συνομιλούν με φίλους τους και να μοιράζονται τις ιστορίες τους.

1.1.6 Edmodo

Ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης εκπαιδευτικού περιεχομένου που εφαρμόζεται σε 190 χώρες με περίπου 85 εκατομμύρια μέλη. Δημιουργήθηκε το 2008 και μέχρι σήμερα συμμετέχουν σε αυτό 400.000 σχολεία με 380 εκατομμύρια μηνύματα (Caceres, n.d.). Αποτελεί μια πλατφόρμα επικοινωνίας και συνεργασίας για σχολεία και εκπαιδευτικούς της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Λόγω του αυστηρά εκπαιδευτικού χαρακτήρα η συμμετοχή των μαθητών και γονέων γίνεται μόνο μετά από παραπομπή από τον δάσκαλό. Οι μαθητές μπορούν να το χρησιμοποιήσουν και εκτός σχολείου για υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας.

1.1.7 LinkedIn

Το LinkedIn είναι το μεγαλύτερο επαγγελματικό κοινωνικό δίκτυο με 722 εκατομμύρια χρήστες σε όλο τον κόσμο σε 200 χώρες (about.linkedin.com). Στόχος του είναι η διασύνδεση επαγγελματιών από όλο τον κόσμο ώστε να ενισχυθεί η επιτυχία και η παραγωγικότητα τους. Ξεκίνησε το 2003 και πλέον είναι το πιο δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο όπου οι χρήστες μπορούν να ανεβάσουν τα βιογραφικά τους προς ανεύρεση εργασίας ή διασύνδεσης με άλλους επαγγελματίες.

Κοινωνικά μέσα και εκπαίδευση

2.1 Κοινωνικά Δίκτυα και Εκπαίδευση

Αναμφισβήτητα, οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν αντίκτυπο και στην εκπαίδευση και γίνεται έντονη προσπάθεια ενσωμάτωσης των νέων κοινωνικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία προκειμένου να αυξήσουν την ενεργή συμμετοχή και εμπλοκή των μαθητών. Η τεχνολογική εξέλιξη των τελευταίων ετών έχει επηρεάσει και διαφοροποιήσει τον τρόπο ζωής, επικοινωνίας και μάθησης. Η μάθηση πλέον είναι μια συνεχής διαδικασία η οποία συνεχίζει εφόρου ζωής (Siemens, n.d.).

Τα κοινωνικά μέσα αποτελούν μια νέα δυναμική για την εκπαίδευση καθώς η δυνατότητα διαμοιρασμού ιδεών που παρέχουν μπορεί να γίνει ένα αποτελεσματικό παιδαγωγικό εργαλείο (Al-Bahrani & Patel, 2015). Οι εφαρμογές που διαθέτουν τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα όπως το Facebook, Twitter, Instagram, και Youtube ενισχύουν την δημιουργία γνώσης μέσα από την ομαδικότητα και την συνεργασία.

Στην μάθηση με την χρήση κοινωνικών μέσων οι μαθητές συμμετέχουν σε ομάδες ή κοινότητες όπου αλληλεπιδρούν και ασκούν επιρροή μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η κοινωνική, συναισθηματική και γνωστική μάθηση (Buzetto-More, n.d., 2012). «Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν τρομερά πλεονεκτήματα όσον αφορά την προώθηση του διαλόγου, τον διαμοιρασμό πηγών, την διευκόλυνση της επικοινωνίας και την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων» (Siemens & Weller, 2011). Η χρήση διαφορετικών μέσων και η επικοινωνία προωθούν την ανάπτυξη των τεχνολογικών δεξιοτήτων αλλά και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και νέων ιδεών (Buzetto-More, n.d., 2012).

Συνεπώς οι νέοι φοιτητές που εισχωρούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διαθέτουν μεγαλύτερη κοινωνική αυτονομία καθώς και ενισχυμένη ικανότητα αυτό οργάνωσης και αυτοσυντήρησης (Selwyn, 2011). Επιπλέον διαθέτουν μια «νέα κουλτούρα μάθησης» σύμφωνα με τους Douglas Thomas και John Seely-Brown's (2011) που στηρίζεται στην συλλογική διερεύνηση των πραγμάτων, το παιχνίδι και την καινοτομία (Selwyn, 2011).

Η τεχνολογία έχει διαμορφώσει τον τρόπο σκέψης και μάθησης των μαθητών. (Siemens, n.d.). Γι' αυτό, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί η χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και κυρίως στην ακαδημαϊκή κοινότητα, όπου έχουν αναπτυχθεί πολλά προγράμματα για την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία (Davidovitch & Belichenko, 2018). Πολλά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα προσπαθούν να προλάβουν τις τεχνολογικές εξελίξεις και να ενσωματώσουν τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία με ένα συνετό και αντικειμενικό τρόπο (Selwyn, 2011). Σύμφωνα με την Halverson (2011) η χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση μπορεί να επιφέρει αλλαγές στην διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας (Greenhow & Askari, 2017). Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις στις οποίες εκπαιδευτικοί έχουν εντάξει τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση (Timothy, Jeffrey, Kaitlyn, & Margarita, 2016).

Μεγαλύτερες προσπάθειες έχουν γίνει στην ανώτερη τριτοβάθμια εκπαίδευση με την χρήση κοινωνικών πλατφόρμων όπως το Youtube Edu, iTunes U, Academic Earth και άλλων εξ' αποστάσεως διαδικτυακών μαθημάτων με ελεύθερη πρόσβαση από πανεπιστημιακά ιδρύματα όπως τα MOOC και άλλα (Selwyn, 2011). Πολλοί πιστεύουν πως με αυτόν τον τρόπο γίνεται μια αξιόλογη προσπάθεια εφαρμογής των κοινωνικών μέσων για την ενίσχυση και βελτίωση της εκπαίδευσης.

Οι δυνατότητες συνεργατικής μάθησης που παρέχουν τα κοινωνικά δίκτυα και η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως υποστηρικτικό εργαλείο για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να ενισχύσουν την πρόσωπο με πρόσωπο διαδικασία (Menzies, Petrie, & Zarb, 2017). Οι Greenhow and Robelia (2009) θεωρούν πως τα κοινωνικά δίκτυα προσφέρουν στους μαθητές ένα

περιβάλλον που ευνοεί την έκφραση συναισθημάτων και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Μέσα από αυτά, μπορούν να διεκπεραιώσουν ουσιαστικές μαθησιακές σχολικές εργασίες συχνά ζητώντας βοήθεια από συμμαθητές τους. Τέλος μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα οι μαθητές εμπλέκονται σε ένα επικοινωνιακό και δημιουργικό περιβάλλον μάθησης (Greenhow & Askari, 2017).

«Η πανταχού παρουσία των κοινωνικών μέσων δικτύωσης είναι περισσότερο εμφανής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όπου η τεχνολογία έχει διαφοροποιήσει τον τρόπο επικοινωνίας, συνεργασίας και μάθησης μεταξύ των φοιτητών.» (Tess, 2013). Έχουν γίνει πολλές προσπάθειες να χρησιμοποιήσουν τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση και να τα προσαρμόσουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ως υποστηρικτικό εργαλείο της μαθησιακής διαδικασίας χρησιμοποιώντας πλατφόρμες τύπου Facebook και τις δυνατότητες που παρέχουν παράλληλα με την προσωπική διδασκαλία (Menzies, Petrie, & Zarb, 2017). Στην προσπάθεια ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία προκειμένου να αυξήσουν την συμμετοχή των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί έχουν υιοθετήσει τα νέα κοινωνικά μέσα για την καλύτερη υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας ταυτόχρονα με την παραδοσιακή διαπροσωπική διδασκαλία (Buzetto-More, n.d., 2012).

«Παρόλο την μεγάλη δημοτικότητα των κοινωνικών μέσων και την καθημερινή χρήση τους στην προσωπική ζωή μόνο μικρό ποσοστό φοιτητών ή ακαδημαϊκών τα χρησιμοποιούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς» (Chen & Bryer, 2012). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν μια μεγάλη καινοτομία η οποία προσφέρει πολλές δυνατότητες αλλά και προβληματισμούς (Siemens & Weller, 2011). Σύμφωνα με έρευνα των Chen & Bryer, που έγινε σε εκπαιδευτικούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των ΗΠΑ, τα κοινωνικά μέσα έχουν λίγη ανάμειξη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η διδασκαλία γίνεται με την χρήση συστημάτων διαχείρισης περιεχομένου (LMS, Learning Management System) τύπου Blackboard, Sakai, and Moodle οι οποίες διαθέτουν και δυνατότητες συνομιλίας και αλληλεπίδρασης, όμως το τυπικό σύστημα μάθησης δεν ενισχύει την αλληλεπίδραση με εξωτερικά ερεθίσματα και προοπτικές. (Chen & Bryer, 2012).

Έχουν γίνει πολλές προσπάθειες εκ μέρους των εκπαιδευτικών να ενσωματώσουν τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία (Yagos, n.d.). Τα κοινωνικά μέσα εκτός από το πλήθος τεχνολογικών εφαρμογών που προσφέρουν μπορούν να εξελίξουν τις δημιουργικές, συνεργατικές και επικοινωνιακές ικανότητες των μαθητών. Γι' αυτό και γίνονται συνεχώς προσπάθειες για την ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και κυρίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Η κοινωνικοποίηση, η συνεργατική μάθηση, η προσωπική εμπλοκή των μαθητών και η παραγωγικότητα, είναι δυνατότητες που προσφέρουν τα κοινωνικά μέσα και μπορούν να διαμορφώσουν την εκπαιδευτική διδασκαλία. (Rodriguez, 2011). Τα κοινωνικά μέσα επιτρέπουν την δημιουργία δυναμικού περιεχομένου μέσα από την συνεργασία με ομοίους. Η χρήση τους για σχηματισμό σχέσεων, ανταλλαγή γνώσης και ιδεών σε πλατφόρμες συζητήσεων και η δυνατότητα παρακολούθησης της αλληλεπίδρασης από τους εκπαιδευτικούς, τα κάνουν ένα αξιόλογο εργαλείο για συνεισφορά στην διδακτική και μαθησιακή εκπαιδευτική εμπειρία (Schroeder et al., 2010).

Σε μια εποχή που ο υπολογιστής αποτελεί ένα βασικό καθημερινό εργαλείο για εκπόνηση εργασιών αλλά και για ψυχαγωγία, τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν μια καινοτομία για την εκπαίδευση και ένα δωρεάν μέσο με απεριόριστες δυνατότητες που προωθούν την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων (Weber, 2012). Εάν γίνει σωστή χρήση, τα κοινωνικά μέσα μπορούν να προσφέρουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για την παραδοσιακή διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο, μέσα από την παρατήρηση και τον διαμοιρασμό (Yagos, n.d.). Ο Kieslinger (2009) υποστηρίζει ότι τα κοινωνικά μέσα ενισχύουν κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες και επιπλέον προσθέτουν αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών και εκπαιδευτικών (Schroeder et al., 2010).

Οι πλατφόρμες των κοινωνικών δικτύων αποτελούν ένα χώρο όπου οι μαθητές μπορούν να οργανώσουν τον τρόπο συνεργασίας και το περιεχόμενο, να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των εργασιών, να συμμετέχουν ενεργά, να ανταλλάσσουν απόψεις και να δημιουργήσουν πιο στενές σχέσεις, συχνά αυξάνοντας το κίνητρο για μια αποτελεσματικότερη συνεργασία (Stathopoulou, Siamagka, &

Christodoulides, 2019). Η δυνατότητα δημιουργίας περιεχομένου ξεφεύγει από τα μέχρι στιγμής δεδομένα και τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. (Rodriguez, 2011). Η ενασχόληση με τα κοινωνικά μέσα πάνω σε έναν μαθησιακό στόχο μπορεί να κάνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον και να διευκολύνει την μετάδοση της γνώσης (Yagos, n.d.). Επίσης η ευκολία διαχείρισης του περιεχομένου γίνεται με έχει πιο παιχνιδιώδη χαρακτήρα που το κάνει πιο ελκυστικό (Weber, 2012).

Η γενιά του Διαδικτύου αποτελείται από «ψηφιακά γηγενείς» νέους που είναι εξοικειωμένοι με το Διαδίκτυο και συνεπώς και με τα κοινωνικά μέσα που αποτελούν ένα αναπόσπαστο κομμάτι του (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Τα νέα κοινωνικά μέσα είναι πιο δυναμικά και αλληλεπιδραστικά από τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας και μπορούν να ενισχύσουν την αυτόνομη μάθηση ανεξάρτητα από τον χώρο και χρόνο χρησιμοποιώντας υβριδικές πηγές περιεχομένου. (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Μέσα από αυτή την διαδικασία οι μαθητές μπορούν να έχουν μια πιο βαθιά κατανόηση του θέματος πάνω στο οποίο εργάζονται ενισχύοντας την μάθηση εκ βαθέων (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019)

Τα κοινωνικά μέσα έχουν καθιερωθεί πλέον σαν ένα υποστηρικτικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές αναγνωρίζουν τον θετικό αντίκτυπο που έχουν στην μαθησιακή εμπειρία καθώς ενισχύουν τις επικοινωνιακές, συνεργατικές και οργανωτικές ικανότητες των μαθητών (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019).

2.2 Θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με πολλές έρευνες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια φαίνεται πως τα κοινωνικά μέσα έχουν θετικό αντίκτυπο σε πολλές μεθόδους διδασκαλίας και πρακτικές (Schroeder et al., 2010). Οι Ellison, Steinfield και Lampe (2007), υποστηρίζουν ότι η χρήση των κοινωνικών δικτύων όπως το Facebook και το Twitter επιτρέπουν την σχηματισμό κοινοτήτων, που ενισχύουν τις σύναψη δυνατών σχέσεων και την δημιουργία ενός υποστηρικτικού δικτύου που διευκολύνει την ενσωμάτωσή τους στην μαθητική ζωή (Schroeder et al., 2010).

Ένα κύριο ζήτημα για την ενσωμάτωση των κοινωνικών μέσων στην εκπαίδευση αποτελεί όχι μόνο η πρακτική υλοποίηση αλλά και το θεωρητικό παιδαγωγικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων (Tess, 2013). Σε μια εποχή που αναπτύσσεται ραγδαία και η τεχνολογική εξέλιξη έχει αλλάξει τα δεδομένα, συνίσταται η εφαρμογή μιας νέας θεωρίας μάθησης. Οι Lee and McLoughlin (2010) μιλούν για μια νέα παιδαγωγική 2.0 που κύριο μέλημα της είναι να παρέχει στους μαθητές τις προϋποθέσεις επιλογής και αυτονομίας στην μάθηση (Selwyn, 2011). Τα νέα web 2.0 εργαλεία μπορούν να προσφέρουν ένα διαφορετικό τρόπο μάθησης πιο εμπλουτισμένο και με διαφορετικές αναπαραστάσεις μιας ιδέας ή έννοιας που θα επιφέρει ένα πιο δυναμικό μαθησιακό αποτέλεσμα.

Ο Siemens (2004) υποστηρίζει ότι οι παραδοσιακές θεωρίες μάθησης όπως ο συμπεριφορισμός, ο γνωστικισμός και ο επικοδομητισμός δεν μπορούν πλέον να συμβαδίσουν με τον νέο τρόπο μάθησης των μαθητών. Θεωρεί ότι ο συμπεριφορισμός στηρίζεται στην μετάδοση της γνώσης από τον καθηγητή στον μαθητή χωρίς ερεθίσματα και αποσκοπεί στην αλλαγή της συμπεριφοράς. Ο γνωστικισμός είναι μια θεωρία που εστιάζει στην ατομικότητα του μαθητή και δεν λαμβάνει υπόψη τα εξωτερικά ερεθίσματα και επιρροές. Αφορά την επεξεργασία της γνώσης και την μακροπρόθεσμη εφαρμογή της. Ο οικοδομητισμός ή επικοδομητισμός εστιάζει στην οικοδόμηση της γνώσης από τον ίδιο τον μαθητή μαθαίνοντας από τα ερεθίσματα και τις εμπειρίες του (Siemens, n.d.).

O Siemens (2004) θέτει τις βάσεις για μια νέα θεωρία μάθησης, την διασυνδεδεμένη μάθηση, που ενσωματώνει τις βασικές αρχές του οικοδομητισμού και των διασυνδέσεων με άλλους. Στην διασυνδεδεμένη μάθηση ο μαθητής μαθαίνει από τα ερεθίσματα, τις εμπειρίες αλλά αποκτά επιπρόσθετη γνώση από τις σχέσεις που έχει. Βασικά στοιχεία είναι η μάθηση μέσα από πολλές διασυνδεδεμένες πηγές, η ικανότητα να μαθαίνεις και δυνατότητα λήψης αποφάσεων και επιλογή της σωστής πληροφορίας μέσα από ένα ευρύ φάσμα διασυνδέσεων με άτομα ή πηγές (Siemens, n.d.). Η θεωρία της διασυνδεδεμένης μάθησης δεν εστιάζει στην παθητική αποδοχή της πληροφορίας αλλά στην ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων για την παραγωγή και χρήση της πληροφορίας (Selwyn, n.d.). Ουσιαστικά εναποθέτει την γνώση σε άλλους οι οποίοι την εξελίσσουν και στην συνέχεια επιστρέφει σε αυτόν (Siemens, n.d.).

Πρόκειται για μια νέα μαθητο-κεντρική μάθηση όπως υποστηρίζουν οι Goodyear and Ellis (2008), η οποία εστιάζει στον μαθητευόμενο και εφαρμόζει την εκπαίδευση που ορίζεται από τους χρήστες και επιτρέπει στους μαθητές να παίρνουν πιο ενεργούς ρόλους σε αυτά που μαθαίνουν, τον λόγο και τον χρόνο που τα μαθαίνουν (Selwyn, n.d.). Οι αρχές της διασυνδεδεμένης μάθησης μπορούν να αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες προκειμένου να ανθίσει η μάθηση (Siemens, n.d.).

Η θεωρία της διασυνδεδεμένης μάθησης αναπτύσσεται παράλληλα με την θεωρία του επικοδομητισμού του Papert και τις θεωρίες κοινωνικής και συνεργατικής μάθησης του Vygotsky και αφορά την μάθηση μέσα από την ικανότητα πρόσβασης στην πληροφορία και τον διαμοιρασμού της την κατάλληλη στιγμή (Selwyn, n.d.). Η μάθηση με την χρήση κοινωνικών μέσων ενισχύει και την θεωρία του Papert σχετικά με την ικανότητα του μαθητή να οικοδομήσει ο ίδιος την γνώση και με την καθοδήγηση του καθηγητή να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα. (Chen & Bryer, 2012)

Σύμφωνα με τον Papert και την θεωρία του επικοδομητισμού, ο μαθητής κατακτά την γνώση με την προσωπική ενασχόληση πάνω σε μια ιδέα, είτε μια μικρή όπως χτίζοντας κάστρα στην άμμο, είτε μια μεγαλύτερη όπως η θεωρία του σύμπαντος. Η έκφραση των προσωπικών ιδεών με διαφορετικά μέσα τις αλλάζει, τις διαμορφώνει και βοηθάει τον

μαθητή να τις προβάλλει και στους υπόλοιπους. Η αυτόκαθοδηγούμενη μάθηση δίνει την δυνατότητα στον μαθητή να εφεύρει τα μέσα και τον τρόπο για την καλύτερη έκφραση των ιδεών του (Ackermann, n.d.). Ο Papert αντίθετα από τον Piaget και την θεωρία του οιδομησμού, θεωρεί ότι οι ιδέες αναπτύσσονται ή διαμορφώνονται όταν εκφράζονται με διαφορετικά μέσα και όταν πραγματοποιούνται σε διαφορετικό περιεχόμενο και σε ατομικό επίπεδο (Ackermann, n.d.).

Σύμφωνα με τον Piaget οι μαθητές δεν είναι απλοί αποδέκτες της γνώσης αλλά μαθαίνουν καλύτερα από την προσωπική ενασχόληση και την προσωπική εμπειρία. Η γνώση δεν μεταδίδεται αλλά οικοδομείται από τον ίδιο τον μαθητή. Ο Piaget εγκαθίδρυσε την θεωρία μάθησης του οικοδομησμού. Ο Piaget υποστήριζε ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται διαφορετικά σε διάφορα επίπεδα της ανάπτυξης τους. Όμως ο καλύτερος τρόπος μάθησης είναι «μαθαίνω – κάνοντας». Η θεωρία του Piaget παραβλέπει την σημασία του περιεχομένου και των μέσων καθώς και τις προσωπικές προτιμήσεις στην ανάπτυξη και την μάθηση (Ackermann, n.d.). Τα νέα κοινωνικά μέσα δίνουν την ευκαιρία προσωπικής εμπλοκής πάνω σε μια ιδέα και δημιουργίας περιεχομένου από τους ίδιους τους χρήστες, μέσα από διαφορετικές αναπαραστάσεις. Μ' αυτόν τον τρόπο οι μαθητές να "κατασκευάζουν" γνώση οι ίδιοι γεγονός που συντελεί στην καλύτερη εμπέδωσή της.

Ο Vygotsky από την άλλη στην θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού επισημαίνει τον σημαντικό ρόλο που παίζουν οι πολιτισμικοί παράγοντες όπως τα μέσα, η γλώσσα και οι άνθρωποι στην απόκτηση της γνώσης (Ackermann, n.d.). Ο Vygotsky υποστήριζε ότι όσο οι μαθητές συμμετέχουν σε κοινές δραστηριότητες τότε εσωτερικεύουν τις επιδράσεις και αποκτούν νέες δεξιότητες και γνώσεις για τον κόσμο και την κουλτούρα (Palincsar, 1998). Οι συχνές αλληλεπιδράσεις με ομοίους και άλλους εξωτερικούς παράγοντες θέτουν τους μαθητές σε καταστάσεις οι οποίες τα εφοδιάζουν με τις κατάλληλες δεξιότητες προκειμένου να ανταποκριθούν. Έτσι αποκτούν γνωστικές ικανότητες μέσα στις κοινότητες που συμμετέχουν. Ο Vygotsky καθιέρωσε την θεωρία της Ζώνης Επικείμενης Ανάπτυξης όπου οι μαθητές εκτός από την προσωπική τους ανάπτυξη, μαθαίνουν καλύτερα όταν συνυπάρχουν με άλλους ανθρώπους οι με ομοίους τους (Palincsar, 1998).

Σύμφωνα με τον Vygotsky η μάθηση είναι συνάρτηση του κοινωνικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Ο κοινωνικός περίγυρος και οι πολιτισμικοί παράγοντες επιδρούν στην διαμόρφωση της προσωπικότητας και εφοδιάζουν το άτομο με τις κατάλληλες γνώσεις ώστε να μπορεί να συνυπάρχει και να συμβιώσει με αλλήλους. Η κατάκτηση της γνώσης σε συνεργασία με τον δάσκαλό, τους συμμαθητές και τους λοιπούς ανθρώπους του περιβάλλοντος, δίνει νέο νόημα στην ήδη υπάρχουσα γνώση και ενισχύει το μαθησιακό αποτέλεσμα. (Palincsar, 1998)

Η μάθηση με την χρήση των κοινωνικών μέσων βασίζεται στις αρχές της κοινωνικής μάθησης του Vygotsky (1978) καθώς διευκολύνει την μάθηση μέσα από την συζήτηση και την συνεργασία και στηρίζεται στην εμπειρική μάθηση. Η συνδημιουργία και ο διαμοιρασμός περιεχομένου μπορούν να ενισχύσουν την μάθηση μέσα από την προσωπική εμπειρία και την ενασχόληση με κάτι που δεν υφίσταται στην παραδοσιακή διδασκαλία. (Stathoroulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Οι κοινωνικές θεωρίες μάθησης στηρίζονται κυρίως στην θεωρία του Vygotsky ο οποίος τόνισε την σημασία του κοινωνικού επικοδομητισμού όπου η μάθηση στηρίζεται στην συνεργασία μεταξύ των μαθητών κατά την διαδικασία επίλυσης προβλημάτων (Chen & Bryer, 2012). Τα κοινωνικά δίκτυα προσφέρουν τα κατάλληλα εργαλεία τα οποία μπορούν οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν ανάλογα τις προτιμήσεις τους προκειμένου να επιτύχουν τους μαθησιακούς στόχους τους (Rodriguez, 2011). Οι McLoughlin and Lee (2010) θεωρούν πως τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να εφαρμόσουν τον κοινωνικό επικοδομητισμό του Vygotsky καθώς προωθούν την δημιουργία γνώσης μέσα από συζήτηση και το συνεργατικό περιβάλλον (Tess, 2013).

Τα κοινωνικά μέσα μπορούν να υποστηρίξουν την θεωρία κοινωνικής μάθησης η οποία υποστηρίζει πως οι άνθρωποι μαθαίνουν ο ένας από τον άλλον σε μια αλληλεπίδραση αλλά και οι περιβαλλοντικοί παράγοντες μπορούν να ενισχύσουν την μάθηση σύμφωνα με την θεωρία του Bandura (Yaros, n.d.). Η κοινωνική γνωστική θεωρία μάθησης του Bandura υποστηρίζει πως η μάθηση καθορίζεται από τα προσωπικά κριτήρια, τα συμπεριφοριστικά κριτήρια και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες (Bandura, 2001). «Στο μοντέλο κοινωνικής γνωστικής μάθησης η συμπεριφορά, η γνώση, οι προσωπικοί

παράγοντες και οι εξωτερικές επιρροές από το περιβάλλον λειτουργούν ως αλληλεπιδραστικοί παράγοντες.» (Bandura, 1989).

Στην θεωρία κοινωνικής γνωστικής μάθησης οι άνθρωποι κινητοποιούνται μέσα από εσωτερικές δυνάμεις ή διαμορφώνονται και καθορίζονται από το περιβάλλον με το οποίο αλληλοεπιδρούν. Η γνωστική αναπαράσταση των προσωπικών εμπειριών αποτελεί την ουσία της σκέψης. Οι κανόνες και η στρατηγική που θα ακολουθήσει ένα άτομο για να χρησιμοποιήσει αυτή την γνώση αποτελούν γνωστικές δεξιότητες. Η χρήση και η εκμετάλλευση της αποκτημένης γνώσης από τις προσωπικές εμπειρίες συνεπάγονται καλύτερη κατανόηση των συνδέσεων και επέκταση της γνώσης. (Bandura, 1989). Το κοινωνικό περιβάλλον όπου εντάσσεται το άτομο παίζει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας και την ανάπτυξη της γνωστικής του ικανότητας. Ο άνθρωπος μέσα από ένα περιβάλλον αυτοκαθοδηγούμενης γνώσης αντιμετωπίζει πολλές και διαφορετικές καταστάσεις στην ζωή του. Οι ικανότητες μέσα από αυτές τις εμπειρίες αποτελούν τα κατάλληλα εργαλεία απόκτησης νέας γνώσης (Bandura, 2001).

Ο Bandura υποστηρίζει πως η γλωσσική ικανότητα, η αλληλεπίδραση με το οικογενειακό, σχολικό και εξωτερικό περιβάλλον και άλλοι πολιτισμικοί και πολιτιστικοί παράγοντες επηρεάζουν τις γνωστικές και αναπτυξιακές δεξιότητες ενός ατόμου. Η δυνατότητα συζήτησης και διαπραγμάτευσης μέσα στο κοινωνικό σύνολο αναπτύσσει την προσωπικότητα του ατόμου. (Bandura, 2001). Η ανάλυση και ο αναστοχασμός των προσωπικών εμπειριών επιφέρουν νέα γνώση μέσα από την αντανάκλαση και κριτική σκέψη (Bandura, 1989). Ένα άτομο όταν συμμετέχει σε ένα κοινωνικό περιβάλλον μέσα από την επικοινωνία, την παρατήρηση, τον μιμητισμό, την αλληλεπίδραση με διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία αποκτά ή υιοθετεί νέα στοιχεία τα οποία αυξάνουν τις γνωστικές και κριτικές του ικανότητες. Η συμμετοχή σε διαδικτυακές κοινότητες με την χρήση κοινωνικών μέσων σε προσωπικό επίπεδο ενισχύουν την πληροφόρηση, την κινητοποίηση και την καθοδήγηση (Bandura, 2001). Σε ατομικό επίπεδο, τα κοινωνικά μέσα προσφέρουν τα κατάλληλα εφόδια για μια πιο προσωποποιημένη μάθηση η οποία είναι περισσότερο σχετική με τα ενδιαφέροντα άρα και πιο αποτελεσματική. Σε κοινωνικό επίπεδο τα κοινωνικά μέσα μπορούν να

παρέχουν πληροφόρηση, καθοδήγηση, αλληλεπίδραση με ομοίους και ικανότητες αυτοοργάνωσης (Bandura, 2001).

Οι Henri & Pudelko (2003) υποστηρίζουν πως τα κοινωνικά δίκτυα εφαρμόζουν πλήρως τις τρεις βασικές προϋποθέσεις της κοινωνικής μάθησης. Επειδή οι άνθρωποι είναι ιδιαίτερα κοινωνικά όντα μπορούν να επωφεληθούν από την συμμετοχή σε μια κοινωνική ομάδα όπου η αλληλεπίδραση με άλλους συμβάλει στην διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Η κοινωνικοποίηση μπορεί κάνει την μάθηση μια κοινωνική διαδικασία (Yaros, n.d.). Και η συμμετοχή και αναθεώρηση συνδέουν τον μαθησιακό στόχο με προσωπικές εμπειρίες ενισχύοντας το μαθησιακό αποτέλεσμα. Με αυτόν τον τρόπο η συμμετοχή σε μια κοινότητα θέτει τα θεμέλια για μάθηση και δημιουργία προσωπικότητας (Yaros, n.d.)

Η επικοινωνία μέσω υπολογιστή ενισχύει την Εγκαθιδρυμένη Μάθηση (Lave & Wenger, 1991) καθώς το άτομο μαθαίνει μέσα από την συμμετοχή ενισχύοντας την κριτική σκέψη και την δημιουργική μάθηση. Ο συνδυασμός των κοινωνικών μέσων με την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία αποτελεί το μοντέλο της υβριδικής μάθησης όπου η αλληλεπίδραση, η κατανόηση περιεχομένου και η συμμετοχή μέσα από ένα ευχάριστο περιβάλλον επιφέρουν καλύτερο μαθησιακό αποτέλεσμα (Yaros, n.d.).

Αν και οι μαθητευόμενοι δεν ανταποκρίνονται σε ένα συγκεκριμένο μοντέλο μαθητή, τα κοινωνικά δίκτυα προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία μαθησιακών εργαλείων τα οποία μπορούν να βοηθήσουν όλους τους εκπαιδευόμενους. Οι Honey and Mumford (1982) υποστηρίζουν πως υπάρχουν 4 βασικά μοντέλα μαθητών, ο ακτιβιστής που μαθαίνει κάνοντας, ο θεωρητικός που βασίζεται στη ήδη υπάρχουσα πληροφορία, ο πραγματιστής που μπορεί να εφαρμόσει την θεωρία στην πράξη και οι αντανεκλαστικοί που μαθαίνουν παρακολουθώντας και στην συνέχεια επικυρώνουν το μαθησιακό αποτέλεσμα μέσα από την αντανάκλαση των γεγονότων (Stathorouli, Siamagka, & Christodoulides, 2019).

Σύμφωνα με τον Salmon (2000) η διαδικασία της συνδημιουργίας μέσα από τα διαδικτυακά περιβάλλον περιλαμβάνει 5 βασικά στάδια. Το κίνητρο και η πρόσβαση, η

κοινωνικοποίηση στο διαδίκτυο, η ανταλλαγή πληροφοριών, η οικοδόμηση γνώσης και η ανάπτυξη (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019). Στο συγκεκριμένο μοντέλο ο εκπαιδευτής είναι ο συντονιστής και προωθητής της γνώσης δημιουργώντας ένα φιλόξενο και δημιουργικό περιβάλλον όπου οι μαθητές θα μπορούν να εξελίξουν τις γνωστικές τους ικανότητες. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι παρόν στα κοινωνικά μέσα και να συνεισφέρει στις συζητήσεις οδηγώντας τις προς την κατάλληλη μαθησιακή κατεύθυνση. Επίσης πρέπει να ελέγχει το περιεχόμενο και τις πληροφορίες που αναρτώνται από τους μαθητές για την επίτευξη αποτελεσματικής μάθησης (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019).

Τα νέα κοινωνικά μέσα μπορούν να αποτελέσουν ένα δημιουργικό περιβάλλον για τους μαθητές το οποίο παρέχει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις προκειμένου να συνδυαστούν οι νέες τεχνολογίες με τις ήδη υπάρχουσες θεωρίες μάθησης. Οι μαθητές καλούνται να χρησιμοποιήσουν τα κοινωνικά δίκτυα για την δημιουργία περιεχομένου, με πολλαπλές αναπαραστάσεις και μέσα από την συνεργασία και την αλληλεπίδραση που προσφέρουν οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης να διαμοιράσονται, να αναδημοσιεύουν και να εξελίξουν το περιεχόμενο της δημιουργίας. Επειδή το Διαδίκτυο είναι ένα φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας, τα κοινωνικά δίκτυα παρέχουν ευκαιρίες αλληλεπιδράσεις με διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρες εμπλουτίζοντας την ήδη υπάρχουσα γνώση με νέα και διαφορετικά στοιχεία.

Υπάρχουν όμως και αντίθετες απόψεις για την χρήση των κοινωνικών μέσων όπως ο (Carr, 2010) που θεωρεί πως οι νέοι πλέον δεν παράγουν προσωπική γνώση αλλά συλλέγουν την ήδη υπάρχουσα, ενώ ο Andrew Keen (2007) θεωρεί ότι δημιουργείται μια νέα γενιά κλεπτομανιακών γνώσης (Selwyn, 2011). Επιπρόσθετα ο Selwyn (2009) υποστηρίζει πως αν και οι περισσότεροι μαθητές είναι συνδεδεμένοι διαδικτυακά, αυτό δεν σημαίνει ότι χρησιμοποιούν τα κοινωνικά μέσα για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Δεν μπορεί κανείς να εγγυηθεί ότι οι μαθητές ενώ επιλέγουν τα κοινωνικά μέσα στην καθημερινή τους ζωή για ψυχαγωγία και διασύνδεση, ότι θα τα χρησιμοποιήσουν για μαθησιακούς σκοπούς. (Selwyn, 2011)

Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν εισχωρήσει όχι μόνο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων αλλά παίζουν σημαντικό ρόλο και στον εργασιακό χώρο αφού χρησιμοποιούνται κατά κόρον από τον επαγγελματικό τομέα για διαφήμιση και προώθηση προϊόντων. Συνεπώς χρέος της εκπαίδευσης είναι να εφοδιάσει τους νέους με όλες τις κατάλληλες ψηφιακές δεξιότητες προκειμένου να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της μετα- εκπαιδευτικής ζωής. (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019).

Ο Dewey (1938) υποστηρίζει ότι η εμπειρία αποτελεί βασικό παράγοντα για την μάθηση. Οι εκπαιδευτικοί προσπάθησαν όλα αυτά τα χρόνια να συνδυάσουν τις πληροφορίες που μαθαίνει ο μαθητής στην τάξη με την πραγματική ζωή με κύριο στόχο να μπορούν να εφαρμόζουν στην ζωή τους τις γνώσεις που αποκτούν στο σχολείο. (Kassens-Noor, 2012). Στόχος άλλωστε της εκπαίδευσης είναι η προετοιμασία των μαθητών για την μετέπειτα ζωή. Οι μαθητές που είναι πιο εξοικειωμένοι με τις ιδιότητες των κοινωνικών δικτύων θα είναι αναμφισβήτητα πιο έτοιμη να βγουν στην αγορά εργασίας που περιλαμβάνει τα κοινωνικά δίκτυα (Rodriguez, 2011) Η δυσκολία της εκπαίδευσης να εκσυγχρονιστεί και να ξεφύγει από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας, αποτελεί εμπόδιο για την ενσωμάτωση των ανερχόμενων δυνατοτήτων που προσφέρουν τα κοινωνικά μέσα. Η εκπαίδευση όμως οφείλει να προετοιμάσει τους μαθητές για το μέλλον και την μετά- εκπαιδευτική ζωή τους. (Rodriguez, 2011)

Έτσι έχει αναπτυχθεί μια νέα άτυπη μορφή μάθησης διαφορετική από την τυπική διδασκαλία στην τάξη, η οποία περιλαμβάνει την ενασχόληση με διαφορετικής μορφής περιεχόμενα στην οποία ο μαθητής εμπλέκεται και συνεργάζεται με αλλήλους προκειμένου να φτάσει τους μαθησιακούς στόχους του (Kassens-Noor, 2012). Ενώ η τυπική διδασκαλία περιορίζεται στα πλαίσια της τάξης, η άτυπη διδασκαλία εκτείνεται στην μάθηση εκτός τάξης η οποία δεν υπάρχει στο σχολείο αλλά ελέγχεται από τον ίδιο τον μαθητή. Συνήθως στην τυπική διδασκαλία τον έλεγχο τον έχει ο εκπαιδευτικός, ένα εκπαιδευτικό λογισμικό ή ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, ενώ στην άτυπη μάθηση ο μαθητής ορίζει ο ίδιος τα μέσα και τις πηγές που θα χρησιμοποιήσει (Greenhow & Lewin, 2016).

Άτυπη μάθηση είναι μια μαθησιακή δραστηριότητα εκτός τάξης η οποία είναι ανεξάρτητη και οδηγούμενη από τον ίδιο τον μαθητή η οποία περιλαμβάνει και αλληλεπίδραση με ομοίους του (Aspden and Thorpe, 2009; Jamieson, 2009; Kassens-Noor, 2012). Ο Rheingold (2010) σημείωσε 5 βασικά στοιχεία των κοινωνικών μέσων τα οποία μπορούν να τα καθιερώσουν σαν μια μορφή άτυπης μάθησης. Η προσοχή, η συμμετοχή, η συνεργασία, η γνώση του διαδικτύου και η κριτική σκέψη, είναι τα βασικά στοιχεία που μπορούν να διευκολύνουν την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία με επιτυχία (Kassens-Noor, 2012)

Σε έρευνα που έγινε στην Ευρώπη στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την ενσωμάτωση των κοινωνικών μέσων στην τυπική διδασκαλία όπου η διαδικασία ήταν καθοδηγούμενη και ελεγχόμενη από τον εκπαιδευτή, τα αποτελέσματα ήταν θετικά. Τα κοινωνικά μέσα λειτούργησαν θετικά για την ενίσχυση της αυτονομίας των μαθητών και την ανάπτυξη μεταγνώσης (Greenhow & Lewin, 2016). Η χρήση νέων μέσων και η αντανάκλαση της εκπαιδευτικής προσπάθειας ήταν ευκολότερη λόγω της ανάμειξης των κοινωνικών μέσων. Ο διαμοιρασμός ιδεών και αποτελεσμάτων με άλλους ή και άλλα σχολεία ήταν μια θετική ανταπόκριση στην προσπάθεια των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός δεν είχε πλέον τον ρόλο της εξουσίας αλλά του συμβουλευτή και του καθοδηγητή. (Greenhow & Lewin, 2016). «Άλλωστε στόχος της διδασκαλίας είναι η μάθηση και η δημιουργία γνώσης.» Γι' αυτό οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενσωματώσουν τις δυνατότητες δημιουργίας περιεχομένου στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από έναν αποτελεσματικό και ηθικό τρόπο (Rodriguez, 2011)

2.3 Οφέλη Κοινωνικών Δικτύων στην εκπαίδευση

Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν γίνει πλέον πολύ δημοφιλείς στον Διαδίκτυο. Σε μια εποχή που ο υπολογιστής αποτελεί ένα βασικό καθημερινό εργαλείο και για διεκπεραίωση εργασιών αλλά και για ψυχαγωγία, τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν μια καινοτομία για την εκπαίδευση και ένα δωρεάν μέσο με απεριόριστες δυνατότητες που προωθούν την ανάπτυξη των επικοινωνιακών δεξιοτήτων (Weber, 2012). Οι δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων εξελίσσονται συνεχώς και αποτελούν πόλο έλξης για την εκπαίδευση όχι μόνο για τις απεριόριστες εφαρμογές τους αλλά και το μηδενικό κόστος που δίνει την ευκαιρία απεμπλοκής από τον χαμηλό προϋπολογισμό της εκπαίδευσης (Weber, 2012)

Τα οφέλη από την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση είναι πολλά και αφορούν όχι μόνο την αλληλεπίδραση φοιτητών και εκπαιδευτικών αλλά και την αυξημένη ενασχόληση και συμμετοχή μεταξύ τους (Chugh & Ruhi, 2018). Η αμεσότητα στις ανακοινώσεις και την διάδοση νέων, η ενσωμάτωση άρθρων και βίντεο, η αλληλεπίδραση μεταξύ των φοιτητών με την χρήση σχολίων αλλά και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης μέσα από τον διάλογο και τις συζητήσεις μέσα από ένα ευχάριστο, οικείο και ιδιαίτερα προσιτό περιβάλλον, προωθούν την χρήση των κοινωνικών μέσων σε καθημερινή βάση (Al-Bahrani & Patel, 2015).

Η δημοτικότητα και η οικειότητα των κοινωνικών δικτύων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προάγουν το εκπαιδευτικό έργο με την συμμετοχή, την εμπλοκή των μελών, τον διαμοιρασμό πληροφοριών και την βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Chugh & Ruhi, 2018). Με την χρήση των νέων κοινωνικών μέσων οι νέοι μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με τους ερευνητές ή εκπαιδευτικούς τους με πιο άμεσο και οικείο για αυτούς τρόπο (Siemens & Weller, 2011). Οι Davidovitch & Belichenko υποστηρίζουν ότι μερικά από τα πλεονεκτήματα της χρήσης των κοινωνικών δικτύων είναι η διευκόλυνση της επικοινωνίας των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς αλλά και μεταξύ τους, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις

ντροπαλότητας και εσωστρέφειας (Davidovitch & Belichenko, 2018). Η δυνατότητα δημιουργίας ομάδων με άτομα που δεν γνωρίζουν ή να δεν είναι «φίλοι» μεταξύ τους, καθώς και η δημιουργία κλειστών ή ανοικτών ομάδων, αποτελεί μια εναλλακτική των περιβαλλόντων απομακρυσμένης μάθησης. Στόχος είναι οι μαθητευόμενοι να είναι ενεργά μέλη και να μην αποτελούν παθητικούς δέκτες της γνώσης αλλά να συμμετέχουν με πιο εποικοδομητικό τρόπο δημιουργώντας την γνώση οι ίδιοι.

Μέσα από την αναζήτηση περιεχομένου σχετικό με το μάθημα, την δημιουργία συσχετίσεων μπορούν να αναδημιουργήσουν νέο περιεχόμενο (Davidovitch & Belichenko, 2018). Τα κοινωνικά δίκτυα παρέχουν δυνατότητες αμοιβαίας μάθησης από ομότιμους κατά την συνεργασία προκειμένου να δημιουργήσουν περιεχόμενο με διαφορετικά κοινωνικά μέσα, να αξιολογήσουν το ήδη υπάρχον υλικό που αναδιανέμεται στο διαδίκτυο και να συζητήσουν γι' αυτό σαν μια διαδικασία μάθησης. Η αμεσότητα των κοινωνικών δικτύων προσφέρει γρήγορη ανάρτηση της πληροφορίας και άμεση ενημέρωση πάνω σε ένα θέμα. (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019)

Ορισμένα από τα πλεονεκτήματα των κοινωνικών μέσων είναι η δυνατότητα διαμοιρασμού περιεχομένου, οι πηγές πληροφοριών και η επικοινωνία και συνεργασία πάνω σε ένα μάθημα. Ο Duggan (2015) υποστηρίζει πως πρόκειται για έναν πρωτόγνωρο και μαζικό τρόπο δημιουργίας περιεχομένου, διαμοιρασμού και ανάπτυξης σχέσεων (Balcikanli, 2015). Ο Wichadee (2013) μετά από έρευνα συμπέρανε πως η ενασχόληση με ένα περιβάλλον αλληλεπιδραστικό, συμμετοχικό και ευχάριστο και ίσως λιγότερο βαρετό, ενισχύει τα μαθησιακά αποτελέσματα των εκπαιδευόμενων (Chugh & Ruhi, 2018). Η χρήση ομάδων και καταλόγων, η ανταλλαγή πληροφοριών που μπορεί να συμπεριλάβουν φωτογραφίες, βίντεο και πολυμεσικό περιεχόμενο, η χρήση εργαλείων έρευνας, η ανάρτηση σχολίων, η άμεση ζωντανή συνομιλία, η δημοσιοποίηση νέων και η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών θέτουν τις βάσεις για ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσω διαδικτύου (Al-Bahrani & Patel, 2015).

Σύμφωνα με την Guy (2012) τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν καθημερινότητα στη ζωή των ανθρώπων συνεπώς η χρήση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να προσφέρει ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των φοιτητών και των εκπαιδευτικών, μπορούν να ενισχύσουν την συνεργασία και την συζήτηση, μέσα από την εμπλοκή σε ένα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον. Ένα από τα πλεονεκτήματα των κοινωνικών δικτύων είναι η συμμετοχή των φοιτητών και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων σε ένα προσιτό περιβάλλον που ενισχύει την έκφραση ιδεών και την ανάδειξη της προσωπικότητας. Τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να ενισχύσουν την επικοινωνία των μαθητών με τους καθηγητές τους μέσα από την ανάθεση εργασιών, την συνομιλία, τις προγραμματισμένες ανακοινώσεις και διαμοιρασμό περιεχομένου. Τέλος τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να εγκαθιδρύσουν την Διαδικτυακή παρουσία ενός φοιτητή και να θέσει τις βάσεις για ανερχόμενες επαγγελματικές δυνατότητες (Guy, 2012).

Αν και τα πανεπιστημιακά προσπαθούν να προωθήσουν τα συστήματα απομακρυσμένης μάθησης τα οποία συμπεριλαμβάνουν πολλές πλέον από τις δυνατότητες των κοινωνικών μέσων, δυσκολεύονται να φτάσουν την χρήση και την επιρροή των κοινωνικών μέσων στις ζωές των φοιτητών (Siemens & Weller, 2011). Μέχρι στιγμής τα μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (Learning Management System- LMS) όπως το Blackboard και το Moodle για ενσωμάτωση των κοινωνικών μέσων στην παραδοσιακή διδασκαλία. Αυτά τα περιβάλλοντα θεωρούνται αρκετά ασφαλή και διαθέτουν χαρακτηριστικά εκπαιδευτικού τύπου που διευκολύνουν την μαθησιακή διαδικασία. Αν και τα περισσότερα διαθέτουν βασικές λειτουργίες που ενισχύουν την συνεργασία, είναι συχνά πολύ άκαμπτα και πολύ δομημένα και δεν ενισχύουν την δυναμική προσωπική πρωτοβουλία (Schroeder et al., 2010).

Μολονότι οι δυνατότητες των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία φαντάζουν απεριόριστες, οι παιδαγωγικές πρακτικές με τις διαλέξεις και τις αίθουσες διδασκαλίας φαίνεται να μην συμβαδίζουν με τον νέο τρόπο επικοινωνίας και διασύνδεσης των νέων (Siemens & Weller, 2011). Οι Al-Bahrani & Patel θεωρούν ότι ορισμένες προοπτικές χρήσης των κοινωνικών μέσων στην εκπαίδευση, είναι η εφαρμογή τους για υποστήριξη ή η αντικατάσταση των περιβαλλόντων

απομακρυσμένης μάθησης LMS (Learning Management System) και της αλληλογραφίας μέσω email. Λόγω της καθημερινής ενασχόλησης των νέων με τα κοινωνικά μέσα, μια καλή εναλλακτική αποτελεί και η χρήση FACEBOOK, Instagram και Twitter για πιο γρήγορη ενημέρωση ή άμεση προώθηση της επικοινωνίας, η οποία θα παραπέμπει στην συνέχεια στο αντίστοιχο LMS για ανεύρεση της πληροφορίας. Αν και ένα περιβάλλον όπως είναι το Facebook, όπου ο καθηγητής μπορεί να αναρτήσει βίντεο με μαθήματα, να αναρτά σχετικά άρθρα, να κάνει έρευνα ή ερωτηματολόγια, να ενισχύσει την επικοινωνία με την μορφή σχολίων αλλά και την άμεση επικοινωνία μέσω τηλεδιάσκεψης και συνομιλίας, θα μπορούσε να αντικαταστήσει επάξια κάποιο άλλο LMS. Αντίστοιχα το ίδιο θα μπορούσε να γίνει και με την χρήση Instagram με την διαφορά ότι το περιεχόμενο εδώ θα πρέπει να έχει μορφή φωτογραφίας και βίντεο ενώ στο Twitter η έλλειψη δυνατότητας δημιουργίας ομάδων και η μικρή έκταση των μηνυμάτων αποτελούν μειονεκτήματα όσον αφορά την εκφραστικότητα των μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών (Al-Bahrani & Patel, 2015).

Σύμφωνα με έρευνα σχετικά με την χρήση κοινωνικού δικτύου στην μαθησιακή διαδικασία από τους Dabbagh & Kitsantas (2012) τα οφέλη που αποκόμισαν οι φοιτητές σχετίζονται με την συμμετοχή της δημιουργίας περιεχομένου όπου οι φοιτητές θεώρησαν ότι λόγω της εμπλοκής τους στο περιεχόμενο μπόρεσαν να κατανοήσουν καλύτερα το μάθημα. Η συνεργατική μάθηση βοήθησε στον διαμοιρασμό ιδεών και την δημιουργία περιεχομένου (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Οι (Garrison & Akyol 2009) υποστηρίζουν ότι τα κοινωνικά μέσα διευκολύνουν την δημιουργία κοινωνικών σχέσεων, προσωπικές διασυνδέσεων και προσφέρουν το αίσθημα στους μαθητές ότι ανήκουν σε μια ομάδα ή κοινότητα (Schroeder et al., 2010).

Η ενασχόληση με τα κοινωνικά μέσα όξυνε την κριτική σκέψη καθώς οι φοιτητές έπρεπε να διατυπώσουν σωστά ουσιαστικά σχόλια σχετικά με το μάθημα και επιπλέον οι εργασίες τους ήταν δημόσιες και αντικείμενο σχολίων από τους συμμαθητές τους (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Η ικανότητα μάθησης στα κοινωνικά δίκτυα αυξάνεται μέσα από την ανατροφοδότηση από ομοίους κάνοντας τους εκπαιδευόμενους να αναθεωρούν και να αναστοχάζονται τις απόψεις τους. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται δεξιότητες αναλυτικής σκέψης και μπορούν να αποκτήσουν

διαφορετικές οπτικές πάνω σε ένα θέμα. Επίσης ενισχύουν τις ατομικές μαθησιακές ικανότητες καθώς ενθαρρύνουν την δημιουργία και οργάνωση του περιεχομένου μέσα από νέες και διαφορετικές εφαρμογές. (Schroeder et al., 2010).

Τα κοινωνικά μέσα παρέχουν μια μεγάλη ποικιλία εφαρμογών και υπηρεσιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία για καλύτερη συνεργασία αλλά και δημιουργία πλούσιου δυναμικού περιεχομένου. Οι μαθητές συνεργάζονται με συμφοιτητές τους προκειμένου να διεκπεραιώσουν τις εργασίες τους (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Συχνά ο χρόνος του μαθήματος δεν είναι αρκετός για την εκμάθηση των ανάλογων μέσων αλλά τα κοινωνικά μέσα προσφέρουν ανεξαρτησία όσον αφορά τον χώρο αλλά και τον χρόνο χρήσης τους (Schroeder et al., 2010).

Οι Dabbagh & Kitsantas, (2012) υποστηρίζουν ότι οι μαθητές σε έρευνα σχετικά με την χρήση του Twitter στην εκπαιδευτική διαδικασία, μπορούσαν καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς να επανεξετάσουν τα σχόλια από την αρχή μέχρι το τέλος της και να έχουν μια καλύτερη εικόνα για την εξέλιξη τους. Οι φοιτητές χρησιμοποίησαν τα κοινωνικά μέσα σε μεγάλο βαθμό και για την αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευτικούς τους για ανατροφοδότηση σχετικά με τις εργασίες τους. Τέλος τα κοινωνικά μέσα αποτελούν ένα ευχάριστο και αλληλεπιδραστικό περιβάλλον το οποίο ενισχύει την επικοινωνία ακόμη και σε ντροπαλούς χαρακτήρες. Τα οφέλη ήταν πολλά στην αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευτικούς και τους συμμετέχοντες αλλά και στην δημιουργία του περιεχομένου (Dabbagh & Kitsantas, 2012).

2.4 Ενδοιασμοί

Παρόλο τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που έχει η χρήση των κοινωνικών μέσων, δεν έχει δοθεί η ανάλογη σημασία στους κινδύνους που διατρέχει η χρήση τους στην εκπαίδευση. Ο Brown et al. (2008) αναφέρεται στο spamming και την προώθηση των προϊόντων, οι Gross και Acquisti (2005) στο φαινόμενο της παρακολούθησης και ο Mann (2008) στον διαδικτυακό εκφοβισμό (Schroeder et al., 2010). Μερικές ακόμα προκλήσεις από την χρήση των κοινωνικών δικτύων είναι ο επιπλέον φόρτος εργασίας για μαθητές και εκπαιδευτικούς, η έλλειψη εμπιστοσύνης και θέματα πνευματικών δικαιωμάτων στο περιεχόμενο. Επιπλέον αποτελεί ζήτημα ο τρόπος ενσωμάτωσης στο υπάρχον διδακτικό πρόγραμμα. Και τέλος σοβαρή ανησυχία αποτελεί η αποθήκευση των προσωπικών στοιχείων των σπουδαστών σε εξωτερικούς διαδικτυακούς χώρους, αν και η ανάπτυξη ενός τέτοιου δικτύου μέσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα είχε μεγάλο κόστος (Guy, 2012). Οι προσπάθειες ανάπτυξης εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων δεν είχε την ανάλογη επιτυχία καθώς δεν είχαν μαζικότητα και μεγάλο αριθμό χρηστών, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο πλεονέκτημα των κοινωνικών δικτύων (Siemens & Weller, 2011).

Οι ενδοιασμοί δημιουργούν πολλά ερωτήματα αναφορικά με την χρήση των κοινωνικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στην ανώτερη εκπαίδευση τα περισσότερα αφορούν την χρήση τους στην τυπική ή άτυπη εκπαίδευση, με έναν δομημένο ή μη δομημένο τρόπο, με κλειστό ή ανοιχτό περιβάλλον επικοινωνίας και αρκετούς προβληματισμούς σχετικά με την προστασία της ιδιωτικότητας και την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων (Siemens & Weller, 2011). Αν και πολλά πανεπιστημιακά ιδρύματα χρησιμοποιούν ευρέως τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαίδευση, κυρίως χρησιμοποιούν την ιδιότητα της δημιουργίας ομάδων για συνεργασία μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών και αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών και με το περιεχόμενο. Φυσικά όλα αυτά προϋποθέτουν την ανακατασκευή των παιδαγωγικών μεθόδων και του τρόπου διδασκαλίας για να διευκολυνθεί η μάθηση μέσα από ένα διαφορετικό περιβάλλον (Greenhow & Askari, 2017).

Επιπλέον γεννιούνται ερωτήματα για την πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σχετικά με την ενσωμάτωση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η επιλογή συγκεκριμένου κοινωνικού δικτύου ανάμεσα σε άλλα, η υποχρεωτική ή όχι συμμετοχή των φοιτητών, η αντιμετώπιση ζητημάτων εκφοβισμού και θέματα που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα και την ασφάλειά του (Siemens & Weller, 2011). Βέβαια υπάρχουν και οι ενδοιασμοί που σχετίζονται μια οικονομική εκμετάλλευση της διαδικτυακής συμπεριφοράς του χρήστη διαφημίζοντας και προωθώντας προϊόντα. (Weber, 2012)

Αν και τα κοινωνικά δίκτυα δεν είναι σχεδιασμένα για εκπαιδευτικούς σκοπούς αλλά περισσότερο καθοδηγούνται από τις διαφημίσεις που είναι και η κύρια πηγή εσόδων τους, αποτελούν με την κατάλληλη παιδαγωγική έμπνευση μια καλή εναλλακτική για την εκπαίδευση (Weber, 2012). Η Karen Kear υποστηρίζει πως η συμμετοχή σε εικονικές κοινότητες και η επικοινωνία δεν μπορούν να παράγουν γνώση αλλά χρειάζεται ένας εκπαιδευτής με γνώσεις και φαντασία να συντονίσει την μαθησιακή διαδικασία. Υπάρχουν κάποια εκπαιδευτικά συστήματα μάθησης τα LMS , τύπου Blackboard Moodle που έχουν σχεδιαστεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς τα οποία παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια και εκπαιδευτικές διαδικασίες, όπως βαθμολόγηση, κουίζ και άλλα τα οποία χρειάζονται αρκετά έξοδα ως προς την εγκατάσταση και την συντήρησή τους σε μεγάλα ιδρύματα (Weber, 2012).

Ο Selwin (2010) θεωρεί πως υπάρχουν κάποιες βασικές παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη ώστε να παρακινηθούν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να εισάγουν τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η νέα γενιά φοιτητών είναι εξοικειωμένοι με τα κοινωνικά δίκτυα και είναι επί το πλείστον δικτυωμένοι, η νέα μορφή που έχει πάρει πλέον η εκπαίδευση καθώς οι νέοι δεν αποτελούν πλέον παθητικούς δέκτες της γνώσης αλλά δημιουργούν οι ίδιοι την γνώση και το περιεχόμενο, και τέλος η εκπαίδευση οφείλει να προσαρμόζεται στις υπάρχουσες απαιτήσεις των μαθητών (Tess, 2013). Τα κύρια οφέλη των κοινωνικών δικτύων συνάδουν με τα οφέλη του e-learning όπως ανεξαρτησία χώρου και χρόνου, χαμηλό κόστος, γνώση από το πλήθος και αλληλεπίδραση και συνεργασία με ομότιμους (Weber, 2012).

Οι Chen & Bryer υποστηρίζουν πως επιπρόσθετοι προβληματισμοί της ακαδημαϊκής κοινότητας είναι και η αξιολόγηση της άτυπης μάθησης μέσα από αξιολογικά εργαλεία της ήδη υπάρχουσας τυπικής μάθησης. Είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθούν τα μέχρι στιγμής αξιολογικά εργαλεία για μια νέα και διαφορετική μορφή μάθησης. Νέα μέτρα και εργαλεία πρέπει να εφευρεθούν ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην αξιολογική διαδικασία. (Chen & Bryer, 2012). Οι Fewkes and McCabe (2012) μετά από έρευνα συμπέραναν πως αν περισσότεροι μαθητές από 63 σχολεία στο Οντάριο έχουν χρησιμοποιήσει το Facebook για την διεκπεραίωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, ενώ το 27% θεωρεί πως οι εκπαιδευτικοί προτιμούν να μην χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα στο σχολείο. Οι ερευνητές θεωρούν πως οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται οδηγίες προκειμένου να μπορέσουν να εντάξουν τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία ώστε να μπορέσουν να επιτύχουν τους επιθυμητούς μαθησιακούς στόχους (Greenhow & Askari, 2017)

Ένας επιπλέον παράγοντας είναι και η ασφάλεια και η κλοπή της προσωπικής ταυτότητας λόγω των κοινωνικών δικτύων (Chen & Bryer, 2012). Το ζήτημα της ιδιωτικότητας αποτελεί αντίλογο στην χρήση των κοινωνικών δικτύων από πολλούς καθώς τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα έχουν κατηγορηθεί για συλλογή προσωπικών δεδομένων των χρηστών και εκμετάλλευσή τους. Επιπλέον η διαγραφή δεδομένων ενός χρήστη από ένα κοινωνικό δίκτυο δεν σημαίνει απαραίτητα και την μόνιμη διαγραφή των στοιχείων από το Διαδίκτυο. Όλα τα παραπάνω επιχειρήματα συνιστούν προσοχή στην χρήση των κοινωνικών δικτύων και ιδιαίτερα στην εκπαίδευση που οφείλει να προσφέρει ένα ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον στους μαθητές (Weber, 2012)

Μερικοί από τους ανασταλτικούς παράγοντες των εκπαιδευτικών αναφορικά με την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση, είναι και ο διαδικτυακός εκφοβισμός, η περιθωριοποίηση των μαθητών και η μεροληπτική μεταχείριση των μαθητών λόγω ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων. Διαδικτυακός εκφοβισμός είναι κάθε μορφή συμπεριφοράς που αποτελεί παρενόχληση, συκοφαντία διάκριση και κάθε είδους σχόλια που μπορούν να προσβάλουν την προσωπικότητα ενός ατόμου (Weber,

2012). Φυσικά υπάρχει και η άποψη των Kwan and Skoric's που υποστηρίζουν ότι το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού είναι μια προέκταση του εκφοβισμού στην καθημερινή ζωή και απλά λαμβάνει μέρος σε διαφορετικές διαδικτυακές συνθήκες. Επιπρόσθετα μια ακόμη απειλή είναι και η σεξουαλική παρενόχληση που είναι ένα συχνό φαινόμενο το οποίο συμβαίνει κυρίως σε συνομιλίες παρά στα κοινωνικά δίκτυα (Weber, 2012)

Η εισαγωγή των κοινωνικών μέσων δημιουργεί επιπλέον φόρτο εργασίας και για τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευόμενους (Schroeder et al., 2010). Ο υπερβολικός φόρτος εργασίας και ο χρονικός περιορισμός αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην ανάληψη νέων πρωτοβουλιών εκ μέρους των εκπαιδευτικών (Chen & Bryer, 2012). Ο Schroeder (2010) υποστηρίζει ότι ο εκπαιδευτικός πρέπει να αφιερώσει αρκετό χρόνο για την οργάνωση του μαθήματος με την χρήση των κοινωνικών μέσων. Η επιλογή και η εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία απαιτεί καλή γνώση και συνεπώς περισσότερο χρόνο. Επιπλέον οι εκπαιδευτικοί πρέπει να παρακολουθούν οι ίδιοι την εκπαιδευτική πορεία του μαθήματος και των μαθητών ώστε να υπάρχει και μια μορφή ελέγχου και προστασίας από ενδεχόμενες απειλές ή παρεκτροπές.

Συνήθως δεν υπάρχει η ανάλογη υποστήριξη από το εκπαιδευτικό ίδρυμα καθώς πρόκειται για ανεπίσημη εκπαιδευτική διαδικασία συνεπώς ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για την ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος. Αυτό απαιτεί επιπλέον χρόνο εκ μέρους του εκπαιδευτικού και επιπρόσθετη προσπάθεια (Schroeder et al., 2010). Η συνεχής αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευτικούς μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα προϋποθέτει πολλές ώρες εργασίας από τους εκπαιδευτικούς πέρα από το ωράριο εργασίας (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Από την πλευρά των εκπαιδευόμενων οι μαθητές πρέπει να αφιερώσουν επιπλέον χρόνο για την εκμάθηση των κοινωνικών μέσων και την ένταξή τους στο μαθησιακό αποτέλεσμα (Schroeder et al., 2010). Τέλος τα κοινωνικά δίκτυα δεν ενισχύουν την πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία και αποτρέπουν την ανάπτυξη των διαπροσωπικών δεξιοτήτων στην πραγματική ζωή (Guy, 2012).

Πέρα από τα οφέλη μιας νέας καινοτομικής μορφής εκπαίδευσης, υπάρχουν και μειονεκτήματα τα οποία κυρίως αφορούν την διστακτικότητα των εκπαιδευτών αναφορικά με το θέμα των προσωπικών δεδομένων και την ιδιωτικότητα. (Chugh & Ruhi, 2018). Σύμφωνα με τον Weber (2012) ο πιο σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση είναι τα θέματα της ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων και της παραβίασης της ιδιωτικότητας των εκπαιδευόμενων αλλά και των εκπαιδευτών. Οι «φίλοι» σε ένα προφίλ μπορεί να είναι γνωστοί κάποιου μέλους του κοινωνικού δικτύου και συνεπώς να είναι εντελώς ξένοι για το προφίλ και παρόλα αυτά να έχει πρόσβαση στις προσωπικές του πληροφορίες. Αυτό αποτελεί ένα ευαίσθητο θέμα όσον αφορά την προσωπική ασφάλεια στο διαδίκτυο. Συνεχώς γίνονται προσπάθειες από τα μεγαλύτερα κοινωνικά δίκτυα για την ασφάλεια μέσα από τον έλεγχο πρόσβασης των προσωπικών στοιχείων (Weber, 2012). Οι ενδιαρμοί των εκπαιδευτικών όσον αφορά την χρήση των κοινωνικών δικτύων σαν το Facebook στην εκπαιδευτική διαδικασία αφορούν και την παθητική στάση των εκπαιδευόμενων, τις διακρίσεις και τέλος μια μεγάλη ανησυχία είναι και το θέμα των προσωπικών δεδομένων και την ιδιωτικότητας (Chugh & Ruhi, 2018).

Επιπλέον η χρήση των υπάρχοντων κοινωνικών δικτύων όπως Facebook, twitter, instagram, youtube, αποσαφηνίζει τα όρια μεταξύ της προσωπικής από της ακαδημαϊκής ζωής (Siemens & Weller, 2011). Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μειονέκτημα αλλά και πλεονέκτημα ταυτόχρονα. Στόχος δεν είναι η χρήση των κοινωνικών δικτύων ως ένα Σύστημα Απομακρυσμένης Μάθησης όπου ο εκπαιδευτικός θα οργανώνει και θα κατευθύνει την διαδικασία, αλλά σαν ένας χώρος όπου υπάρχει ελεύθερη αλληλεπίδραση και διάλογος (Siemens & Weller, 2011). Σύμφωνα με τους Rambe and Ngambi (2014) οι φοιτητές δεν αισθάνονται άνετα όταν η ακαδημαϊκή και η προσωπική τους ζωή στα κοινωνικά δίκτυα συνυπάρχουν (Chugh & Ruhi, 2018).

Οι Jones, Blackey, Fitzgibbon, & Chew (2010) από την άλλη συνειδητοποίησαν ότι οι περισσότεροι κοινωνικά δικτυωμένοι φοιτητές δεν συμερίζονταν την εκπαιδευτική οπτική των κοινωνικών μέσων. Επί το πλείστων προτιμούσαν τον διαχωρισμό της κοινωνικής τους ζωής από την ακαδημαϊκή, είχαν ενδιαρμοί για την εγκυρότητα των

ιδεών και την προέλευσή τους, και επιπλέον δεν ήταν υπέρ του μεγάλου όγκου πληροφοριών που προσδίδει η τεχνολογία. (Tess, 2013). Επιπλέον η συμμετοχή ή μη (Brew et al. 2013) στα κοινωνικά μέσα μπορεί να επιφέρει διακρίσεις είτε θετικές είτε αρνητικές και να επηρεάζει την άποψη των εκπαιδευτών. (Chugh & Ruhi, 2018).

Οι Nkhoma et al. (2015) τόνισε πως παρόλο που η χρήση του Facebook είχε θετική επίδραση στην συνεργασία με τους μαθητές, τα μαθησιακά αποτελέσματα ήταν αρνητικά. Επίσης σε έρευνα που έγινε σε φοιτητές στην Τουρκία υπήρχε μια παθητική χρήση του κοινωνικού μέσου και αδράνεια εμπλοκής, ίσως λόγω πολιτισμικών παραγόντων και σεβασμού προς τους εκπαιδευόμενους η οποία συνιστά κοινωνική απόσταση από τους εκπαιδευόμενους. (Chugh & Ruhi, 2018)

Επιπρόσθετα ο Selwin (2009) υποστηρίζει πως αν και οι περισσότεροι μαθητές είναι συνδεδεμένοι διαδικτυακά αυτό δεν σημαίνει ότι χρησιμοποιούν τα κοινωνικά μέσα για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Δεν μπορεί κανείς να εγγυηθεί ότι οι μαθητές ενώ επιλέγουν τα κοινωνικά μέσα στην καθημερινή τους ζωή για ψυχαγωγία και διασύνδεση, θα τα χρησιμοποιήσουν για μαθησιακούς σκοπούς. (Selwyn, 2011). Η ενασχόληση με τα κοινωνικά μέσα και δεν σημαίνει απαραίτητα και καλή ενσωμάτωση ή διαχείριση τους για την καλλιέργεια γνώσης. Υπάρχει μια λεπτή γραμμή διαχωρισμού της χρήσης των κοινωνικών δικτύων για ψυχαγωγικούς λόγους και για μάθηση. Επιπλέον ο διάλογος προωθεί την γνώση και την κριτική σκέψη μέσα από την συζήτηση και τις διαφορετικές απόψεις. Σε ένα περιβάλλον με ομότιμους και άτομα ιδίων απόψεων δεν υπάρχει περιθώριο αντιπαράθεσης ή ανταλλαγής ιδεών (Weber, 2012).

Η εισαγωγή των κοινωνικών μέσων στην τάξη προϋποθέτει την καλή γνώση και διαχείριση αυτών. Μερικοί από τους ενδιασμούς των εκπαιδευτικών σχετικά με την εφαρμογή των κοινωνικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι η έλλειψη γνώσης και χρήσης των κοινωνικών μέσων, η έλλειψη οράματος σχετικά με τα πλεονεκτήματα που μπορούν να προσφέρουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, και η αγωνία όσον αφορά την παραβίαση της ιδιωτικότητας τους και των μαθητών τους. (Al-Bahrani & Patel, 2015)

Συχνά τίθεται το ζήτημα αξιοπιστίας στην χρήση εφαρμογών και εργαλείων εκτός του εκπαιδευτικού ιδρύματος στο οποίο συμμετέχει ο μαθητευόμενος. Η ένταξη τους σε μια εργασία δεν επιφέρει επιπρόσθετη αναγνώριση από το εκπαιδευτικό ίδρυμα και σε αρκετές περιπτώσεις δεν υπάρχει η ανάλογη υποστήριξη σε περιπτώσεις αποτυχίας της εφαρμογής (Schroeder et al., 2010).

Λόγω της ελεύθερης πρόσβασης όλων των ανθρώπων στα κοινωνικά μέσα δεν διασφαλίζεται η ασφάλεια των μαθητών, των εκπαιδευτικών ή του εκπαιδευτικού ιδρύματος που αντιπροσωπεύουν. Όλοι οι συμμετέχοντες μπορεί να υποπέσουν θύματα κακόβουλης συμπεριφοράς από ομότιμους ή άλλους συμμετέχοντες. Επιπλέον τίθεται το ζήτημα της ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων των μαθητών. Καθόσον το κύριο μέλημα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι η προστασία και η ασφάλεια των προσωπικών στοιχείων των μαθητών, ενδέχεται να υπάρξουν πολλά νομικά ζητήματα σχετικά με την ασφάλεια και την εκμετάλλευση των προσωπικών δεδομένων αλλά και της ιδιοκτησίας πνευματικών δικαιωμάτων (Schroeder et al., 2010).

Επίσης στα συνεργατικά περιβάλλοντα οι μαθητευόμενοι πρέπει να αναμένουν την ανατροφοδότηση από τους άλλους και να καταναλώσουν αρκετό χρόνο στις συζητήσεις με πολλά άτομα μέχρι να βγει ένα τελικό αποτέλεσμα. Αυτό αναιρεί ως ένα σημείο την ανεξαρτησία και την αυτονομία που παρέχουν τα κοινωνικά μέσα (Schroeder et al., 2010).

Ένα από τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα της ενσωμάτωσης των νέων κοινωνικών και τεχνολογικών μέσων στην εκπαίδευση είναι η διάσπαση προσοχής από άλλους παράγοντες που δεν είναι σχετικοί με την εκπαιδευτική διαδικασία (Siemens & Weller, 2011). Υπάρχουν αρκετές έρευνες με θετικά αποτελέσματα αλλά και αρκετές με διαφορετικό αποτέλεσμα. Αρκετές υποστηρίζουν πως τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαιδευτική διαδικασία είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην αξιολόγηση των φοιτητών λόγω απόσπασης της προσοχής. Paul, Baker, and Cochran (2012); Kirschner and Karpinski (2010). Σε άλλη σχετική έρευνα των Rosen και λοιπών (2013) σε 263 σχολεία μέσης εκπαίδευσης, οι συγγραφείς διαπίστωσαν πως τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούσαν αιτία απόσπασης της προσοχής από τις εργασίες και το η ενασχόληση με

το Facebook είχε ως συνέπεια χαμηλότερους βαθμούς. (Greenhow & Askari, 2017). Παρόλο τα πολλά πλεονεκτήματα που παρέχουν τα νέα κοινωνικά μέσα όπως η κοινωνικοποίηση, η αλληλογραφία, η αλληλεπίδραση με άλλους αλλά και τα ψυχαγωγικά παιχνίδια, αναμφισβήτητα υπάρχουν εξωτερικοί παράγοντες που αποτελούν παράγοντα απόσπασης της προσοχής από τον εκπαιδευτικό στόχο. (Davidovitch & Belichenko, 2018). Παρόλο το γεγονός ότι τα κοινωνικά δίκτυα προωθούν ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως αναζήτηση πληροφοριών, ικανότητες επικοινωνιακές και δικτύωσης υπάρχουν απόψεις οι οποίες υποστηρίζουν ότι αποτελούν και ένα σημείο απόσπασης προσοχής. Σύμφωνα με την Guy (2012) ένα μειονέκτημα των κοινωνικών δικτύων είναι ο παράγοντας της απόσπασης της προσοχής καθώς μπορεί να διαταράξει την ομαλή εκπαιδευτική διαδικασία. (Guy, 2012). Επίσης αρκετές έρευνες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι μειώνουν τις επιδόσεις των μαθητών (Kirschner and Karpinski argued in 2010, Junco's).

Συχνά τίθεται και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων του υλικού που διανέμεται στο διαδίκτυο και την αναγνώριση της κυριότητας κάποιας πληροφορίας (Weber, 2012). Υπάρχει και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων πάνω στην δημιουργία περιεχομένου σε ένα συνεργατικό περιβάλλον. Συχνά η δημιουργία μιας εργασίας είναι αποτέλεσμα συνεργασίας μιας ομάδας συνεπώς δεν είναι ξεκάθαρα τα όρια της ατομικής προσφοράς και συνεισφοράς. Όταν πρόκειται για ατομικές αναθέσεις εργασιών είναι δύσκολο για τους εκπαιδευτικούς να αξιολογήσουν σωστά την εργασία των συμμετεχόντων. Υπάρχουν περιπτώσεις που σε μια ομάδα μερικοί συνεισφέρουν περισσότερο από άλλους αλλά η αξιολόγηση παραμένει ίδια. Αποτελεί ζήτημα το ποιος θα έχει την αναγνώριση για την δημιουργία περιεχομένου μέσα σε ένα συνεργατικό περιβάλλον (Schroeder et al., 2010).

Σύμφωνα με τους Casey and Evans (2011) οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές πρέπει να αποκτήσουν μια κουλτούρα συνεργατικότητας και συν δημιουργικότητας προκειμένου προωθώντας την ελεύθερη πρωτοβουλία στους μαθητές όσον αφορά την αυτοοργάνωση και την δημιουργία νέων ιδεών (Greenhow & Askari, 2017). Ένα επιπρόσθετο μειονέκτημα είναι η έλλειψη υποστήριξης πηγών όπως τα περιβάλλοντα διαχείρισης περιεχομένου Wang, Woo, Quek, Yang, and Liu (2011) αλλά και το

συμπέρασμα πως η συμμετοχή των φοιτητών στα κοινωνικά μέσα μάθησης οφείλεται περισσότερο στην συχνή προσωπική χρήση που ευνοεί ή μάλλον διευκολύνει ένα μαθησιακό περιβάλλον στα αντίστοιχα κοινωνικά δίκτυα Schroeder and Greenbowe (2009). (Tess, 2013) Ένα αρνητικός παράγοντας είναι και τεχνικά ο περιορισμός πρόσβασης στο Διαδίκτυο λόγω δεδομένων ή πρόσβασης (Chugh & Ruhi, 2018).

Σύμφωνα με την Halverson (2011) η χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση μπορεί να επιφέρει αλλαγές στην διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας. Η ίδια όμως δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην υποχρέωση του εκπαιδευτή να προστατεύσει την ιδιωτική ζωή των μαθητευόμενων το οποίο είναι ένα αξιόλογο εμπόδιο στην χρήση των κοινωνικών δικτύων στην διαδικασία μάθησης (Greenhow & Askari, 2017). Σύμφωνα με έρευνα του Weeden κ.α. αν και οι μαθητές κάτω των 13 ετών δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα, πολλοί από αυτούς δηλώνουν διαφορετικές ηλικίες. Ξεκινώντας από τα 9 και μέχρι την ηλικία των 12 σχεδόν όλοι οι μαθητές έχουν προσωπικό προφίλ στα κοινωνικά μέσα. Από τους 199 μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα το ¼ αυτών είχαν πλήρη άγνοια σχετικά με την ασφαλή πλοήγηση και την ασφάλεια των προσωπικών τους δεδομένων στα κοινωνικά μέσα (Greenhow & Askari, 2017).

Μια ανάλογη προσπάθεια είναι και το εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο Edmodo το οποίο παρέχει πολλές από τις δυνατότητες των κοινωνικών μέσων αλλά προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια καθώς υπάρχει επέμβαση του εκπαιδευτή όσον αφορά την δημιουργία κοινοτήτων και την πρόσβαση στο κοινωνικό δίκτυο. Επιπλέον υπάρχουν και εφαρμογές για εκπαιδευτικούς σκοπούς που παρακολουθούν τις επιδόσεις των μαθητών, την συμμετοχή τους και την διαχείριση του μαθήματος (Weber, 2012)

Και το twitter ως ένα αρκετά δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ένα αξιόλογο εργαλείο στην διαδικασία μάθησης ή υποστήριξης ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος καθώς παρέχει πολλές από τις δυνατότητες του Facebook, όμως ο περιορισμός των μηνμάτων σε 140 χαρακτήρες ή 280 μετά το 2017 θα μπορούσε να περιορίσει σημαντικά την έκφραση ή την σωστή διατύπωση των πληροφοριών με συνέπεια να υπάρχουν παρεξηγήσεις ή απώλειες όσον αφορά την

ουσία της πληροφορίας. Επιπλέον αν και το Twitter αποτελεί ένα κοινωνικό δίκτυο το οποίο ενισχύει την γρήγορη διάδοση πληροφοριών η έλλειψη δυνατότητας δημιουργίας ομάδων μαθητών αποτελεί ένα σημαντικό μειονέκτημα καθώς επίσης και η χρήση του για προπαγάνδα ή φήμες (Al-Bahrani & Patel, 2015). Τα βασικά μειονεκτήματα του Twitter ως ένα υποστηρικτικό εργαλείο στην μαθησιακή διαδικασία είναι ο περιορισμός της κριτικής σκέψης λόγω των περιορισμένων χαρακτήρων σε κάθε μήνυμα, και επίσης ότι ο μαθητής δεν έχει μια πλήρη αντανάκλαση της συμμετοχής του όσο σε ένα εργαλείο τύπου ημερολογίου ώστε να κάνει μια αυτοκριτική και ασχολείται περισσότερο με τα λάθη των άλλων (Kassens-Noor, 2012)

2.5 Προοπτικές Χρήσης Κοινωνικών Δικτύων στην Εκπαίδευση

Παρόλο τους ενδοιασμούς τα κοινωνικά δίκτυα θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα υποστηρικτικό εργαλείο της διδακτικής διαδικασίας χάρη στις δυνατότητες αλληλεπίδρασης, διαμοιρασμού ιδεών, ανταλλαγής πληροφοριών και ανάπτυξης κοινοτήτων (Al-Bahrani & Patel, 2015).

Οι Chen και Bryer (2012) προτείνουν μερικές πρακτικές που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ανάπτυξη κοινωνικών διαδικτυακών περιβαλλόντων τα οποία θα προάγουν την μάθηση. Η χρήση των κοινωνικών μέσων για συζήτηση και συνεργασία με ξεκάθαρους εκπαιδευτικούς στόχους θα περιορίζει το φαινόμενο της απόσπασης προσοχής. Η μη υποχρεωτική συμμετοχή των μαθητών, η εμπλοκή μετά από προσωπική πρωτοβουλία από τους μαθητές και η κατανόηση της σωστής χρήσης των κοινωνικών δικτύων σε προσωπικό επίπεδο, θα συνέβαλε στην προστασία και την ασφαλή πλοήγησή τους. Η αξιολόγηση της συμμετοχής και του μαθησιακού αποτελέσματος μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα ωφείλει να έχει την μορφή επίσημης αξιολόγησης εργασίας. Σημαντική είναι η επιμόρφωση εκπαιδευτικών σχετικά με την προστασία της ασφάλειας και των προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο. Θα έπρεπε να υπάρχει υλοποίηση θεσμικών πολιτικών για την χρήση των κοινωνικών δικτύων σε εκπαιδευτικό περιβάλλον για τα θέματα ασφάλειας και ιδιωτικότητας καθώς και υποστήριξης (Chen & Bryer, 2012). Εάν όλα τα παραπάνω μέτρα εφαρμοστούν τότε μπορεί η χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση να μπορέσει να κατακτήσει τους μαθησιακούς στόχους και να βοηθήσει στην εξέλιξη των μαθητευόμενων και με περαιτέρω προοπτικές.

Η δημοσίευση της προσωπικής εργασίας είναι ένα από τα πλεονεκτήματα των κοινωνικών μέσων καθώς οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να δημιουργήσουν την προσωπική τους εργασία σε συνεργασία με άλλους, συνεπώς να την δημοσιεύσουν στους συμμετέχοντες ή σε ευρύτερο κοινό με αποτέλεσμα την αναγνώριση της προσωπικής τους προσπάθειας αλλά και το ενδεχόμενο προσφοράς εργασίας από

εταιρίες. Το ενδεχόμενο δημοσίευσης ενός έργου αποτελεί κίνητρο για την μεγιστοποίηση και την ολοκλήρωση μιας προσπάθειας (Schroeder et al., 2010).

Συχνά η αλληλεπίδραση μέσα από ένα κοινωνικό δίκτυο εγκαθιδρύει τις σχέσεις καθ' όλο το μάθημα αλλά σε πολλές περιπτώσεις οι σχέσεις διατηρούνται και μετά από αυτό. Οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να συνεχίσουν να συνεισφέρουν και να αλληλοεπιδρούν προβάλλοντας το έργο ή το περιεχόμενο τους στις επόμενες γενεές. Με αυτόν τον τρόπο η κοινότητα αποκτά μια μακροπρόθεσμη οντότητα και συνεχίζει την συνδημιουργία και την συνεργασία με καινούργια μέλη (Schroeder et al., 2010).

2.6 Αποτελέσματα Ερευνών

Ανεξάρτητα από τους ενδοιασμούς των εκπαιδευτικών σχετικά με την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν γίνει πολλές έρευνες πάνω στο ερώτημα αυτό με θετικά αποτελέσματα. Έρευνα σε πανεπιστήμιο του Ισραήλ που ασχολήθηκε με την χρήση του Facebook και την ιδιότητα της δημιουργίας ομάδων για την διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των φοιτητών, μέσα από πνεύμα συζήτησης και διαλόγου δημιουργώντας μία πιο θετική αντιμετώπιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και επιφέροντας θετικά και ευεργετικά αποτελέσματα. (Davidovitch & Belichenko, 2018). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, σε δείγμα 150 μαθητών όσοι είχαν μια θετική εμπειρία από την χρήση Facebook είχαν και καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και αντίστροφα (Davidovitch & Belichenko, 2018).

Οι μαθητές θεώρησαν το Facebook ένα αξιόλογο εργαλείο που βοήθησε αρκετά στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων, στην ανάπτυξη κοινοτήτων και την ενασχόληση των μαθητών. Θεώρησαν πως ήταν κατάλληλο για τις αναρτήσεις υλικού και την δημοσίευση πηγών, και επιπλέον το Facebook θεωρήθηκε σαφώς καλύτερο όσον αφορά τον σχηματισμό κοινοτήτων και την επικοινωνία μέσα σε αυτές μεταξύ των μελών. Παρόλα' αυτά δεν συμμερίζονταν την άποψη ότι το Facebook θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν ένα αυτόνομο περιβάλλον μάθησης αλλά πιο πολύ σαν υποστηρικτικό εργαλείο το οποίο θα μπορούσε να ενσωματωθεί στα μαθησιακά περιβάλλοντα για να διευκολύνει την επικοινωνία και την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των συμμετεχόντων. (Buzzetto-More, n.d., 2012)

Οι Harran and Olamijulo το 2014, μετά από ανάλυση περιεχομένου στις δημοσιεύσεις του Facebook, κατέληξαν πως το Facebook είναι ένα γνώριμο και προσιτό περιβάλλον το οποίο έχει μεγάλη ευχέρεια ορατότητας μέσω κινητών και προωθεί την συμμετοχή ακόμη και σε ντροπαλά μέλη. Επιπλέον ο Whittaker et al. (2014) υποστηρίζει ότι η συμμετοχή και η συνεργασία αναπτύσσει την αίσθηση της ομαδικότητας και της κοινωνικοποίησης. (Chugh & Ruhi, 2018)

Οι Dougherty and Andercheck (2014) ανακάλυψαν πως τα κοινωνικά δίκτυα ειδικά το Facebook μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν εκπαιδευτικό εργαλείο για καθοδήγηση, υποστήριξη, συνεργασία και μάθηση (Chugh & Ruhi, 2018). Οι McGuckin and Sealey (2013) θεώρησαν ότι λόγω της γρήγορης πληροφόρησης και ευρείας δημοτικότητας αποτελεί ένα αξιόλογο εργαλείο ενημέρωσης για τους εκπαιδευόμενους για τα δρώμενα του εκάστοτε εκπαιδευτικού ιδρύματος (Chugh & Ruhi, 2018)

Στην έρευνα του Junco et al. (2011) η χρήση του κοινωνικού δικτύου Twitter οδήγησε στην αύξηση συμμετοχής των μαθητευόμενων μέσα από περισσότερες συζητήσεις. Τα κοινά στοιχεία και στόχοι των μαθητών βοήθησαν στο να είναι πιο ανοιχτοί στις σχέσεις τους και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους έλαβαν χώρο σχετικά σε πιο σύντομο χρόνο. Επιπλέον η σχέση καθηγητών και μαθητών βελτιώθηκε καθώς το κοινωνικό δίκτυο ενίσχυσε την επικοινωνία και την ανάρτηση πιο ουσιαστικών ερωτήσεων (Kassens-Noor, 2012). Στην έρευνα οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, σύμφωνα με χρήση ή όχι του Twitter σαν ένα βοηθητικό εργαλείο στην διαδικασία μάθησης. Οι ερευνητές θεώρησαν πως το Twitter αποτελεί ένα περιβάλλον το οποίο ενισχύει την δημιουργία γνώσης πέρα από τα συμβατικά μέσα γιατί βοηθάει στον διαμοιρασμό γνώσεων και ανταλλαγή ιδεών. Επίσης η πρόσβαση στην πλατφόρμα οποιαδήποτε στιγμή προωθεί τις αυθόρμητες αλληλεπιδράσεις μέσα από το περιβάλλον του Twitter με αποτέλεσμα την καλύτερη κατανόηση εννοιών και ιδεών. (Kassens-Noor, 2012)

Στην περίπτωση της Ακαδημίας Οικονομικών Επιστημών στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας, έγινε μια έρευνα πάνω στο ερώτημα κατά πόσο θα μπορούσαν τα κοινωνικά δίκτυα να χρησιμοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία, προτείνοντας ένα μοντέλο υλοποίησης της χρήσης του Facebook ως ένα εργαλείο που ενισχύει την συνεργατική μάθηση και αποτελεί ένα Computer Supported Collaborative Learning (CSCL) περιβάλλον συνεργατικής μάθησης με χρήση νέων τεχνολογιών (Al-Bahrani & Patel, 2015). Επιπλέον η δημοτικότητα του Facebook είναι στο Βουκουρέστι ήταν και ο λόγος που επιλέχθηκε για την παρούσα έρευνα. Το 87% των φοιτητών και 47% των καθηγητών χρησιμοποιούσαν Facebook. (Al-Bahrani & Patel, 2015)

Σύμφωνα με την έρευνα ο κύριος λόγος της ενασχόλησης των νέων με τα κοινωνικά δίκτυα είναι η επικοινωνία με φίλους και συνεργάτες σε ποσοστό 60%, ενώ η χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς αγγίζει το 28%. Από την έρευνα το 62% θεώρησε πως θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το Facebook για επικοινωνία μεταξύ φοιτητών και καθηγητών ενώ το 25% θεώρησαν ότι τα κοινωνικά δίκτυα δεν έχουν κάτι να προσφέρουν στην εκπαίδευση. Από τους καθηγητές το 45% είχαν ενδιασμούς για την χρήση κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία (Al-Bahrani & Patel, 2015).

Οι Veira (2014) σε έρευνα σε 283 σχολεία της Καραϊβικής κατά την διάρκεια θερινών μαθημάτων, κατέληξαν στο συμπέρασμα πως οι μαθητές προτιμούν κοινωνικά δίκτυα που είναι περισσότερο εξοικειωμένοι και αυτό ενίσχυε την αλληλεπίδραση και τη συνεργατικότητα μεταξύ τους. Οι μαθητές συμμετείχαν και ενδοσχολικά αλλά και εξωσχολικά με θετικά αποτελέσματα, με συνέπεια ένα χρόνο αργότερα η χρήση τους επεκτάθηκε τόσο ώστε να εφαρμοστεί ειδική σχολική πολιτική για τα κοινωνικά μέσα και οι μαθητές να χρησιμοποιούν τις δικές τους φορητές συσκευές και να συμμετέχουν και μέσα αλλά και έξω από τον χώρο του σχολείου. (Greenhow & Askari, 2017)

Οι Wang et al. (2014) σε έρευνα σε 25 σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμπέραναν πως οι εκπαιδευτικοί που είχαν ενσωματώσει τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από το κοινωνικό δίκτυο Edmodo για 4 χρόνια, είχαν πλέον πάρει τον έλεγχο της διαδικασίας προς όφελός τους με θετικά αποτελέσματα στους μαθητές τους. Η προετοιμασία και η ύπαρξη βασικών αρχών που πρέπει να ακολουθηθούν από τους εκπαιδευτικούς σε όλη την διαδικασία υλοποίησης της διδασκαλίας με κοινωνικά μέσα, βοηθάει στην επίτευξη των διδακτικών στόχων. (Greenhow & Askari, 2017)

Σε γενικές γραμμές οι μαθητευόμενοι υποστήριξαν πως η χρήση του Facebook στην εκπαιδευτική διαδικασία σαν υποστηρικτικό εργαλείο άφησε θετικές εντυπώσεις και είναι ένα χρήσιμο εργαλείο όσον αφορά την συνεργατική μάθηση και επικοινωνία. Σύμφωνα με τους χρήστες, το Facebook μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα εκπαιδευτικό

και οργανωτικό μέσο που παρέχει μια πιο ξεκάθαρη οπτική του εκπαιδευτικού και κοινωνικού μέσου. (Menzies, Petrie, & Zarb, 2017).

2.7 Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού τα κοινωνικά δίκτυα διευκολύνουν στην παρακολούθηση της συμμετοχής και της μαθησιακής πορείας του μαθητή, παρέχουν τις κατάλληλες συνθήκες για καθοδήγηση της μαθησιακής εμπειρίας είτε πρόκειται για τυπική είτε για άτυπη μάθηση (Schroeder et al., 2010).

“Δεν είναι η ίδια η τεχνολογία που αποφέρει αποτελέσματα αλλά είναι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται και υλοποιείται από τον εκπαιδευτή που αποφέρει αποτελέσματα.....”(Davidovitch & Belichenko, 2018). Σύμφωνα με την Hativa (2014), ένας καλός εκπαιδευτικός οφείλει να υπερτερεί σε δύο κύριες εκπαιδευτικές διαστάσεις, την γνωστική αλλά και την συναισθηματική. Η γνωστική διάσταση έχει να κάνει με την προετοιμασία και την σωστή οργάνωση του μαθήματος, την σαφήνεια όσον αφορά τους στόχους και την διαδικασία επίτευξής τους, και την δυνατότητα να κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητευόμενων ώστε να παραμείνουν συγκεντρωμένοι και προσηλωμένοι στους στόχους που έχουν τεθεί. (Davidovitch & Belichenko, 2018)

Η συναισθηματική διάσταση αφορά την ικανότητα του εκπαιδευτή να δημιουργεί ένα ευχάριστο και θετικό κλίμα το οποίο ενισχύει την επιθυμία για μάθηση. Ο σεβασμός προς τους μαθητές, η εκτίμηση και το ενδιαφέρον είναι μια συμπεριφορά που ενισχύει την συναισθηματική διάσταση του εκπαιδευτικού. Επιπλέον η συνεχής υποστήριξη και αλληλεπίδραση με τους μαθητές μέσα από ερωτήσεις και απαντήσεις δημιουργεί ένα θετικό κλίμα προώθησης της γνώσης. (Davidovitch & Belichenko, 2018). Ο εκπαιδευτικός πρέπει να αναλάβει τον ρόλο του οργανωτή, του παρακινητή, του συμβουλευτή και του ερευνητή και να αποκλίνει από τον ρόλο του ελεγκτή και του διορθωτή (Aydin 2014). Προκειμένου να αποκτήσει μια πιο προσωπική σχέση και αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευόμενους οφείλει να προβάλλει μια πιο προσωπική πλευρά του μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα. (Chugh & Ruhi, 2018)

Οι Adaf, Newby, and Ertmer (2012) συμφωνούν ότι πολλοί φοιτητές θεωρούν τα κοινωνικά μέσα ως ένα μέσο το οποίο αυξάνει την συμμετοχή τους στην διαδικασία

μάθησης, όμως προκειμένου να υπάρχει ουσιαστική ανταπόκριση πρέπει να υπάρχει καθοδήγηση για την υλοποίηση του μαθήματος. (Tess, 2013). Στην περίπτωση φαρμακευτικής εκπαίδευσης στο Μαϊάμι της Φλόριντα χρησιμοποιήθηκε το Instagram για την δημοσίευση φωτογραφιών 2 μεταδοτικών ασθενειών με ταυτόχρονη αναδημοσίευση σε Facebook και Twitter καθημερινά για 12 εβδομάδες. Από τους συμμετέχοντες, το 75% συμφώνησε πως είχε ενισχυθεί η μάθηση τους πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο και το 41% θεώρησε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμμετέχουν στα κοινωνικά δίκτυα για να ενισχύσουν το εκπαιδευτικό μέρος. (Timothy, Jeffrey, Kaitlyn, & Margarita, 2016). Σε έρευνα των Callaghan and Bower (2012) το συμπέρασμα ήταν πως παρόλο που τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να ενισχύσουν τα κίνητρα για μάθηση, τα αποτελέσματα εξαρτώνται από την χρήση του εκπαιδευτή και την υλοποίησης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Greenhow & Askari, 2017).

Αναμφισβήτητα η χρήση των κοινωνικών δικτύων είναι αρκετά μεγάλη από τους νέους και αυτό αποτελεί ένα κίνητρο για την ενσωμάτωση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, όμως οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσεγγίσουν τα κοινωνικά μέσα από διαφορετικές πλευρές ώστε να μπορέσουν να φτάσουν τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα. (Chugh & Ruhi, 2018). Οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί υποστηρίζουν πως θα ήθελαν να ενσωματώσουν τα κοινωνικά μέσα στην διδασκαλία των μαθημάτων του αρκεί να υπάρχει η ανάλογη τεχνολογική και ηθική υποστήριξη από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εργάζονται. Τέλος οι εκπαιδευτικοί που ήταν περισσότερο ενεργοί στα κοινωνικά μέσα σε προσωπικό επίπεδο, αποτελούν τους πιο θερμούς υποστηρικτές της ενσωμάτωσης των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση. Αν και οι εκπαιδευτικοί πλέον διαθέτουν τις κατάλληλες τεχνολογικές δεξιότητες για να ενσωματώσουν τα κοινωνικά μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο φόρτος εργασίας και το τυποποιημένο πρόγραμμα διδασκαλίας αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την υιοθέτηση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διδασκαλία. (Greenhow & Askari, 2017)

Όσον αφορά τους μαθητές, αν και οι περισσότεροι είναι μέλη ή γνώστες των κοινωνικών δικτύων, λίγοι εξ' αυτών έχουν γνώση του πως μπορούν να

χρησιμοποιήσουν αυτά τα μέσα για μαθησιακούς λόγους. Επιπρόσθετα η γνώση που μεταφέρεται από τα κοινωνικά μέσα δεν είναι το ίδιο κατοχυρωμένη όπως η αντίστοιχη από μελέτες, βιβλία κ.α. (Chen & Bryer, 2012). Επιπλέον η έλλειψη τρόπων γεφύρωσης μεταξύ τυπικής και άτυπης διδασκαλίας με την χρήση νέων τεχνολογιών είναι ένα θέμα το οποίο πρέπει να επιλυθεί προκειμένου η εκπαίδευση να μπορέσει να συμπορευτεί με την εξέλιξη της κοινωνίας. (Greenhow & Askari, 2017)

Επιπλέον τα κοινωνικά δίκτυα μπορεί να αποτελέσουν και αιτία σύγκρουσης απόψεων μεταξύ εκπαιδευτών και μαθητευόμενων λόγω της διαφορετικής άποψης περί επίτευξης στόχων. Οι εκπαιδευτές μπορεί να έχουν μια πιο ακαδημαϊκή άποψη από τους εκπαιδευόμενους, που θεωρούν τα κοινωνικά μέσα ένα πιο ανεπίσημο και χαλαρό τρόπο μάθησης. (Greenhow & Askari, 2017). Πολλοί εκπαιδευτικοί προτιμούν να ξεχωρίζουν το προσωπικό προφίλ από το ακαδημαϊκό με το οποίο αλληλοεπιδρούν με τους μαθητευόμενους. Αυτό όμως δεν ενισχύει την έκφραση του πάθους πάνω στο αντικείμενο το οποίο διδάσκουν, το οποίο θα μπορούσε να ενισχυθεί από την προσωπική διαφάνεια (Chen & Bryer, 2012).

Τα περισσότερα πανεπιστημιακά ιδρύματα προσφέρουν διαδικτυακά μαθήματα και σχεδόν οι μισοί φοιτητές έχουν παρακολουθήσει τέτοιου είδους μαθήματα κατά την φοίτησή τους σε αυτά. Η ευελιξία χρόνου και τόπου που προσφέρουν είναι μια εναλλακτική μορφή εκπαίδευσης που αποτελεί αρκετά ενδιαφέρουσα ιδέα. Σημαντικός παράγοντας στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων μέσα από τα διαδικτυακά μαθήματα είναι η οικειότητα που αισθάνονται οι μαθητές με τον καθηγητή τους. Η κοινωνική παρουσία και αυτοαποκάλυψη των εκπαιδευτικών στα κοινωνικά δίκτυα φαίνεται πως είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ενίσχυση των σχέσεων μαθητή-εκπαιδευτικού το οποίο στην συνέχεια συνεπάγεται αυξημένες πιθανότητες ανάπτυξης γνώσης και κατάκτησης των μαθησιακών στόχων. Οι συμπεριφορές που ενισχύουν την οικειότητα με τους εκπαιδευτικούς στην παραδοσιακή διδασκαλία είναι το χιούμορ, η οπτική επαφή, το χαμόγελο καθώς και η προσωπική γνωριμία με τους μαθητές. Στα διαδικτυακά μαθήματα όμως η οικειότητα γίνεται εφικτή μέσα από την αλληλεπίδραση, την ενεργή παρουσία στα κοινωνικά μέσα και την αυτοαποκάλυψη του εκπαιδευτικού. Η έκθεση των προσωπικών ιδεών και βιογραφικών στοιχείων, η

συμμετοχή στους διαλόγους και τις ερωτήσεις ή και γενικότερα οι παράγοντες που ενισχύουν την κοινωνική παρουσία παίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία που ούτως ή άλλως βασίζεται στην κοινωνική αλληλεπίδραση με άλλα άτομα. (Song, Kim, & Park, 2019).

2.8 Κοινωνικά δίκτυα και εκπαιδευτική διαδικασία

Οι περισσότερες έρευνες για την εισαγωγή των κοινωνικών μέσων στην εκπαίδευση αφορούν την Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν γίνει λίγες προσπάθειες ένταξης των κοινωνικών δικτύων. Παρόλο που μεγάλο ποσοστό των εφήβων έχουν προσωπικό προφίλ στα κοινωνικά δίκτυα, οι ενδιαασμοί των εκπαιδευτικών και τα ζητήματα προσωπικών δεδομένων είναι μια βασική αιτία που αποτρέπει τους περισσότερους εκπαιδευτικούς να τα ενσωματώσουν στην διαδικασία της μάθησης. Τα κοινωνικά μέσα μπορούν να αποτελέσουν ένα αξιόλογο εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο μέσα από τις δυνατότητες που προσφέρουν και με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού να επιφέρουν σημαντικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Αναμφισβήτητα τίθενται σημαντικά ερωτήματα σχετικά με την χρήση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε μια εποχή όπου το Διαδίκτυο έχει εισχωρήσει στην καθημερινή ζωή και τα κοινωνικά μέσα αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της ενασχόλησης με το Διαδίκτυο σε καθημερινή βάση, γεννάται το ερώτημα εάν μπορούν τα κοινωνικά δίκτυα να ενσωματωθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και αν η ένταξή τους μπορεί να ενισχύσει το μαθησιακό αποτέλεσμα. Μπορούν τα κοινωνικά μέσα να λειτουργήσουν ως ένα αξιόλογο υποστηρικτικό εργαλείο και ποιές δυνατότητες μπορούν να προσφέρουν ώστε να εξελίξουν την παραδοσιακή διδασκαλία;

Τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην διαδικασία της μάθησης προσφέροντας έναν καινοτόμο και παιγνιώδη χαρακτήρα στην εκπαιδευτική διαδικασία προσφέροντας νέες τεχνολογικές δυνατότητες που προωθούν την ανάπτυξη κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων. Η χρήση τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση θέτει ζητήματα ασφάλειας προσωπικών δεδομένων με αποτέλεσμα να κρίνεται αναγκαία η χρήση ενός εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου όπως το Edmodo, προκειμένου οι μαθητές να μπορούν να συμμετέχουν μέσα από ένα ασφαλές περιβάλλον που περιέχει πολλές από τις δυνατότητες που διαθέτουν τα κοινωνικά δίκτυα που χρησιμοποιούν οι μαθητές στην προσωπική τους ζωή. Με ποιους τρόπους μπορεί η χρήση ενός εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου να επηρεάσει την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιές είναι οι εντυπώσεις των μαθητών από την χρήση τους;

Στα παραπάνω ερωτήματα καλείται να δώσει απαντήσεις μια μελέτη περίπτωσης της χρήσης του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo για την διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής σε Γυμνάσιο της Αθήνας.

Μεθοδολογία

3.1 ESNS- Edmodo

Το Edmodo είναι το μεγαλύτερο δίκτυο μάθησης για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Συμπεριλαμβάνει μαθητές, εκπαιδευτικούς, διοικητικό προσωπικό, και γονείς. Ξεκίνησε το 2008 και έχει πάνω από 100 εκατομμύρια μέλη, το δίκτυο του περιλαμβάνει 190 χώρες και 400,000 σχολεία. Εκατομμύρια εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο Edmodo να προσελκύσουν μαθητές, να συνδεθούν με άλλους καθηγητές και να συμπεριλάβουν και τους γονείς. Λόγω των ενδοιασμών των εκπαιδευτικών σχετικά με την ασφάλεια των μαθητών και την προστασία των προσωπικών δεδομένων στα κοινωνικά δίκτυα έχουν γίνει πολλές προσπάθειες χρήσης ενός κοινωνικού δικτύου εκπαιδευτικού χαρακτήρα στην εκπαιδευτική διαδικασία (Balasubramanian, Jaykumar, & Fukey, 2014);(Çankaya, n.d.); (Trust, 2012); (Sanders, 2012); (Durak, 2017); (Purnawarman, Susilawati, & Sundayana, 2016); (Yagci, 2015); (Monalisa & Ardi, 2013); (Lie, 2015).

Το Edmodo είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα σχεδιασμένη ώστε οι εκπαιδευτικοί να έχουν τον απόλυτο έλεγχο μιας ψηφιακής τάξης, με απεριόριστο χώρο αποθήκευσης, σχηματισμό ομάδων, ανάθεση εργασιών, παρακολούθηση προόδου και πολλά άλλα ("Edmodo Developers & Publishers» Platform Overview," n.d.). Συνεργάζεται με διαδικτυακά εργαλεία γραφείου όπως εφαρμογές της Google για την εκπαίδευση και διαδικτυακά εργαλεία της Microsoft. Υπάρχει και σε εφαρμογή για έξυπνα κινητά ώστε να μπορούν και γονείς και μαθητές να έχουν πρόσβαση οποιαδήποτε στιγμή. Διαθέτει οργανωτικές ιδιότητες καθώς γίνονται αναθέσεις εργασιών, ενημερώσεις μαθητών, υπενθυμίσεις και ημερολόγιο. Συμπεριλαμβάνει και εκπαιδευτικό υλικό από όλο τον ιστό. Επίσης διαθέτει εφαρμογές ή παιχνίδια και δίνει την δυνατότητα ανάρτησης δωρεών περιεχομένου ή επί πληρωμή.

Το Edmodo είναι εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο για την 12-χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Ξεκίνησε το 2008 από τους Nic Borg and Jeff O'Hara δυο εκπαιδευτικούς στο Σικάγο. Αποτελεί μια πλατφόρμα που συνδέει μαθητές και εκπαιδευτικούς σε ένα ασφαλές κοινωνικό δίκτυο όπου μπορούν να συνεργάζονται, να διαμοιράσουν εκπαιδευτικό περιεχόμενο και εφαρμογές, να μπορούν να επεξεργάζονται εργασίες, βαθμολογίες, συζητήσεις και ειδοποιήσεις από οποιοδήποτε υπολογιστή ή κινητή συσκευή.

Ασφάλεια

Το Edmodo είναι σχεδιασμένο έχοντας κύριο μέλημα την ασφάλεια των μαθητών.

Ένας σημαντικός λόγος για τον οποίο οι εκπαιδευτικοί έχουν ενδιασμό για την χρήση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων και η ασφάλεια των μαθητών. Τα κοινωνικά δίκτυα δεν έχουν δημιουργηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να μην μπορούν να ελέγχουν το περιεχόμενο και τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών. Αρκετά από τα δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα έχουν κατώτερο όριο ηλικίας και δεν δέχονται ορισμένες ηλικίες της 12-χρονης εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Το Edmodo δεν απαιτεί προσωπικά στοιχεία των μαθητών και οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν χρησιμοποιώντας έναν κωδικό που εκδίδει ο καθηγητής για αυτούς. Μπορούν να συμμετέχουν μόνο στις ομάδες στις οποίες δίνει πρόσβαση ο εκπαιδευτικός και μπορούν να αλληλεπιδρούν μόνο με τους συμμετέχοντες στην ομάδα. Μπορούν να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτικούς ή σε όλη την ομάδα χωρίς όμως να μπορούν να επικοινωνούν ιδιωτικά μεταξύ τους. Οι συζητήσεις μεταξύ τους είναι δημόσιες για όλοι την ομάδα και τον εκπαιδευτικό. Οι καθηγητές έχουν πλήρη έλεγχο των συζητήσεων και μπορούν να διαγράψουν αναρτήσεις, να παρακολουθούν την δραστηριότητα της ομάδας και των μαθητών ή να προσαρμόσουν τα δικαιώματα πρόσβασης των μαθητών στο περιεχόμενο.

3.2 Κύρια χαρακτηριστικά του Edmodo

Δημιουργία ομάδων

Ένα βασικό χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo είναι η δημιουργία ομάδων. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει μια ομάδα μαθητών δίνοντας ένα κωδικό για την τάξη. Η ομάδα μπορεί να συμμετέχει μόνο με τον κωδικό και τα μέλη μπορούν να κάνουν δημόσιες αναρτήσεις ή να επικοινωνούν με τον καθηγητή όχι όμως να συζητούν μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο ο καθηγητής μπορεί να επιβλέπει τα σχόλια και τις αναρτήσεις και να διαγράψει οποιαδήποτε μη αποδεκτά σχόλια των μαθητών. Η έλλειψη δυνατότητας ιδιωτικής επικοινωνίας αποτρέπει φαινόμενα διαδικτυακού εκφοβισμού μεταξύ των μαθητών.

Επιπλέον είναι ένας ασφαλής χώρος επικοινωνίας καθώς δεν μπορούν να συμμετέχουν ξένοι.

Επικοινωνία

Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να φιλτράρουν τις ομάδες όπου δημοσιεύονται οι αναρτήσεις τους. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρακολουθεί την επικοινωνία και τις συζητήσεις όλων των μελών μιας ομάδας. Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα άμεσης συνομιλίας με τον εκπαιδευτικό σε ιδιωτικό χώρο για άμεση επικοινωνία.

Ανάθεση εργασιών

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κάνουν ανάθεση εργασιών χρησιμοποιώντας την ιδιότητα της ανάθεσης εργασιών. Μπορούν να βάλουν τίτλο εργασίας, να ορίσουν ημερομηνία παράδοσης, να κάνουν περιγραφή ή επεξήγηση, να επισυνάπτουν αρχεία από τον υπολογιστή, το Διαδίκτυο ή την βιβλιοθήκη του Edmodo.

Οι μαθητές ενημερώνονται για την εργασία από τις ειδοποιήσεις και έχουν πρόσβαση στα επισυναπτόμενα αρχεία. Όταν ολοκληρώσουν την εργασία μπορούν να παραδώσουν άμεσα και εύκολα την εργασία τους απευθείας στον εκπαιδευτικό.

Ο καθηγητής μπορεί να παρακολουθεί ποιος μαθητής έχει παραδώσει την εργασία και να την βαθμολογήσει, επίσης μπορεί να σχολιάσει τα αποτελέσματα και ο μαθητής έχει άμεση ανατροφοδότηση.

Κουίζ

Οι καθηγητές μπορούν να δημιουργήσουν κουίζ, χρησιμοποιώντας πολλά είδη κλειστού τύπου ή ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Υπάρχει η δυνατότητα χρονικού περιορισμού. Τα αποτελέσματα βαθμολογούνται αυτόματα και ο καθηγητής μπορεί να καταχωρίσει την βαθμολογία των μαθητών και να ενημερώσει τους μαθητές.

Βιβλιοθήκη καθηγητών και Σακίδιο μαθητών

Οι καθηγητές μπορούν να έχουν την δική τους βιβλιοθήκη όπου μπορούν να αποθηκεύσουν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο διαδικτυακά. Το υλικό μπορούν να το δημοσιεύσουν και στην διαδικτυακή εκπαιδευτική κοινότητα των εκπαιδευτικών. Παρόμοια οι μαθητές μπορούν να αποθηκεύουν τις εργασίες στο προσωπικό τους σακίδιο ή οποιοδήποτε υλικό ώστε να το διαμοιράζονται εύκολα με τους υπολοίπους. Η βιβλιοθήκη και το σακίδιο έχουν δυνατότητες οργάνωσης και ταξινόμησης του υλικού και υποστηρίζουν πολλές μορφές διαδικτυακών μορφών περιεχομένου.

Προσωπική σελίδα

Ο καθηγητής και οι μαθητές μπορούν να διαμορφώσουν το προσωπικό τους προφίλ και να δημοσιεύουν την πορεία τους και τα βραβεία που έχουν κερδίσει. Το προφίλ τους είναι προσβάσιμο μόνο από τους συμμαθητές τους στην ομάδα και τον καθηγητή τους.

Βραβεία

Οι μαθητές μπορούν να κερδίσουν τα ειδικά βραβεία του Edmodo ως επιβράβευση για την διεκπεραίωση μιας εργασίας, την συμμετοχή, διαμοιρασμό υλικού, και άλλα.

Κοινότητες δημοσίευσης

Οι καθηγητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να διαμοιράζονται εκπαιδευτικό υλικό ή να συνεργάζονται. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν στην εικονική δημόσια βιβλιοθήκη και να αναρτούν ή να χρησιμοποιούν ήδη υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό.

Εφαρμογή για κινητές συσκευές

Το Edmodo έχει την δυνατότητα εγκατάστασης και σε κινητές φορητές συσκευές που διευκολύνουν την πρόσβαση και μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή και οπουδήποτε.

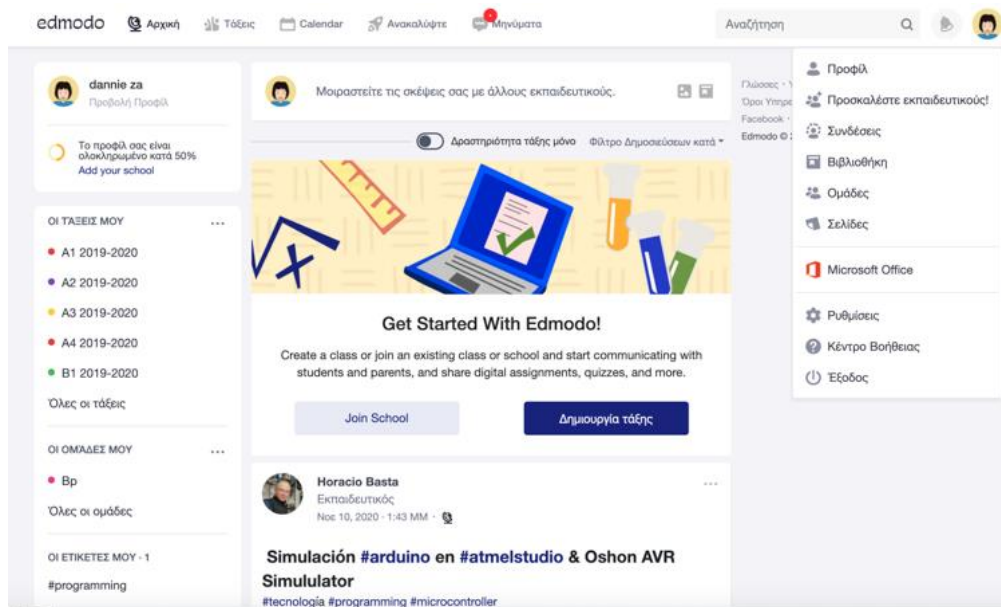
Συμμετοχή γονέων

Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στις ομάδες όταν τους δίνει πρόσβαση ο εκπαιδευτικός. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να ενημερώνονται για τα νέα του μαθήματος και τις επιδόσεις των παιδιών τους.

3.3 Χρήση του Edmodo στο Μάθημα της Πληροφορικής

Το εκπαιδευτικό δίκτυο Edmodo είναι ένα διαδικτυακό περιβάλλον το οποίο αποτελεί ένα εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο. Εμπεριέχει όλες τις δυνατότητες ενός LMS (Learning Management System) - Σύστημα Απομακρυσμένης Διαχείρισης αλλά προσφέρει και αλληλεπιδραστικότητα και άμεση επικοινωνία. Τα Συστήματα Απομακρυσμένης Διαχείρισης αποτελούν πλατφόρμες για την καλύτερη οργάνωση εκπαιδευτικού περιεχομένου μέσα από ένα ασύγχρονο τρόπο επικοινωνίας. Το Edmodo προσφέρει άμεση επικοινωνία και αλληλεπιδραστικότητα αλλά και όλες τις δυνατότητες ενός LMS.

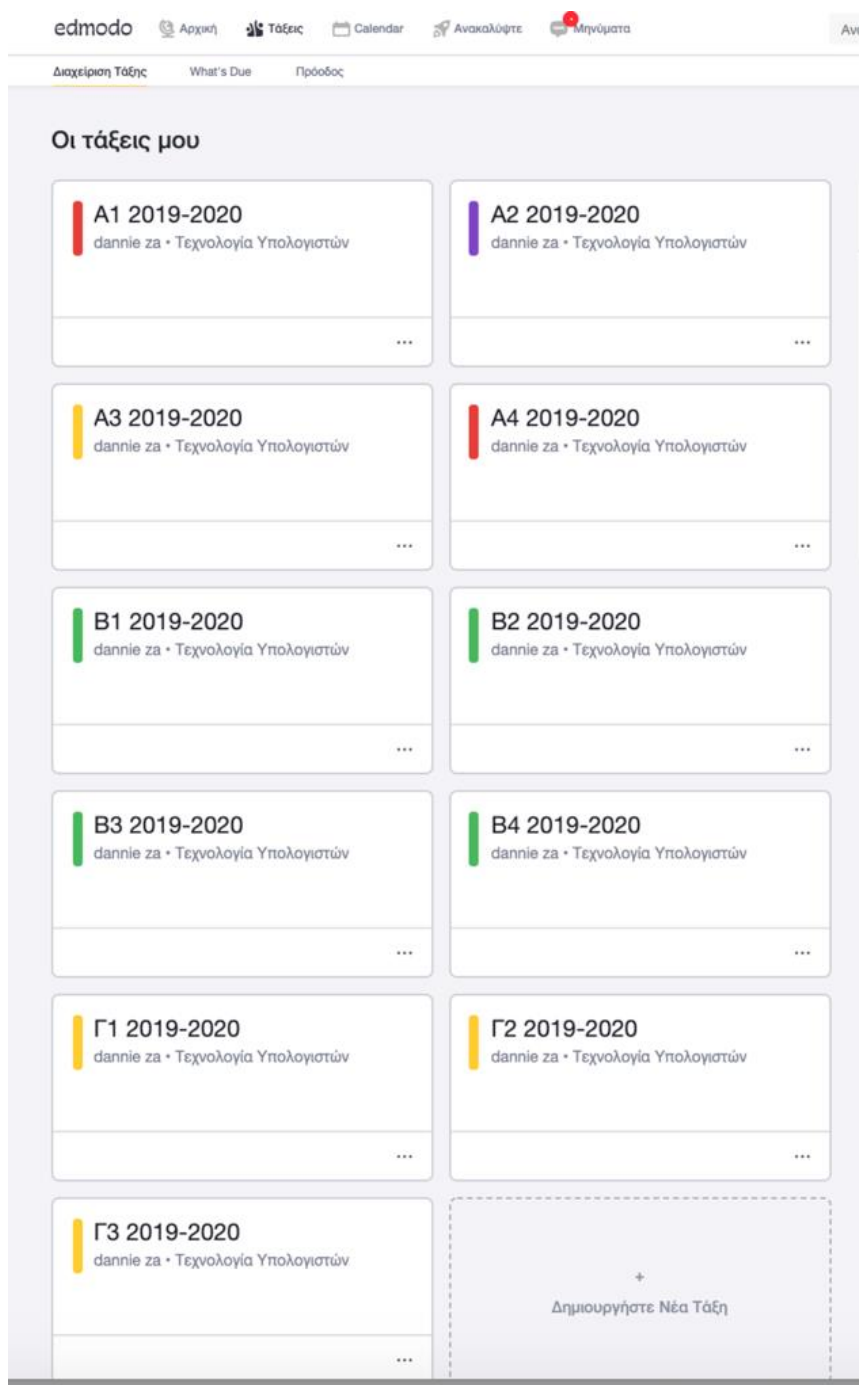
Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται η αρχική σελίδα της πλατφόρμας του εκπαιδευτικού. Αριστερά είναι όλες οι ομάδες και υποομάδες δηλαδή τα τμήματα που έχουν δημιουργηθεί την δεδομένη σχολική χρονιά, στη μέση είναι ο τοίχος δημοσιεύσεων και δεξιά είναι οι δυνατότητες που παρέχει το Edmodo.

Εικόνα - Αρχική Σελίδα

Το Edmodo προσφέρει στον εκπαιδευτικό την δυνατότητα αλληλεπίδρασης και συνεργασίας και με άλλους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν στην κοινότητα του Edmodo. Μπορεί να συμμετέχει σε ομάδες εκπαιδευτικών και να αποκτήσει γνωριμίες με εκπαιδευτικούς σε όλο τον κόσμο. Είναι μια μεγάλη κοινότητα με συμμετοχές από πολλές χώρες. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανταλλάσσουν απόψεις, δραστηριότητες και να δημοσιεύουν το περιεχόμενό τους.

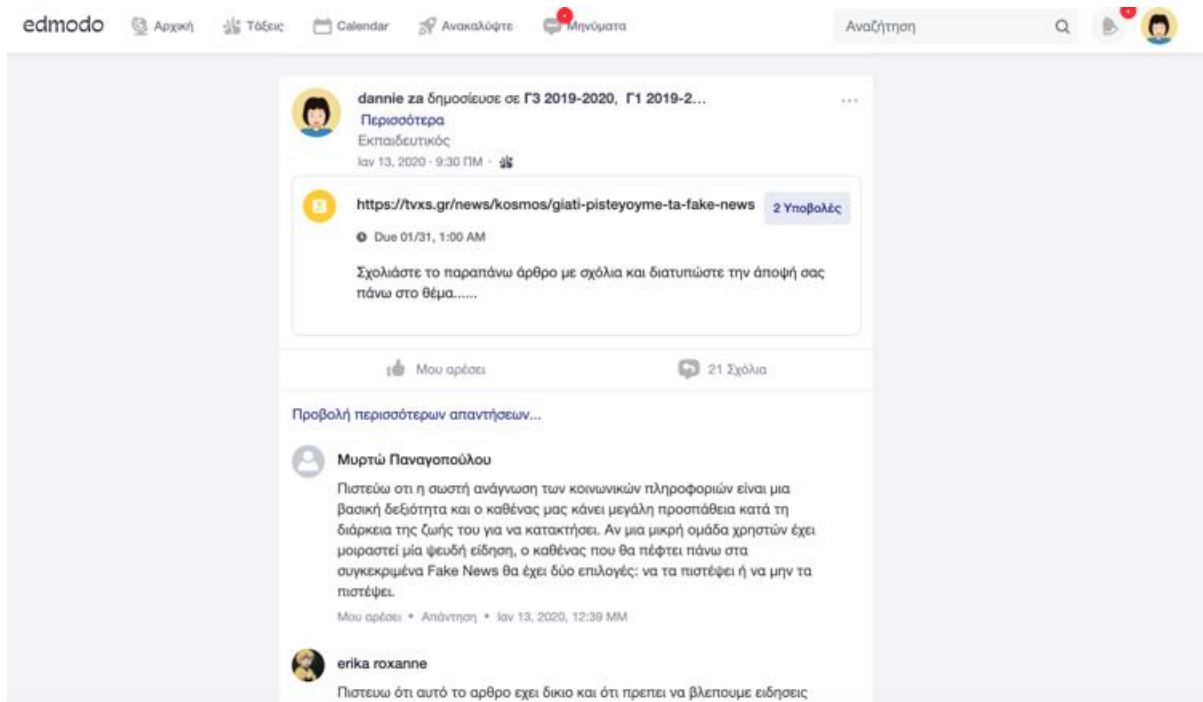
Στην αρχή της σχολικής χρονιάς ο εκπαιδευτής σχηματίζει τα τμήματα των μαθητών. Συμμετείχαν 222 μαθητές με 4 τμήματα της Α' Γυμνασίου, 4 τμήματα της Β' Γυμνασίου και 3 τμήματα της Γ' Γυμνασίου. Η Α' είχε σύνολο 72 μαθητές, η Β' τάξη είχε 86 μαθητές και η Γ' συμπεριλάμβανε 64 μαθητές. Πρόκειται για Γυμνάσιο το οποίο ανήκει στην Α' περιοχή της Αθήνας και συστεγάζεται με Λύκειο. Η έρευνα διεξήχθη στο εργαστήριο πληροφορικής στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος Πληροφορικής. Το μάθημα της Πληροφορικής είναι μια ώρα την εβδομάδα με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με νέες τεχνολογίες αλλά και τις βασικές έννοιες της Πληροφορικής και την χρήση τους στην καθημερινή ζωή. Στην Γ' Γυμνασίου οι μαθητές αρχίζουν να γνωρίζουν την έννοια του προγραμματισμού. Το μάθημα διεξάγεται στο εργαστήριο πληροφορικής όπου υπάρχουν 9 υπολογιστές για τους μαθητές και ένας φορητός υπολογιστής για τον εκπαιδευτικό. Τα τμήματα έχουν μέχρι 21 μαθητές συνεπώς οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες των δύο ή τριών ατόμων σε κάθε υπολογιστή. Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται η κατανομή των τμημάτων για την σχολική χρονιά 2019-2020.

Εικόνα - Ομάδες μαθητών.

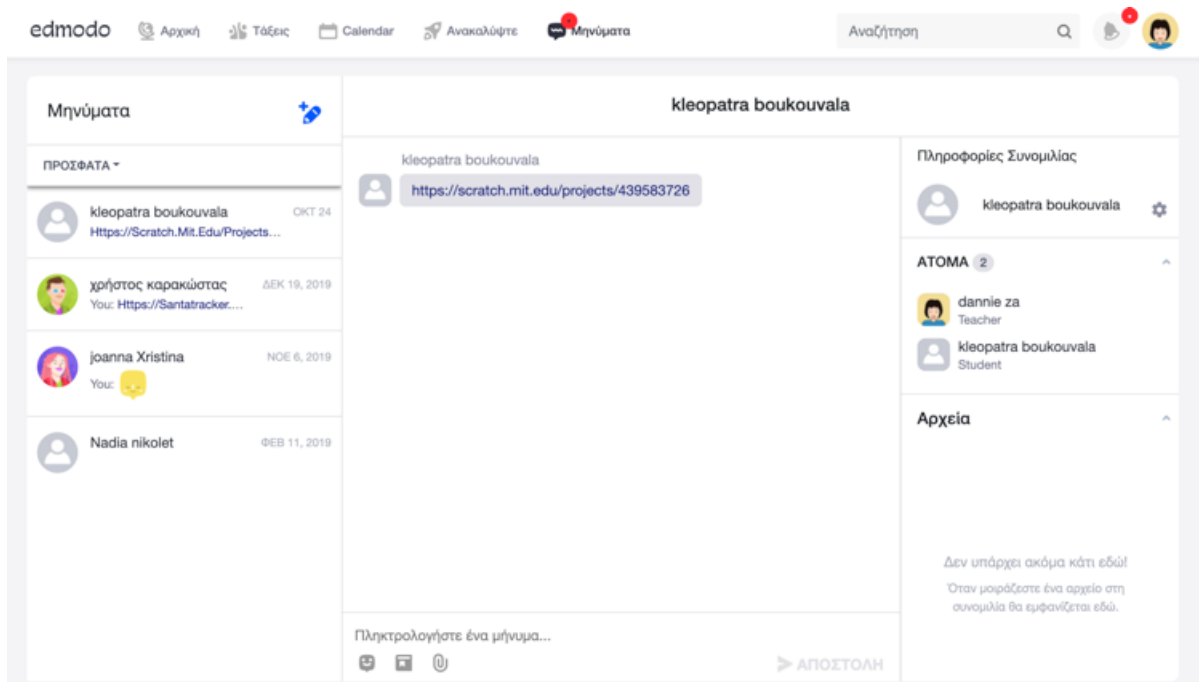
Το περιβάλλον των μαθητών είναι παρόμοιο με του εκπαιδευτή, με την μόνη διαφορά ότι στο αριστερό μέρος φαίνονται οι ομάδες στις οποίες συμμετέχει. Συνήθως περιλαμβάνει το τμήμα του, εκτός εάν ο εκπαιδευτικός έχει επιτρέψει την συμμετοχή του και σε άλλες ομάδες.

Στον τοίχο δημοσιεύσεων οι μαθητές μπορούν να αναρτήσουν σχόλια, να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές του τμήματος αλλά και με τον εκπαιδευτικό. Το Edmodo υποστηρίζει πολλές και διαφορετικές μορφές πολυμέσων αλλά και ενσωμάτωση διαδικτυακού υλικού.

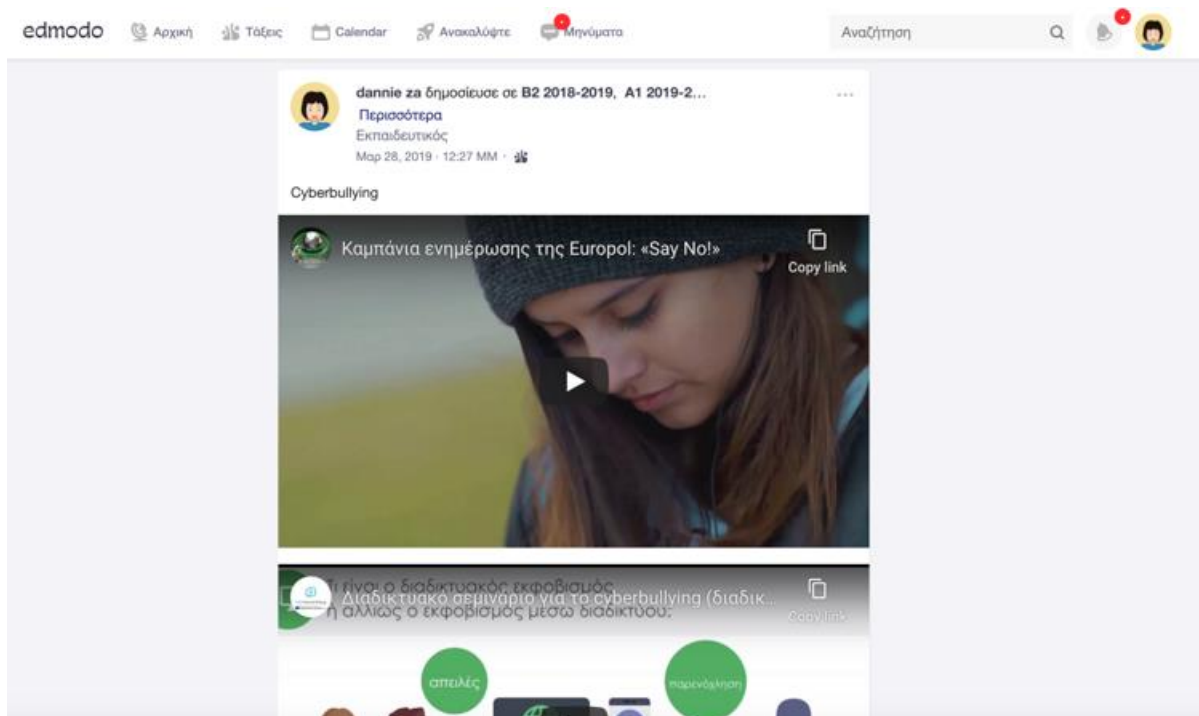
Εικόνα - Τοίχος δημοσιεύσεων

Στην αρχική σελίδα υπάρχει η εφαρμογή ημερολογίου για την παρακολούθηση των εργασιών και υποχρεώσεων, η εφαρμογή “ανακαλύψτε” για την διερεύνηση της πλατφόρμας και των άλλων μελών της κοινότητας του Edmodo καθώς και δραστηριότητες που έχουν δημοσιευθεί από άλλους μαθητές ή εκπαιδευτικούς σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με τον εκπαιδευτικό μέσω της επιλογής “μηνύματα”. Οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν προσωπικά με τον εκπαιδευτικό άμεσα είτε από το εργαστήριο είτε από το σπίτι για τυχόν απορίες ή για συνεργασία. Οι επικοινωνία των μαθητών μεταξύ τους γίνεται μόνο δημόσια στον τοίχο δημοσιεύσεων και ελέγχεται από τον εκπαιδευτικό. Ο καθηγητής έχει την δυνατότητα διαγραφής σχολίων των μαθητών.

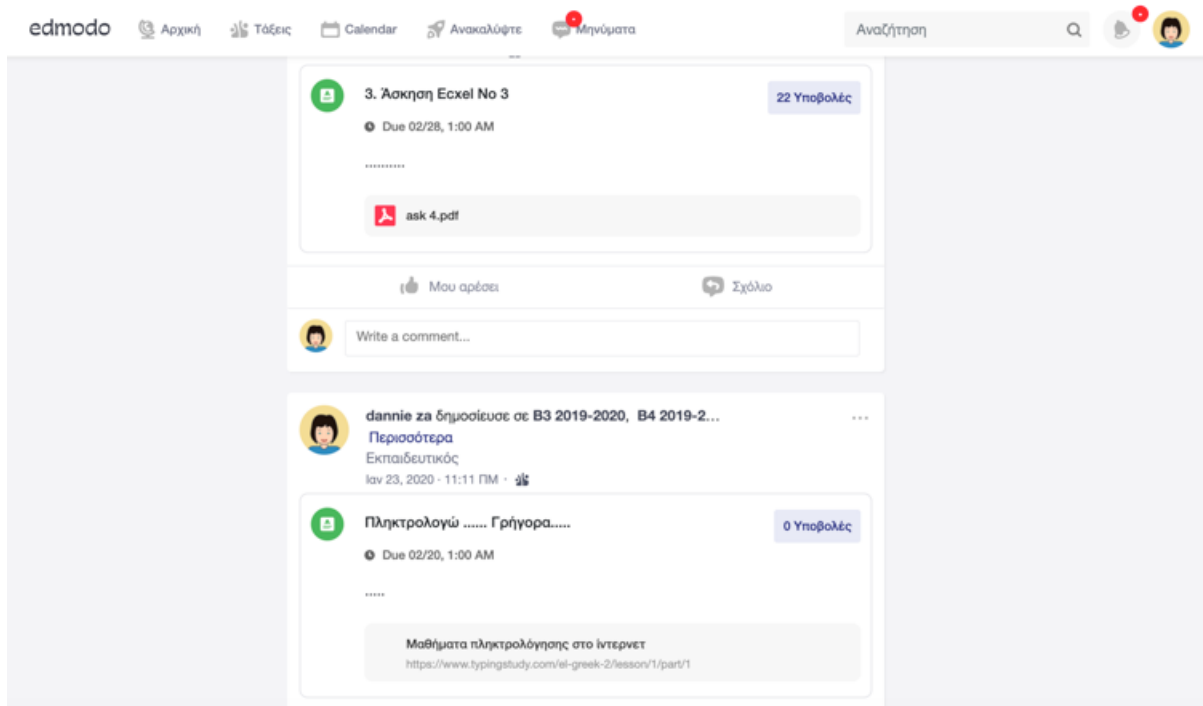
Εικόνα - Μηνύματα

Ο εκπαιδευτικός μπορεί αναθέσει εργασίες στους μαθητές με την μορφή αρχείων ή συνδέσεων από το Διαδίκτυο. Μπορεί να ενσωματώσει εικόνα, ήχο, βίντεο και συνδέσεις από άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες.

Εικόνα- Χρήση διαφορετικών αρχείων

Όπως φαίνεται και στην παρακάτω εικόνα οι αναθέσεις εργασιών υποστηρίζουν πολλές και διαφορετικές μορφές και επιπλέον υπάρχει και χρονικός περιορισμός για την κατάθεσή τους. Με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευτικός μπορεί να διατηρήσει τον έλεγχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εικόνα - Αναθέσεις εργασιών

Οι μαθητές μπορούν να αποστείλουν το περιεχόμενο που έχουν δημιουργήσει στον εκπαιδευτικό μόλις ολοκληρώσουν την εργασία τους. Το Edmodo αποτελεί μια πλατφόρμα εκπαιδευτικού χαρακτήρα και έχει πολλά χαρακτηριστικά των περιβαλλόντων LMS - Σύστημα Απομακρυσμένης Διαχείρισης Περιεχομένου. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να βαθμολογήσει και να σχολιάσει μια εργασία ώστε να υπάρχει ανατροφοδότηση με τους μαθητές. Η διαχείριση του παραγόμενου υλικού είναι εύκολη και ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρακολουθεί άμεσα την πρόοδο των εργασιών.

Grading Overview
Στατιστικά...
Due: Feb 29, 2020, 1:00 PM
Μέσος όρος βαθμολογημένων αποτελεσμάτων: -
38 Παραδομένα 65 Δεν έχει παραδοθεί 0 Βαθμολογημένο 103 All Όλες οι τάξεις 4

59 από τους μαθητές σας δεν έχουν δει αυτήν την εργασία Στείλτε μια υπενθύμιση

Σχολικό Έτος Request Resubmission

Όνομα μαθητή
theoelli b3
christina dimitra
filipos franki
kostantinos athina kalogeropoulos g
stelios liagos

christina dimitra
Τελευταία διόρθωση Υποβλήθηκε στην ώρα του 21 Feb 2020 - 9:38 PM
- 1 συνημμένο -
STATISTIKA.xlsx 9KB
Request Resubmission
Κάντε σχόλια και ξεκινήστε μια συζήτηση με τον/την christina dimitra εδώ.
Add comment

Εικόνα- Υποβολή εργασιών

Επιπλέον το περιβάλλον παρέχει μια συνολική εικόνα του τμήματος καθόλη την σχολική χρονιά και των μαθητών ξεχωριστά.

A2 2019-2020

Βαθμοί Παρόσχημα
Βαθμολογική Περίοδος: 1
Προσθήκη Βαθμού Εξαγωγή Διαγραφή

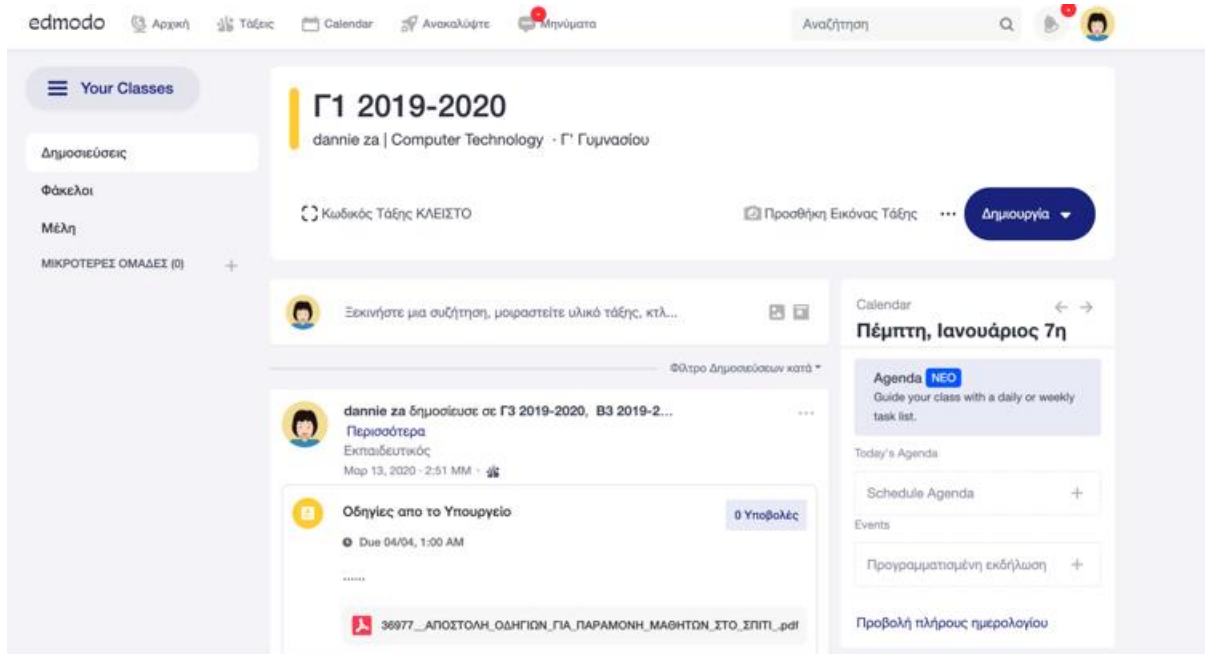
Μαθητής	Επαγέλματα	10 ασπαιμένα μου ...	Cyber Bullying...8...	Ασκηση 2 word....	Ασκηση 1 Word...	Ασκηση 1 Word	Ιστορία του Διαδεκ...	Προγραμμα μαθη...
σεκκα/αροκη ηικουλου,...		ι παροσχημα		ι παροσχημα	ι παροσχημα			ι παροσχημα
ΘΕΚΛΑ ΧΡΥΣΗ ΝΙΚΟΛΑ...								
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΕΥΘ...								
ΧΡΥΣΗ ΠΕΤΡΑΚΗ					Παραδομένα			
Ρένα,Σένα Ρίζου,Παπαδ...		Παραδομένα		Παραδομένα	Παραδομένα			
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙ ...				Παραδομένα	Παραδομένα			Παραδομένα
Έλενα Σπητριού								
Χρήστος Σπύρου				Παραδομένα	Παραδομένα			
ΝΙΚΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ				Παραδομένα				

Εικόνα- Πορεία τμήματος

Όπως φαίνεται και στις εικόνες οι μαθητές καλούνται να καταχωρήσουν μόνο τα μικρά τους ονόματα προς διευκόλυνση του εκπαιδευτή κατά την διεκπεραίωση των εργασιών. Δεν έχουν ζητηθεί άλλα προσωπικά στοιχεία και η είσοδος τους στο μάθημα

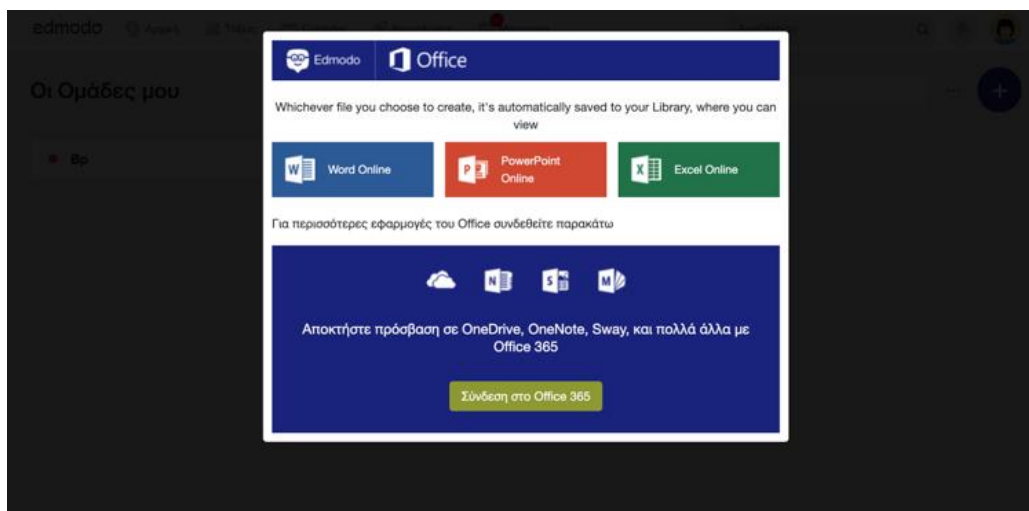

γίνεται μέσω του κωδικού τάξης τον οποίο τον παρέχει ο εκπαιδευτικός στους μαθητές προκειμένου να εισέλθουν στην πλατφόρμα. Κάθε τμήμα έχει διαφορετικό κωδικό ο οποίος κλειδώνει μετά από λίγο διάστημα. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να τον ξεκλειδώσει και να εισάγει και άλλους μαθητές εάν το επιθυμεί.

Εικόνα - Κωδικός Τάξης

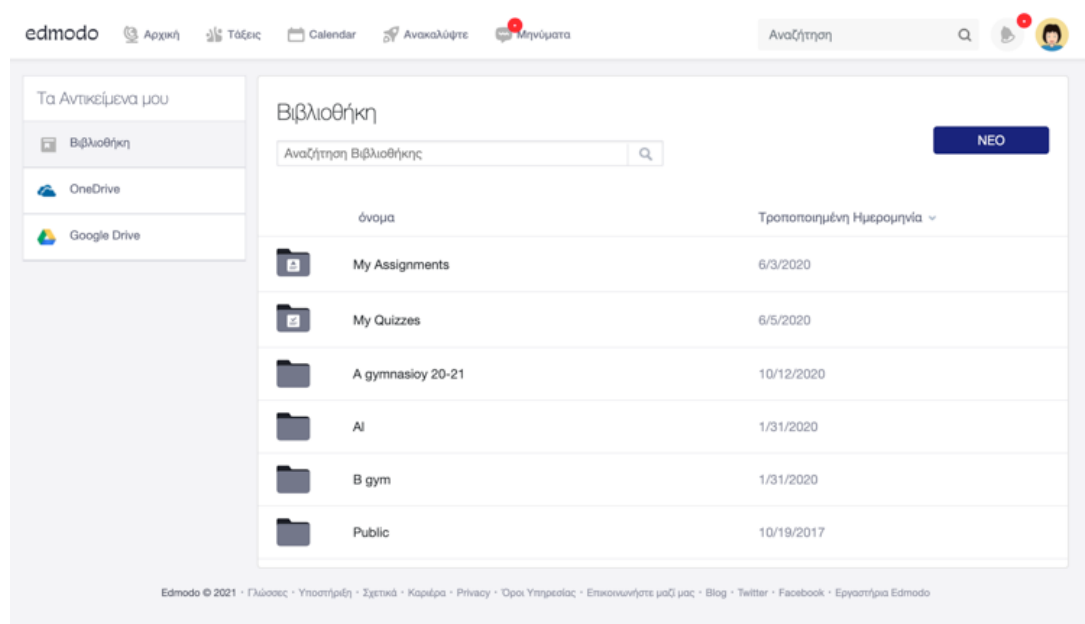
Στο περιβάλλον του Edmodo μπορούν να συμμετέχουν και οι γονείς σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός το επιτρέψει. Στην προκειμένη περίπτωση δεν υπάρχει η συμμετοχή των γονέων.

Εικόνα - Διαδικτυακά εργαλεία γραφείου

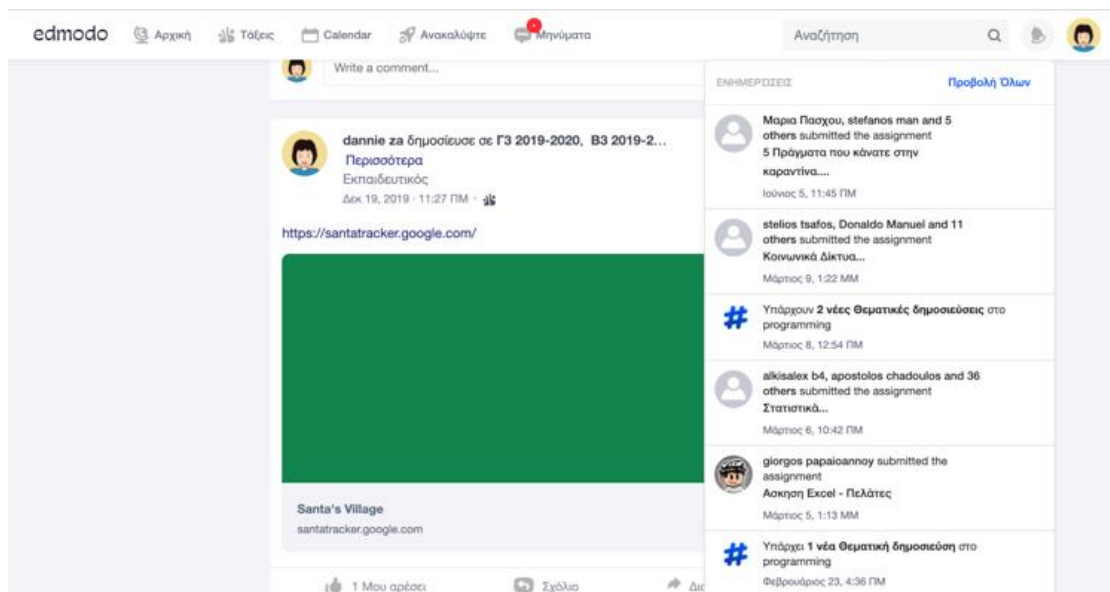
Μια επιπρόσθετη δυνατότητα του περιβάλλοντος Edmodo είναι η δυνατότητα χρήσης διαδικτυακών εργαλείων γραφείου για μεγαλύτερη διευκόλυνση των μαθητών αλλά και του εκπαιδευτικού. Επιπλέον συνεργάζεται και με άλλα κοινωνικά δίκτυα όπως το Youtube και τις εφαρμογές Google διασφαλίζοντας την συμβατότητα εφαρμογών και αρχείων.

Παρέχει προσωπικό χώρο αποθήκευσης του υλικού των μαθητών αλλά και του εκπαιδευτικού διαδικτυακά. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αποθηκεύσει το υλικό του στην βιβλιοθήκη όπου μπορεί να το διαμοιραστεί με τους μαθητές αλλά και με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας του Edmodo. Αντίστοιχα οι μαθητές μπορούν να αποθηκεύσουν το υλικό τους στην επιλογή “Σακίδιο” το οποίο είναι παρόμοιο με την βιβλιοθήκη.

Εικόνα - Βιβλιοθήκη

Τέλος υπάρχει άμεση ενημέρωση και ανατροφοδότηση για οποιεσδήποτε αλλαγές συμβαίνουν στο περιβάλλον του Edmodo αλλά και την πρόοδο των μαθητών. Οι μαθητές ενημερώνονται άμεσα για την πρόδο τους αλλά και τις εξελίξεις όσον αφορά τα άτομα τα οποία ακολουθούν. Και ο εκπαιδευτικός επίσης έχει πλήρη εικόνα των αλλαγών στο Edmodo για τους μαθητές αλλά και τα μέλη της κοινότητας που ακολουθεί.

Εικόνα- Άμεση ενημέρωση

Καθόλη την διάρκεια του σχολικού έτους το Edmodo χρησιμοποιήθηκε από τον εκπαιδευτικό για ανάρτηση υλικού σχετικό με το μάθημα, με μορφή κειμένου, παρουσιάσεων, βίντεο ή συνδέσεων στο Διαδίκτυο. Ο τοίχος δημοσιεύσεων χρησιμοποιήθηκε για ανάθεση εργασιών αλλά και σχολιασμό επίκαιρων άρθρων με στόχο να μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις και να συνάψουν συζήτηση πάνω σε αυτό. Οι μαθητές χρησιμοποίησαν τα διαδικτυακά εργαλεία word, excel και powerpoint για την διεκπεραίωση και υποβολή των εργασιών. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι μαθητές χρησιμοποίησαν την πλατφόρμα και εκτός του σχολείου προκειμένου να τελειώσουν τις εργασίες τους.

4. Έρευνα

Διεξήχθει έρευνα σε Γυμνάσιο της Δευτεροβάθμιας Δημόσιας Εκπαίδευσης στην Αθήνα σχετικά με την χρήση του Edmodo στην διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής. Λόγω ενδοιασμών σχετικά με την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων των μαθητών επιλέχθηκε το εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο Edmodo το οποίο είναι ένα εκπαιδευτικό δίκτυο όπου ο εκπαιδευτικός μπορεί να ελέγχει τα δικαιώματα και το περιεχόμενο των μαθητών. Τα περισσότερα δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα έχουν κατώτατο όριο ηλικίας τα 13 έτη, συνεπώς δεν είναι δυνατή η πρόσβαση από όλους τους μαθητές. Επιπλέον, υπάρχει το ζήτημα της δημοσίευσης και της αποθήκευσης των προσωπικών στοιχείων σε εξωτερικούς διαδικτυακούς χώρους.

Το Edmodo αποτελεί μια ασφαλή λύση διότι ο εκπαιδευτικός δίνει πρόσβαση στους μαθητές γνωστοποιώντας τους έναν κωδικό για κάθε τμήμα που δημιουργείται. Με τον κωδικό αυτό οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν το προσωπικό τους προφίλ. Οι μαθητές μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους μόνο στον δημόσιο “τοίχο αναρτήσεων” τις οποίες μπορεί να ελέγχει ο εκπαιδευτικός. Υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας ατομικά με τον καθηγητή μέσω “συνομιλίας - chat”.

Η χρήση του Edmodo έγινε ύστερα από προσωπική επιλογή του εκπαιδευτή στα πλαίσια εκμάθησης και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της Πληροφορικής. Το συγκεκριμένο μάθημα ευνοεί την χρήση των νέων διαδικτυακών εφαρμογών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αποτελεί μια επιλογή η οποία εγκρίνεται από το αναλυτικό πρόγραμμα και αναφέρεται και σε ενότητα του μαθήματος.

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού η επιλογή του Edmodo έγινε ως υποστηρικτικό εργαλείο για την διαδικασία του μαθήματος παράλληλα με την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία. Σε αυτό συνετέλεσε το γεγονός ότι υποστηρίζει πολλά και σύγχρονα διαδικτυακά εργαλεία γραφείου, όπως online word, excel, powerpoint τα οποία είναι εφαρμογές που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές καθόλη την διάρκεια της σχολικής χρονιάς στα πλαίσια εκμάθησής τους, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων και την διδακτέα ύλη. Επιπλέον η πλατφόρμα του Edmodo δίνει την

δυνατότητα ενσωμάτωσης βίντεο από το Youtube, εικόνες από το διαδίκτυο, συνδέσμων από το διαδίκτυο και ανάθεσης εργασιών.

Η Β' και Γ' τάξη είχαν χρησιμοποιήσει την πλατφόρμα του Edmodo και σε προηγούμενη σχολική χρονιά στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος της Πληροφορικής, συνεπώς ήταν ήδη εξοικειωμένοι με το περιβάλλον. Η Α' τάξη το χρησιμοποίησε για πρώτη φορά. Το συγκεκριμένο μάθημα διδάσκεται 1 ώρα την εβδομάδα στο εργαστήριο πληροφορικής το οποίο περιλαμβάνει 9 επιτραπέζιους υπολογιστές και ένα φορητό υπολογιστή για τον εκπαιδευτικό.

Αρχικά στο ξεκίνημα της νέας σχολικής χρονιάς δημιουργούνται τα τμήματα των τάξεων από τον εκπαιδευτή ώστε να γνωστοποιήσει τον κωδικό εισόδου στους μαθητές του τμήματος. Σε μερικά τμήματα μπορεί να δημιουργηθούν και ομάδες στην περίπτωση που το τμήμα ξεπερνάει τους 25 μαθητές και χωρίζεται. Το σχολικό έτος 2019-2020 δημιουργήθηκαν 4 τμήματα για την Α' Γυμνασίου, 4 τμήματα της Β' Γυμνασίου και 3 τμήματα της Γ' Γυμνασίου.

Μετά την δημιουργία των τμημάτων γίνεται μια γνωριμία με το περιβάλλον της πλατφόρμας και στα επόμενα μαθήματα το Edmodo λειτουργεί σαν υποστηρικτικό εργαλείο όπου ο εκπαιδευτικός στέλνει ανακοινώσεις σχετικά με νέες εργασίες, αναθέτει διαδικτυακά εργασίες στους μαθητές, διαμοιράζεται περιεχόμενο σχετικό με το μάθημα με μορφή βίντεο, συνδέσεων στο διαδίκτυο και αρχεία. Κάθε μαθητής μπορεί εύκολα να αναρτά το δικό του περιεχόμενο είτε δημόσια στην τάξη του είτε προσωπικά στον εκπαιδευτή. Έχει το "σακίδιο" όπου μπορεί να αποθηκεύει το περιεχόμενό του στην πλατφόρμα και να επανέλθει σε αυτό όταν επιθυμεί είτε στην διάρκεια του μαθήματος αλλά και από το σπίτι σε περίπτωση που δεν προλάβει να τελειώσει μια εργασία ή όταν θέλει να ξαναδεί το περιεχόμενο που έχει αναρτήσει ο καθηγητής. Η ευκολία διαμοιρασμού περιεχομένου σχετικό με το μάθημα, η εύκολη ανάθεση και βαθμολογία των εργασιών και η καλή οργάνωση του μαθήματος μέσα σε ένα ασφαλές διαδικτυακό περιβάλλον αποτέλεσαν μερικούς από τους λόγους που έγινε η επιλογή της συγκεκριμένης πλατφόρμας.

4.1 Ερωτηματολόγιο

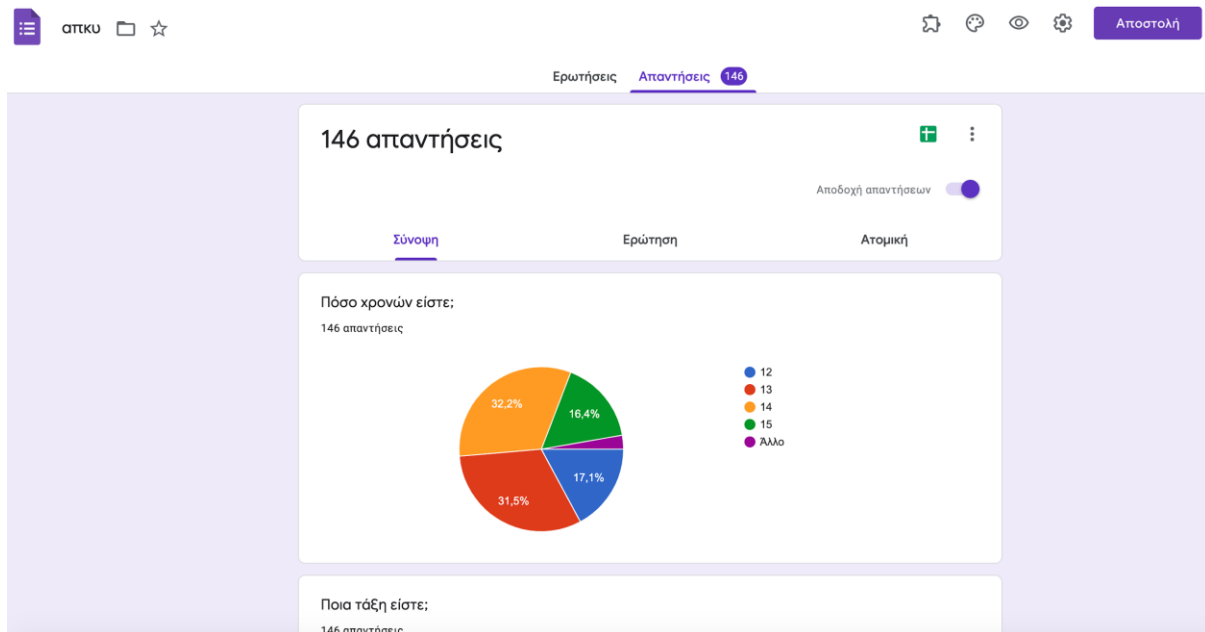
Η έρευνα έγινε με την μορφή ερωτηματολογίου σε μαθητές οι οποίοι είχαν χρησιμοποιήσει το εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία στα πλαίσια του μαθήματος της Πληροφορικής. Το 2020 αρχές Μαρτίου λόγω Πανδημίας και εξαιρετικά δύσκολων συνθηκών, τα σχολεία διέκοψαν την λειτουργία τους και διεξήχθει το ερωτηματολόγιο. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν προαιρετική και αναρτήθηκε στον “τοίχο αναρτήσεων” των τμημάτων προκειμένου να έχουν όλοι πρόσβαση σε αυτό.

Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα είχε ερωτήσεις σχετικά με την χρήση του Διαδικτύου και πόσο χρόνο ασχολούνται οι μαθητές στην προσωπική τους ζωή καθημερινά. Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρχει μια σαφής εικόνα της εξοικείωσης των μαθητών με το Διαδίκτυο και πόσο αυτό επηρεάζει την ζωή τους. Το δεύτερο σκέλος συμπεριλάμβανε ερωτήσεις για την χρήση των κοινωνικών δικτύων και την καθημερινή χρήση τους από τους μαθητές. Πολλοί είναι οι μαθητές που παρόλο που υπάρχει κατώτερη ηλικία συμμετοχής στα δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα συχνά ψεύδονται και έχουν προσωπικό προφίλ και συμμετέχουν ενεργά στα ήδη υπάρχοντα κοινωνικά δίκτυα. Με αφορμή αυτό θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν και ένα εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο στο μάθημα για την καλύτερη εκμάθησή τους.

Η τρίτη ενότητα είχε ερωτήσεις σχετικά με την χρήση του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo στην διαδικασία του μαθήματος της Πληροφορικής και την άποψή τους σχετικά με την ένταξη και την υλοποίηση της στο μάθημα. Η Β' Γυμνασίου και η Γ' τάξη χρησιμοποιούσε το Edmodo για δεύτερη χρονιά στην μαθησιακή διαδικασία ενώ η Α' τάξη για πρώτη φορά. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από μαθητές στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Συνολικά συμμετείχαν 146 μαθητές στην έρευνα.

Η έρευνα συμπεριλαμβάνει ένα ερωτηματολόγιο με 13 ερωτήσεις το οποίο δημιουργήθηκε με το εργαλείο Google Form που δημοσιεύτηκε στο τείχος δημοσιεύσεων του Edmodo στο οποίο είχαν πρόσβαση όλοι οι μαθητές.

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScp8wg9KDWT8Y4MvC T1gMVt2C36vUr tQ7e5QSXscG5WYy9jw/viewform>. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν ήταν υποχρεωτική αλλά προαιρετική.

Καθώς η επιλογή του Edmodo ήταν μια προσωπική πρωτοβουλία του εκπαιδευτή για την διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής δεν συμμετείχαν άλλοι εκπαιδευτικοί ή μαθητές παρα μόνο αυτοί που χρησιμοποίησαν την πλατφόρμα. Η χρήση κοινωνικών δικτύων στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι ευρέως διαδεδομένη και οι περισσότερες προσπάθειες που έχουν γίνει αφορούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς οι φοιτητές είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τα κοινωνικά μέσα και γνωρίζουν πως να προστατεύσουν τον εαυτό τους σε αυτά και να διασφαλίσουν την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων.

Η επιλογή του ερωτηματολογίου έγινε με σκοπό να υπάρχει μια πιο αντικειμενική άποψη των μαθητών σχετικά με την χρήση του Edmodo στο μάθημα και η ανωνυμία είναι μια από τις δυνατότητες που προσφέρει η χρήση ερωτηματολογίου. Επιπλέον η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν ήταν υποχρεωτική. Με αυτόν τον τρόπο αποκλείονται τυχόν ενδοιασμοί από μέρους των μαθητών ή επιρροές από τον εκπαιδευτή. Έγινε μια προσπάθεια να είναι ένα σύντομο και περιεκτικό ερωτηματολόγιο το οποίο οι μαθητές θα μπορούσαν να το συμπληρώσουν σε λίγα

λεπτά ώστε να μην είναι κουραστικό και αυτό επηρεάσει τα αποτελέσματα της έρευνας. Με την διεξαγωγή του ερωτηματολογίου υπάρχει μια πιο σφαιρική εικόνα σχετικά με τα ερωτήματα που θέτει η ενσωμάτωση ενός κοινωνικού δικτύου στο μάθημα.

Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο σχετικά με την χρήση του Edmodo στο μάθημα της Πληροφορικής.

* Απαιτείται

1. Πόσο χρονών είστε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 12
- 13
- 14
- 15
- Άλλο

2. Ποια τάξη είστε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Α' Γυμνασίου
- Β' Γυμνασίου
- Γ' Γυμνασίου

3. Ποια συσκευή χρησιμοποιείτε για πρόσβαση στο Διαδίκτυο; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Κινητό τηλέφωνο
- Φορητός Υπολογιστής
- Τάμπλετ
- Επιτραπέζιος Υπολογιστής

4. Πόση ώρα ασχολείστε κάθε μέρα με το Διαδίκτυο στο σπίτι; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Καθόλου
- μέχρι 30'
- 1 ώρα
- 1ώρα κ 30'
- 2 ώρες
- περισσότερο απο 2 ώρες

Κοινωνικά δίκτυα

5. Χρησιμοποιείτε τα Κοινωνικά Δίκτυα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

6. Αν ναι, ποιο Κοινωνικό Δίκτυο χρησιμοποιείτε;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Instagram
- Youtube
- Facebook-Messenger
- Twitter
- Edmodo
- Snapchat
- Viber
- Pinterest
- Skype
- WhatsApp

7. Πόση ώρα ασχολείστε καθημερινά με τα κοινωνικά δίκτυα;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 10'
- 20'
- 30'
- 1 ώρα
- Περισσότερο απο 1 ώρα

8. Ποιοι είναι οι λόγοι που χρησιμοποιείτε τα κοινωνικά Δίκτυα; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ενημέρωση
- Ψυχαγωγία
- Επικοινωνία με φίλους
- Γνωριμίες
- Εργασίες
- Άλλο

Edmodo

9. Σας άρεσε η χρήση του Edmodo στο μάθημα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

10. Θεωρείτε οτι το κοινωνικό δίκτυο Edmodo σας βοήθησε για την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

11. Τι θεωρείτε ότι προσφέρει το Edmodo στο μάθημα; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Εύκολη ανάρτηση σχολίων
- Διαχείριση εργασιών
- Βαθμολογίες, παράδοση εργασιών
- Ευκολία ανάρτησης και διαχείρισης περιεχομένου
- Οργάνωση μαθήματος
- Συνεργασία με τον καθηγητή
- Πιο ενδιαφέρον μάθημα
- Συνεργασία με συμμαθητές
- Ψυχαγωγία
- Εύκολη πρόσβαση σε διαδικτυακές εφαρμογές
- Σύνδεση με άλλους μαθητές

12. Υπάρχει κάτι που δεν σας άρεσε σχετικά με το Edmodo; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

13. Αν ναι, περιγράψτε τι είναι αυτό

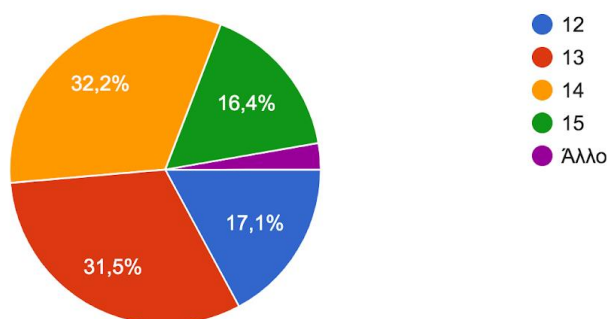
4.2 Απαντήσεις Ερωτηματολογίου

Το 17% των συμμετεχόντων, δηλαδή 25 μαθητές είναι ηλικίας 12 ετών (Εικόνα 1), 46 από αυτούς σε ποσοστό 31,5% είναι 13 ετών, 47 μαθητές και το 32,2% του δείγματος είναι 14 ετών και 24 μαθητές είναι 15 ετών και αντιστοιχούν στο 16,4%. 4 μαθητές είναι άλλης ηλικίας.

Πολλά από τα υπάρχοντα κοινωνικά δίκτυα δεν είναι σχεδιασμένα για εκπαιδευτικούς σκοπούς και έχουν κατώτερο όριο ηλικίας 13 χρονών, ενώ επιτρέπεται η συμμετοχή παιδιών από 13-16 μετά από συναίνεση των γονέων, συνεπώς δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους μαθητές της δωδεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (“Φραγή της Ε.Ε. στα social media για παιδιά μέχρι 13 ετών, του Γιάννη Ελαφρού | Kathimerini,” n.d.).

Πόσο χρονών είστε;

146 απαντήσεις

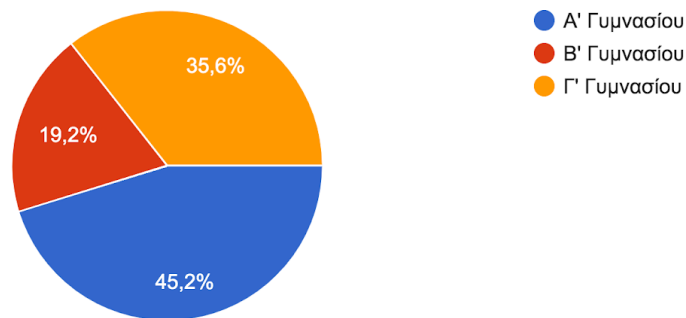

Εικόνα 1.

Από τους 146 μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα, το 35,6% σύνολο 52 είναι στην Γ' γυμνασίου (Εικόνα 2.), δηλαδή στο τρίτο έτος, το 19,2% δηλαδή 28 μαθητές είναι στην Β' γυμνασίου και 66 το 45,2% είναι στην Α' γυμνασίου.

Ποια τάξη είστε;

146 απαντήσεις

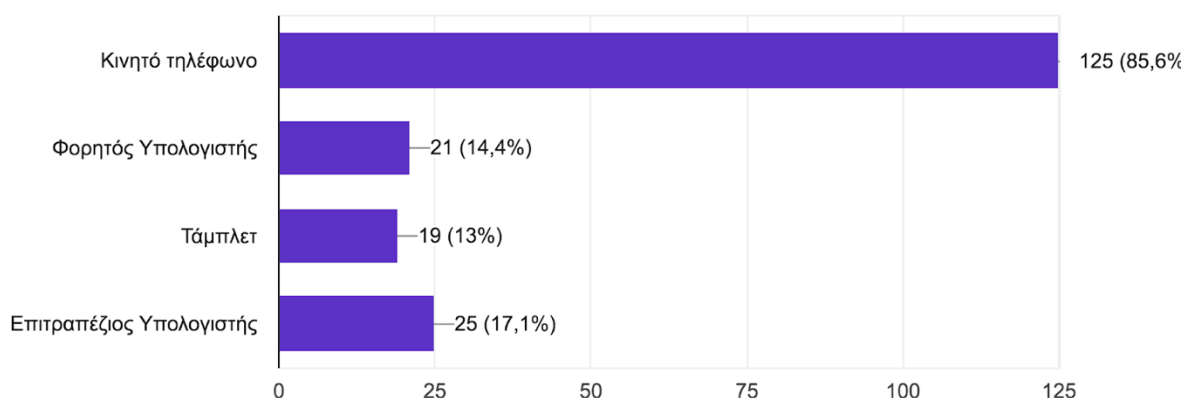

Εικόνα 2.

Η νέα γενιά μαθητών οι αποκαλούμενοι Γενιά Z (Generation Z) είναι γεννημένοι μετά το 1995. Χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο από μικρή ηλικία και είναι αρκετά εξοικειωμένοι με την τεχνολογία και τα κοινωνικά μέσα. Το 95% έχουν πρόσβαση σε κινητό και το χρησιμοποιούν για πλοήγηση στο Διαδίκτυο (“Teens, Social Media & Technology 2018 | Pew Research Center,” 2018).

Ποια συσκευή χρησιμοποιείτε για πρόσβαση στο Διαδίκτυο;

146 απαντήσεις

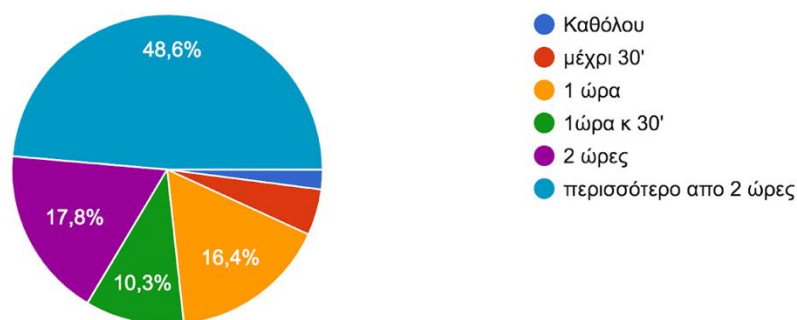
Εικόνα 3.

Σύμφωνα με την Εικόνα 3, το 85,6% των μαθητών χρησιμοποιούν συσκευή έξυπνου κινητού προκειμένου να μπουν στο Διαδίκτυο. Το 14,4% από τους 146 χρησιμοποιεί φορητό υπολογιστή, το 13% χρησιμοποιεί τάμπλετ και το 17,1% χρησιμοποιεί επιτραπέζιο υπολογιστή. Στην ερώτηση σχετικά με ποια συσκευή χρησιμοποιούν για πρόσβαση στο Διαδίκτυο οι μαθητές μπορούσαν να επιλέξουν όσες συσκευές επιθυμούσαν και χρησιμοποιούσαν. Τα περισσότερα παιδιά μετά την ηλικία των 12 ετών έχουν δικό τους κινητό το οποίο το έχουν για επικοινωνία με τους γονείς τους αλλά και για πλοήγηση στο Διαδίκτυο.

Στην Εικόνα 4 φαίνεται ο χρόνος που ασχολούνται σε καθημερινή βάση με το Διαδίκτυο εκτός σχολείου. Το 16,4% περνάει περίπου 1 ώρα καθημερινά στο Internet, το 10,3% ξοδεύει περίπου 1 ώρα και 30 λεπτά, το 17,8% πλοηγείτε 2 ώρες κάθε μέρα στο Διαδίκτυο και περίπου οι μισοί από τους μαθητές περνάνε πάνω από 2 ώρες κάθε μέρα στο Internet. Σε μετέπειτα ερώτηση σχετικά με τις πολλές ώρες που διαθέτουν στο Διαδίκτυο, οι περισσότεροι απάντησαν πως παίζουν online παιχνίδια ή βλέπουν ταινίες διαδικτυακά. Μόνο 3% δεν ασχολούνται κάθε μέρα με το Διαδίκτυο και 7% ξοδεύουν 30 λεπτά ημερησίως στο Internet.

Πόση ώρα ασχολείστε κάθε μέρα με το Διαδίκτυο στο σπίτι;

146 απαντήσεις

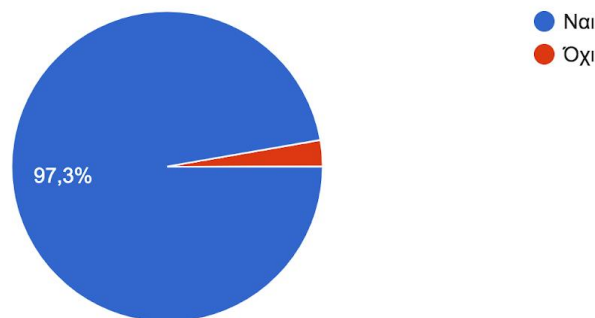

Εικόνα 4.

Στην ερώτηση εάν χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα ή διαθέτουν προφίλ στα κοινωνικά δίκτυα, η συντριπτική πλειοψηφία, το 97,3% απάντησε θετικά αν και αρκετοί από αυτούς δηλώνουν ψεύτικη ηλικία προκειμένου να συνδεθούν καθώς τα περισσότερα κοινωνικά δίκτυα έχουν κατώτερο έτος ηλικίας τα 13 (Εικόνα 5). Στην Ευρώπη το 38% των παιδιών ηλικίας 9-12 ετών και 77% στις ηλικίες από 13-16 έχουν προσωπικό προφίλ σε κοινωνικά δίκτυα. Σε μερικές χώρες το πρώτο βήμα γίνεται στην ηλικία των 10 ή 11 χρονών ή και 9 χρονών (Livingstone, Ólafsson, & Staksrud, n.d.).

Χρησιμοποιείτε τα Κοινωνικά Δίκτυα;

146 απαντήσεις

Εικόνα 5.

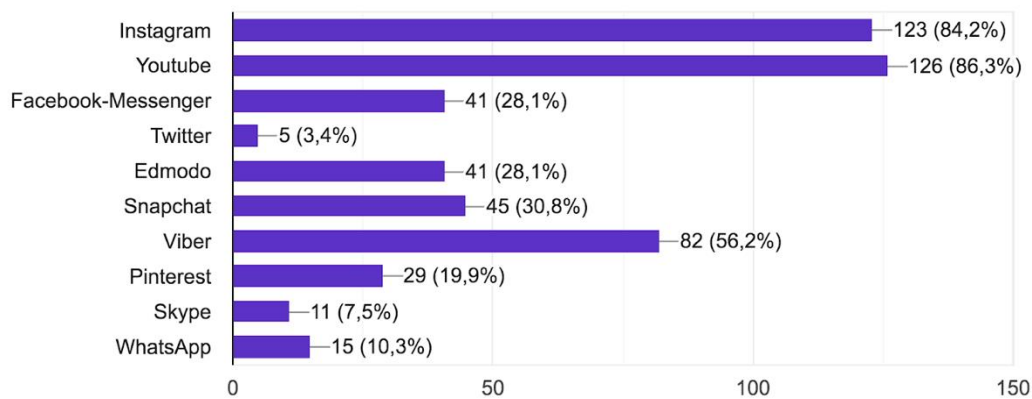
Στην ερώτηση σχετικά με το ποια κοινωνικά δίκτυα χρησιμοποιούν, δόθηκαν ορισμένες επιλογές από τις οποίες μπορούσαν να επιλέξουν όσες επιθυμούσαν. Στην εικόνα 6 φαίνεται πως η νέα γενιά Z χρησιμοποιεί περισσότερο το Youtube με ποσοστό 86,3%, στη συνέχεια το Instagram με ποσοστό 84,2%, το Viber με ποσοστό που φτάνει το 56,2% το Snapchat με ποσοστό 30,8%, το Edmodo με ποσοστό 28,1% το Facebook-Messenger με ίδιο ποσοστό αντίστοιχα, το Pinterest σε ποσοστό 19,9%, την εφαρμογή WhatsApp με ποσοστό 10,3 % , το Skype με ποσοστό 7,5% και τέλος το Twitter με ποσοστό 3,4%. Από τα αποτελέσματα φαίνεται πως το Facebook δεν είναι πλέον τόσο δημοφιλές στις πολύ νεαρές ηλικίες όπου επικρατεί το Youtube και το Instagram. Οι περισσότεροι μαθητές που επέλεξαν το Facebook το επέλεξαν λόγω χρήσης της εφαρμογής Messenger και όχι τόσο λόγω του κοινωνικού δικτύου. Επιπλέον από τα

αποτελέσματα συμπεραίνουμε πως η νέα γενιά Z χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό τις εφαρμογές κινητών για διασύνδεση με τους φίλους τους, καθώς το 95% των εφήβων από 13-17 ετών έχουν πρόσβαση σε κινητό τηλέφωνο (“Teens, Social Media & Technology 2018 | Pew Research Center,” 2018).

Αν ναι, ποιο Κοινωνικό Δίκτυο χρησιμοποιείτε;

146 απαντήσεις

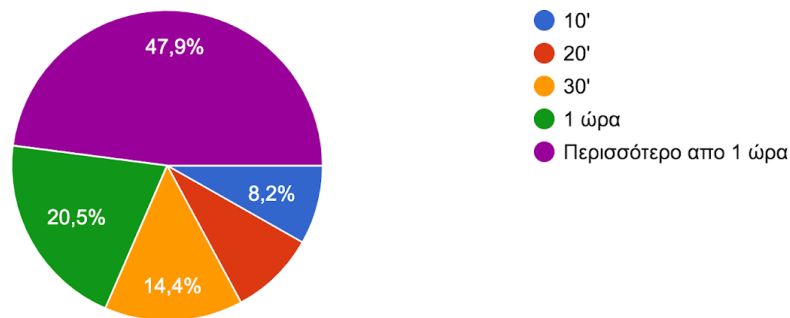

Εικόνα 6.

Σε ερώτηση πόση ώρα ασχολούνται καθημερινά με τα κοινωνικά δίκτυα (Εικόνα 7) το 8,2% απάντησε πως ασχολούνται λιγότερο από 10', το 8,9% ασχολείται περίπου 20' ημερησίως, το 14,4% καταναλώνει 30' την ημέρα στα κοινωνικά δίκτυα, το 20,5% ξοδεύει 1 ώρα κάθε μέρα στα κοινωνικά δίκτυα και οι μισοί περίπου από το σύνολο των μαθητών το 47,9% ασχολείται περισσότερο από μια ώρα καθημερινά με τα κοινωνικά δίκτυα. Πολλοί από τους μαθητές που ασχολούνται περισσότερο από μια ώρα απάντησαν πως ασχολούνται αρκετή ώρα την ημέρα με το Youtube και άλλα διαδικτυακά κοινωνικά παιχνίδια.

Πόση ώρα ασχολείστε καθημερινά με τα κοινωνικά δίκτυα;

146 απαντήσεις

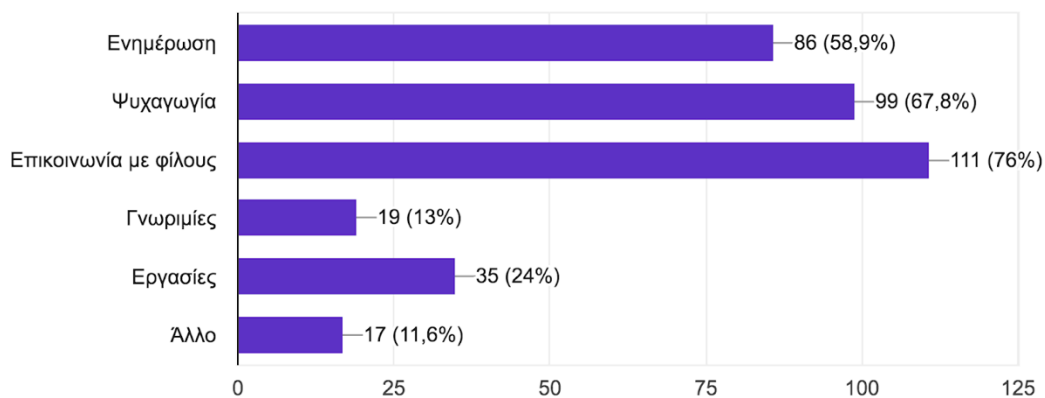

Εικόνα 7.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους οι νέοι χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα. Στην εικόνα 8 φαίνονται οι λόγοι για τους οποίους τα κοινωνικά δίκτυα είναι τόσο δημοφιλή στη νέα γενιά.

Ποιοι είναι οι λόγοι που χρησιμοποιείτε τα κοινωνικά Δίκτυα;

146 απαντήσεις

Εικόνα 8.

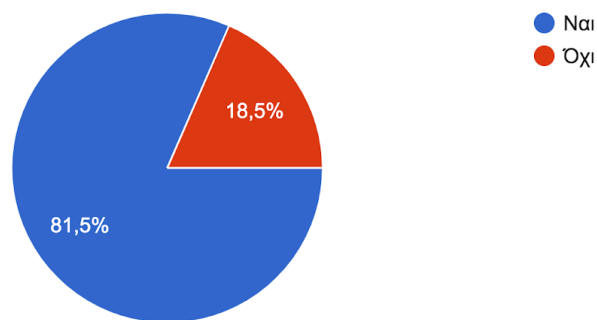
Το 76% των μαθητών χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα για επικοινωνία με τους φίλους τους, το 67,8% τα χρησιμοποιεί για ψυχαγωγικούς λόγους, το 58,9% για ενημέρωση, το 24% για εργασίες, το 13% για γνωριμίες είτε με συμμαθητές είτε με

παιδιά από άλλα σχολεία και το 11,6% για άλλους λόγους. Στην ερώτηση αυτή οι μαθητές είχαν την δυνατότητα πολλών επιλογών.

Όσον αφορά την τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου οι ερωτήσεις αφορούν το εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο Edmodo και την χρήση του στην διαδικασία μάθησης. Στην ερώτηση εάν τους άρεσε η ενσωμάτωση ενός κοινωνικού δικτύου στην διαδικασία μάθησης το μεγαλύτερο ποσοστό 81,5% (Εικόνα 9) απάντησαν πως τους άρεσε η χρήση του Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το 18,5% είχαν αρνητική άποψη στην ίδια ερώτηση.

Σας άρεσε η χρήση του Edmodo στο μάθημα;

146 απαντήσεις

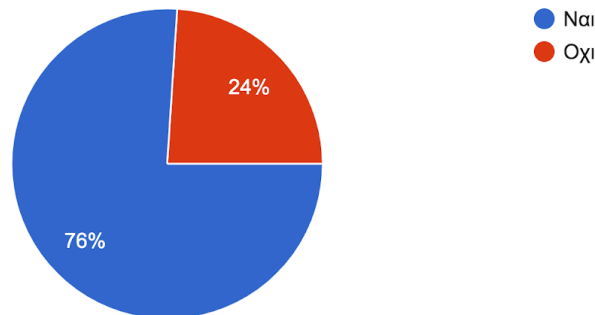

Εικόνα 9.

Στην ερώτηση εάν θεώρησαν ότι το Edmodo τους βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος 111 μαθητές δηλαδή το 76% απάντησε θετικά και το 24% απάντησε αρνητικά (Εικόνα 10.)

Θεωρείτε ότι το κοινωνικό δίκτυο Edmodo σας βοήθησε για την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος;

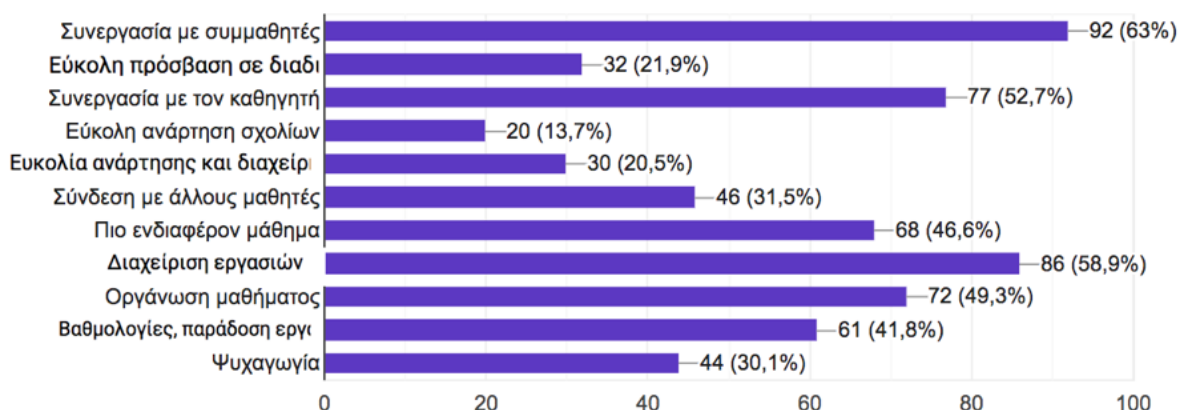
146 απαντήσεις

Εικόνα 10.

Στην ερώτηση γιατί τους άρεσε η χρήση του Edmodo στο μάθημα και τι θεωρούσαν ότι πρόσφερε η χρήση ενός κοινωνικού δικτύου στην διαδικασία διεξαγωγής του μαθήματος, οι μαθητές μπορούσαν να διαλέξουν πολλές επιλογές. Το μεγαλύτερο ποσοστό, το 63% το οποίο αντιστοιχεί σε 92 μαθητές απάντησε πως αυτό που τους άρεσε πιο πολύ ήταν η συνεργασία με τους συμμαθητές τους, το 58,9% δηλαδή 86 μαθητές απάντησαν πως το Edmodo βοηθάει στην διαχείριση των εργασιών, το 52,7% των μαθητών εκτίμησε την συνεργασία με τον καθηγητή, στο 49,3% άρεσε η οργάνωση του μαθήματος, το 46,6% θεώρησε ότι έκανε πιο ενδιαφέρον το μάθημα, το 41,8% θεώρησε πως το Edmodo διευκολύνει την παράδοση εργασιών και την βαθμολόγηση, το 31,5% συνδέθηκαν με άλλους μαθητές από άλλα τμήματα της ίδιας τάξης (ο υπεύθυνος καθηγητής μπορεί να ορίσει τέτοια δικαιώματα), το 30,1% το είδε σαν ένα ψυχαγωγικό μέσο ταυτόχρονα και εκπαιδευτικό, το 21,9% θεώρησε ότι προσφέρει εύκολη πρόσβαση σε διαδικτυακά εργαλεία για την υποστήριξη των εργασιών, το 20,5% υποστηρίζει πως διευκολύνει την ανάρτηση και διαχείριση των εργασιών, ενώ το 13,7% θεώρησε εύκολη την ανάρτηση σχολίων (Εικόνα 11.).

146 απαντήσεις

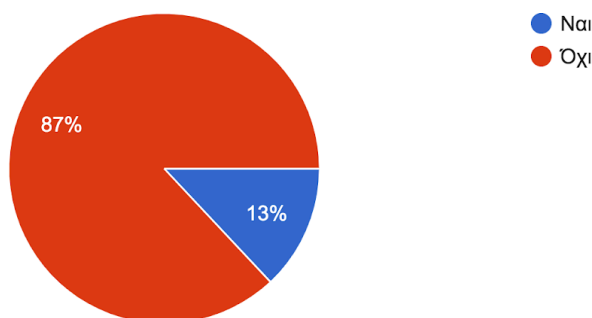
Εικόνα 11.

Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι οι μαθητές από την χρήση ενός κοινωνικού δικτύου στην διαδικασία του μαθήματος εκτίμησαν περισσότερο την συνεργασία με τους συμμαθητές τους, την οργανωτική διαχείριση των εργασιών και την συνεργασία με τον καθηγητή. Από τις ιδιότητες με τα χαμηλότερα ποσοστά είναι η ανάρτηση σχολίων καθώς το Edmodo επιτρέπει μόνο δημόσιες αναρτήσεις ελεγχόμενες από τον καθηγητή, συνεπώς δεν προωθεί ιδιαίτερα την αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμαθητών.

Στην ερώτηση εάν υπάρχει κάτι που δεν τους άρεσε στο κοινωνικό δίκτυο που χρησιμοποίησαν το 87% δηλαδή 127 μαθητές (Εικόνα 12.) υποστήριξαν πως δεν είχε κάποιο πρόβλημα ενώ το 13% δηλαδή 19 μαθητές δυσκολεύτηκαν με την χρήση του Edmodo στην διδασκαλία του μαθήματος.

Υπάρχει κάτι που δεν σας άρεσε σχετικά με το Edmodo;

146 απαντήσεις

Εικόνα 12.

Η τελευταία ερώτηση αφορούσε μόνο τους μαθητές που απάντησαν θετικά στην προηγούμενη ερώτηση. Είναι μια ερώτηση ανοιχτού τύπου όπου οι μαθητές μπορούσαν να σχολιάσουν τους ενδιασμούς τους σχετικά με την χρήση του Edmodo στο μάθημα. Από τους 19 μαθητές απάντησαν οι 11, ενώ οι υπόλοιποι δεν σχολίασαν.

11 απαντήσεις

οχι
τιπ
καμοια φορα κολλαει και μας σπαιι τα νευρα
Δεν μου αρέσει που κολάει και οτι είναι δύσκολο να προσανατολιστείς
fortnite
Τα προγράμματα της microsoft τα οποία δεν αποθήκευαν τις εργασίες μας
το χρωμα του θα ηθελα κατι πιο amazing ουu fantastic aaa
κολλουσε συχνα
ΤΙΠΟΤΑ
επειδη δυσκολευομαι στις εργασιες μου

Μερικοί απάντησαν πως δεν τους άρεσε επειδή «κολλούσε», μερικοί θεώρησαν δύσκολο τον προσανατολισμό, και άλλοι απάντησαν «τίποτα». Από τις απαντήσεις μπορούμε να πούμε ότι οι δυσκολίες που υπήρχαν δεν σχετίζονταν τόσο με το Edmodo αλλά με την ταχύτητα του Διαδικτύου που δεν ήταν αρκετά γρήγορη με συνέπεια μερικές φορές να καθυστερεί η ανταπόκριση του Edmodo. Επίσης αξίζει να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο ότι το Edmodo δημιουργήθηκε το 2008 σαν ένα εκπαιδευτικό κοινωνικό περιβάλλον που θύμιζε πολύ το Facebook το οποίο τότε ήταν το δημοφιλέστερο κοινωνικό δίκτυο της εποχής. Από το 2008 έχουν δημιουργηθεί πολλά άλλα κοινωνικά δίκτυα και σήμερα το δημοφιλέστερο σύμφωνα με την έρευνα είναι το Instagram το οποίο δεν θυμίζει πολλά από την πλατφόρμα του Facebook. Επιπλέον ελάχιστοι από τους μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα χρησιμοποιούν το Facebook σαν κοινωνικό δίκτυο, πιο πολύ χρησιμοποιούν την εφαρμογή συνομιλίας του Facebook, το Messenger. Άρα το πλεονέκτημα της ομοιότητας του Edmodo με το

Facebook δεν υφίσταται πλέον. Η νέα γενιά Z είναι περισσότερο εξοικειωμένη με την εικόνα και όχι τόσο με την συγγραφή αναρτήσεων.

4.3 Αποτελέσματα Έρευνας

Στην παραπάνω έρευνα έλαβαν μέρος 146 μαθητές Γυμνασίου της Δημόσιας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Αθήνα, σε μια αναζήτηση σχετικά με την αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιλέχθηκε ένα εκπαιδευτικό κοινωνικό δίκτυο, το Edmodo, για την ασφάλεια των μαθητών και την διασφάλισή τους από εξωτερικούς παράγοντες που μπορεί να ασκήσουν εκφοβιστική συμπεριφορά. Το συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο χρησιμοποιήθηκε στην εκπαιδευτική διαδικασία για την διεξαγωγή του μαθήματος της πληροφορικής για 2 σχολικές χρονιές. Τα αποτελέσματα της έρευνας επήλθαν από την διεξαγωγή ενός ερωτηματολογίου αλλά και την παρατήρηση και προσωπικές συνεντεύξεις με τους μαθητές. Οι μαθητές που συμμετείχαν ήταν από τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Το 85% από αυτούς είχε πρόσβαση σε κινητή συσκευή και οι μισοί ασχολούνται πάνω από 2 ώρες ημερησίως με το Διαδίκτυο. Το 97,3 από τους μαθητές χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα στην ζωή τους σε καθημερινή βάση για πάνω από 1 ώρα. Τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα είναι το Youtube, το Instagram και στην συνέχεια οι εφαρμογές κινητής τηλεφωνίας για κοινωνική δικτύωση, με το Viber να έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά. Οι λόγοι χρήσης των κοινωνικών δικτύων είναι κυρίως η επικοινωνία με τους φίλους, η ψυχαγωγία και η ενημέρωση. Το 81,5% θεώρησαν πως τους άρεσε η εκπαιδευτική διαδικασία με την χρήση ενός κοινωνικού δικτύου. Το 76 % υποστήριξε πως το Edmodo τους βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος. Λόγω παρατήρησης της μαθησιακής διαδικασίας μπορούμε να πούμε πως αυτό οφείλεται στην χρήση πολλών και διαφορετικών μέσων για την αναπαράσταση μιας έννοιας. Οι περισσότεροι απάντησαν πως το κοινωνικό δίκτυο έπαιξε σημαντικό ρόλο στην συνεργασία με τους συμμαθητές, στην συνεργασία με τον καθηγητή και στην εύκολη διαχείριση των εργασιών.

Από την άποψη του εκπαιδευτικού, μπορούμε να πούμε πως το Edmodo παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης που αυξάνει την συμμετοχή των μαθητών και ενισχύει την αλληλεπίδραση μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτή. Βοηθάει στην καλύτερη οργάνωση του μαθήματος αλλά και την διαχείριση του περιεχομένου που δημιουργείται από τους μαθητές. Η αναπαράσταση εννοιών με πολλούς τρόπους και

πολλά μέσα βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση της έννοιας από τους μαθητές. Το μάθημα είναι πιο ενδιαφέρον και ευχάριστο με αποτέλεσμα οι μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών να έχουν ανοδική πορεία. Ακόμη και οι μαθητές που δεν ενδιαφέρονται για το μάθημα παρακινούνται και συμμετέχουν μέσα από την συνεργασία με άλλους συμμαθητές τους. Τέλος ένα σημαντικό αποτέλεσμα από την χρήση των κοινωνικών δικτύων είναι η καλύτερη κατανόηση τους από τους μαθητές και η απόκτηση γνώσης σχετικά με την καλύτερη χρήση τους αναφορικά με την δημιουργία περιεχομένου αλλά και διασφάλιση της ιδιωτικότητας τους κατά την συμμετοχή τους σε άλλα δημοφιλή και δημόσια κοινωνικά δίκτυα. Πολλοί από τους μαθητές λόγω ηλικίας δεν έχουν επαρκείς γνώσεις για το πώς να προφυλάσσουν τον εαυτό τους.

5. Συμπεράσματα της Έρευνας

Σε έρευνα που διεξήχθη σε μια μελέτη περίπτωσης σε Γυμνάσιο της Αθήνας, στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος της Πληροφορικής με την χρήση του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo, ως υποστηρικτικό περιβάλλον για την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία, συμπεραίνουμε πως τα κοινωνικά μέσα μπορούν να ενσωματωθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να αποτελέσουν ένα αξιόλογο εργαλείο που προωθεί τις νέες τεχνολογίες και ενισχύει την συνεργασία μεταξύ των μαθητών και την συνεργασία με τον εκπαιδευτικό. Τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να αποτελέσουν ένα καινοτομικό υποστηρικτικό περιβάλλον για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές το οποίο διευκολύνει την διαχείριση του περιεχομένου που παράγεται μέσα από την αλληλεπίδραση και την συνεργασία. Η ενσωμάτωση πολλών και διαφορετικών μέσων αναπαράστασης που παρέχει το Διαδίκτυο για μια έννοια βοηθάει στην καλύτερη κατανόησή και εμπέδωση της. Η συνεργασία και αλληλεπίδραση για την διεκπεραίωση των εργασιών βελτιώνει τις κοινωνικές αλλά και τις γνωστικές δεξιότητες των μαθητών. Τα κοινωνικά μέσα βελτιώνουν την επικοινωνία εκπαιδευτικού και μαθητών επιφέροντας καλύτερη συνεργασία μεταξύ τους. Η ενσωμάτωση του εκπαιδευτικού κοινωνικού δικτύου Edmodo στην διδασκαλία παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον που διαθέτει όλες τις δυνατότητες ενός κοινωνικού δικτύου.

Βέβαια υπήρχαν αρκετοί περιορισμοί την διεξαγωγή της έρευνας γεγονός που περιόρισε τις προοπτικές της. Η έρευνα θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει μεγαλύτερο δείγμα μαθητών ώστε τα αποτελέσματα να ήταν περισσότερο αντικειμενικά. Αυτό όμως δεν ήταν εφικτό καθώς έγινε από προσωπική πρωτοβουλία του εκπαιδευτή στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος της Πληροφορικής. Η ενσωμάτωση των κοινωνικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω των ενδοιασμών που υπάρχουν όσον αφορά την ασφάλεια και την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν είναι κάτι ευρέως διαδεδομένο στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κυρίως στο Γυμνάσιο όπου οι ηλικίες των μαθητών εκτείνονται από 12 μέχρι 15 ετών.

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, φάνηκε πως οι προσπάθειες εφαρμογής των κοινωνικών δικτύων εκπαιδευτικού περιεχομένου στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι λιγότερες σε σχέση με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η προσπάθεια εφαρμογής ενός

κοινωνικού δικτύου εκπαιδευτικού περιεχομένου ήταν μια καινοτομική πρωτοβουλία καθώς εκ μέρους του εκπαιδευτικού καθώς την δεδομένη στιγμή που διεξήχθη η έρευνα, τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούσαν μόνο μια προαιρετική πρόταση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών στο μάθημα της πληροφορικής. Δεν υπήρχαν πολλές έρευνες πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και όσες είχαν γίνει οφείλονταν στην προσωπική πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών στα πλαίσια ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της πληροφορικής. Στις προτάσεις χρήσης εκπαιδευτικών πλατφόρμων υπήρχαν το Edmodo, το Eclass και το Google Classroom. Το Eclass δεν επιλέχθηκε καθώς ήταν απαραίτητη η χρήση κωδικών από το Υπουργείο Παιδείας, πράγμα που τότε δεν υπήρχε σε όλους τους μαθητές. Το Google Classroom ήταν στα πρώτα έτη λειτουργίας και έθετε σαν προϋπόθεση την χρήση προσωπικού email από τους μαθητές. Το Edmodo ήταν τότε το μόνο κοινωνικό δίκτυο το οποίο δεν χρειαζόταν προσωπικά στοιχεία εκ μέρους των μαθητών και γι' αυτό επιλέχθηκε. Μπορούσε να προσφέρει όλες τις δυνατότητες ενός κοινωνικού δικτύου χωρίς να την εμπλοκή προσωπικών δεδομένων των μαθητών.

Οι συνθήκες διεξαγωγής της έρευνας ήταν αρκετά ασυνήθιστες καθώς συνέπεσε με το διάστημα μεγάλης πανδημίας παγκόσμιας εμβέλειας. Λόγω της πανδημίας COVID-19 αρκετές χώρες σε όλο τον κόσμο συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας, προχώρησαν στην διακοπή της σχολικής χρονιάς για την προστασία της δημόσιας υγείας και την αναζήτηση πολλών κοινωνικών μέσων προκειμένου να διεξάγουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η επιβολή του εγκλεισμού των ανθρώπων λόγω επιδημίας όπου υποχρεούνται να παραμείνουν στα σπίτια τους και να αποφύγουν τις διαπροσωπικές επαφές με άλλους, ήταν κάτι πρωτοφανές για τα μέχρι τότε δεδομένα. Αυτό είχε ως συνέπεια την απότομη και κατακόρυφη άνθηση των εκπαιδευτικών κοινωνικών δικτύων όχι μόνο ως υποστηρικτικό αλλά και ως ένα δυναμικό περιβάλλον εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα εν μέσω πανδημίας, τα κοινωνικά μέσα αποτέλεσαν τον κύριο τρόπο επικοινωνίας, ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Αυτό συνεχίστηκε και την επόμενη σχολική χρονιά με αποτέλεσμα η έρευνα να μην μπορεί να ολοκληρωθεί καθώς η κυβέρνηση χρησιμοποίησε την Eclass εκπαιδευτική πλατφόρμα στην εκπαίδευση σε συνδυασμό με τηλεδιασκέψεις. Οι μαθητές απέκτησαν έγκαιρα επίσημους και ασφαλείς κωδικούς πρόσβασης και εξοπλισμό ώστε να συμμετέχουν στην επίσημη ηλεκτρονική πλατφόρμα. Αυτό δεν επέτρεπε την χρήση διαφορετικού κοινωνικού περιβάλλοντος τύπου Edmodo για την εκπαιδευτική διαδικασία.

Τα τεχνικά προβλήματα πρόσβασης στο Διαδίκτυο λόγω εγκαταστάσεων ήταν ένα επιπλέον θέμα που δυσκόλεψε τους μαθητές καθόλη την διάρκεια της έρευνας. Το εργαστήριο πληροφορικής όπου διεξήχθη η έρευνα ήταν παλιό και η γραμμή του δικτύου δεν ήταν επαρκής καθώς υποστήριζε δύο σχολεία, ένα Γυμνάσιο και ένα Λύκειο τα οποία συστεγάζονται, συνεπώς υπήρχαν συχνά προβλήματα καθυστέρησης και πρόσβασης στο Διαδίκτυο.

Ο μεγάλος αριθμός μαθητών στα τμήματα είχε σαν συνέπεια να μην μπορεί ο κάθε μαθητής να έχει πρόσβαση στον προσωπικό του υπολογιστή αλλά να μοιράζονται έναν υπολογιστή δύο ή και τρεις μαθητές. Το εργαστήριο πληροφορικής στο συγκεκριμένο σχολείο διέθετε μόνο 9 υπολογιστές ενώ υπήρχαν τμήματα με 21 μαθητές. Αυτό δεν διευκόλυνε την διεξαγωγή της έρευνας γι' αυτό οι εργασίες ήταν ομαδικές και ο εκπαιδευτικός όριζε τον τρόπο διεκπεραίωσης τους. Παρόλα αυτά, στο μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών, το 81,5%, άρесе η χρήση ενός κοινωνικού δικτύου στην διεξαγωγή του μαθήματος.

Στην έρευνα συμμετείχαν 146 μαθητές από τους οποίους το 17.1% ήταν 12 χρονών, το 31.5% ήταν 13 ετών, το 32.2% ήταν 14 ετών και οι υπόλοιποι άλλη ηλικία. Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα το 35.5% παρακολουθούσε την Α' τάξη του Γυμνασίου, το 19.2% την Β' τάξη του Γυμνασίου και το 45.2% την Γ' τάξη του Γυμνασίου. Οι περισσότεροι μαθητές έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και το 85.6% εξ αυτών χρησιμοποιεί το κινητό τηλέφωνο για να μπαίνει στο Ιντερνετ, το 17.1% επιτραπέζιο υπολογιστή, το 14.4% χρησιμοποιεί φορητό υπολογιστή και το 13% χρησιμοποιεί τάμπλετ. Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα περίπου οι μισοί με ποσοστό 48.6% ασχολούνται με το Διαδίκτυο πάνω από δύο ώρες ημερησίως, το 17.8% περίπου 2 ώρες την ημέρα, το 10.3% ασχολείται 1 ώρα και 30 λεπτά, το 16.4% μπαίνει μια ώρα κάθε μέρα στο Ιντερνετ, και οι υπόλοιποι λιγότερο από μισή ώρα καθημερινά.

Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών χρησιμοποιεί τα κοινωνικά δίκτυα με ποσοστό 97.3%. Τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα είναι το Youtube με ποσοστό 86.3%, το Instagram με ποσοστό 84.2%, το Viber με ποσοστό 56.2%, και στην συνέχεια το Snapchat, το Messenger, το Edmodo και άλλα. Οι μισοί από τους συμμετέχοντες το 47.9% ασχολούνται σε καθημερινή βάση περισσότερο από 1 ώρα με τα κοινωνικά δίκτυα, το 20.5% περίπου 1 ώρα το 14.4% ασχολούνται 30 λεπτά την ημέρα και οι

υπόλοιποι λιγότερο από 30 λεπτά ημερησίως. Το 76% χρησιμοποιεί τα κοινωνικά δίκτυα για επικοινωνία με φίλους, το 67.8% για ψυχαγωγία, το 58.9% για ενημέρωση, το 24% για εργασίες, το 13% για γνωριμίες, και το 11.6% για άλλους λόγους.

Από τους ερωτηθέντες το 81.5% απαντησαν θεώρησαν ότι βρήκαν ενδιαφέρον την χρήση του Edmodo στο μάθημα και τους άρεσε και το 76% θεώρησε ότι τους βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος. Στο 63% των συμμετεχόντων άρεσε η συνεργασία με τους συμμαθητές τους, το 58,9% θεώρησαν πως το Edmodo βοηθάει στην διαχείριση των εργασιών, το 52,7% των μαθητών εκτίμησε την συνεργασία με τον καθηγητή, στο 49,3% άρεσε η οργάνωση του μαθήματος, το 46,6% θεώρησε ότι έκανε πιο ενδιαφέρον το μάθημα, το 41,8% θεώρησε πως το Edmodo διευκολύνει την παράδοση εργασιών και την βαθμολόγηση, το 31,5% συνδέθηκαν με άλλους μαθητές από άλλα τμήματα της ίδιας τάξης, το 30,1% το είδε σαν ένα ψυχαγωγικό μέσο ταυτόχρονα και εκπαιδευτικό, το 21,9% θεώρησε ότι προσφέρει εύκολη πρόσβαση σε διαδικτυακά εργαλεία για την υποστήριξη των εργασιών, το 20,5% υποστηρίζει πως διευκολύνει την ανάρτηση και διαχείριση των εργασιών, ενώ το 13,7% θεώρησε εύκολη την ανάρτηση σχολίων. Το 87% υποστήριξαν πως προτίθενται να χρησιμοποιήσουν το Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ το 13% δυσκολεύτηκαν με την χρήση του λόγω ταχύτητας, θεώρησαν δύσκολο τον προσανατολισμό, και άλλοι δεν έδωσαν κάποια αιτία. Από τις απαντήσεις μπορούμε να πούμε ότι οι δυσκολίες που υπήρχαν σχετίζονταν με την ταχύτητα του Διαδικτύου που δεν ήταν αρκετά γρήγορη με συνέπεια μερικές φορές να καθυστερεί η ανταπόκριση του Edmodo.

Σύμφωνα με την έρευνα μπορούμε να συμπεραίνουμε ότι οι ηλικίες 12 μέχρι 14 χρονών χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο καθημερινά και περίπου οι μισοί ασχολούνται πάνω από δύο ώρες με αυτό σε καθημερινή βάση. Οι νέα γενιά χρησιμοποιεί κυρίως τις έξυπνες συσκευές κινητών τηλεφώνων για την πρόσβασή τους στο Ιντερνετ σε ποσοστό 85.6%. Σχεδόν όλοι οι μαθητές με ποσοστό 97.3% διαθέτουν κάποιο προφίλ στα κοινωνικά δίκτυα και ασχολούνται καθημερινά με τα κοινωνικά μέσα. Τα δημοφιλέστερα κοινωνικά δίκτυα που χρησιμοποιούν είναι το Youtube, το Instagram και το Viber το

οποίο είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή για ανταλλαγή πολυμεσικών μηνυμάτων και ζωντανής συνομιλίας. Περίπου οι μισοί εξ αυτών το 47.9%, ασχολούνται πάνω από μια ώρα καθημερινά με τα κοινωνικά μέσα κυρίως για επικοινωνία με φίλους, για ψυχαγωγία και για ενημέρωση. Το 24% το χρησιμοποιεί για διεκπεραίωση εργασιών.

Η χρήση ενός κοινωνικού δικτύου στην εκπαιδευτική διαδικασία είχε μεγάλη ανταπόκριση καθώς το 81.5%, βρήκε ενδιαφέρον την χρήση του Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η κοινωνική πλατφόρμα στην διαδικασία της διδασκαλίας του μαθήματος είναι κυρίως η δυνατότητα συνεργασίας με άλλους μαθητές, η καλύτερη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό, η οργάνωση του μαθήματος και το γεγονός ότι η εφαρμογή μιας νέας καινοτομική τεχνολογίας έκανε το μάθημα πιο ενδιαφέρον. Αρκετοί θεώρησαν πως διευκολύνει την παράδοση των εργασιών και λίγοι βρήκαν την δυνατότητα ανάρτησης σχολίων πιο εύκολη. Η ανάρτηση σχολίων είναι μια δυνατότητα του Edmodo ελεγχόμενη από τον καθηγητή, συνεπώς τα σχόλια των μαθητών υπόκεινται σε έλεγχο από τον εκπαιδευτικό. Επιπλέον τα σχόλια μπορούν να είναι μόνο δημόσια και μεταξύ των συμμαθητών του τμήματος.

Οι περισσότεροι μαθητές, με ποσοστό 87% δήλωσαν πως θα ήθελαν να ξαναχρησιμοποιήσουν το Edmodo στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από την έρευνα φαίνεται πως σε μια εποχή που το Διαδίκτυο έχει εισχωρήσει στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων και μαθητών, με τα κοινωνικά μέσα να αποτελούν ένα μεγάλο μέρος της ενασχόλησής τους καθημερινά, θα μπορούσε ένα κοινωνικό δίκτυο εκπαιδευτικού χαρακτήρα να ενσωματωθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία ως ένα υποστηρικτικό εργαλείο της πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίας, προωθώντας την συνεργασία μεταξύ των μαθητών και του εκπαιδευτή μέσα από ένα ευχάριστο και ενδιαφέρον περιβάλλον που χρησιμοποιεί νέες τεχνολογίες. Το μάθημα της Πληροφορικής είναι ένα μάθημα που προσπαθεί να προωθήσει τις νέες καινοτόμες τεχνολογίες, συνεπώς η χρήση ενός κοινωνικού δικτύου στην εκπαιδευτική διαδικασία προσφέρει εξοικείωση με τις νέες διαδικτυακές τεχνολογίες αλλά και την αλληλεπίδραση με άλλους μέσω εικονικών κοινοτήτων μέσα σε ένα ασφαλές και προστατευμένο πλαίσιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Instagram: active users 2018 | Statista. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from <https://www.statista.com/statistics/253577/number-of-monthly-active-instagram-users/>
- 02/05/13. (n.d.). From Twitter to Edmodo: Schools Collaborate With Social Media -. Retrieved May 21, 2019, from THE Journal website: <https://thejournal.com/articles/2013/02/07/social-studies.aspx>
- About. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from https://about.twitter.com/en_us.html
- Ackermann, E. (n.d.). *Piaget's Constructivism, Papert's Constructionism: What's the difference?* 11.
- Al-Bahrani, A., & Patel, D. (2015). Incorporating Twitter, Instagram, and Facebook in Economics Classrooms. *The Journal of Economic Education*, 46(1), 56–67. <https://doi.org/10.1080/00220485.2014.978922>
- Balasubramanian, K., Jaykumar, V., & Fukey, L. N. (2014). A Study on “Student Preference towards the Use of Edmodo as a Learning Platform to Create Responsible Learning Environment.” *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 144, 416–422. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.311>
- Bandura, A. (1989). Social Cognitive Theory. In R. Vasta (Ed.), *Six Theories of Child Development: Revised Formulations and Current Issues*, 6, 1–60.
- Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory of Mass Communication. *Media Psychology*, 3(3), 265–299. https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0303_03
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Buzzetto-More, N. A. (n.d.). *Social Networking in Undergraduate Education*. 28.
- Caceres, S. (n.d.). About. Retrieved May 26, 2019, from Edmodo website: <https://go.edmodo.com/about/>
- Çankaya, S. (n.d.). *Using Educational Social Networking Sites in Higher Education: Edmodo through the Lenses of Undergraduate Students*. Retrieved from https://www.academia.edu/35532441/Using_Educational_Social_Networking_

Sites_in_Higher_Education_Edmodo_through_the_Lenses_of_Undergraduate_Students

- Chen, B., & Bryer, T. (2012). Investigating instructional strategies for using social media in formal and informal learning. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(1), 87–104.
<https://doi.org/10.19173/irrodl.v13i1.1027>
- Chugh, R., & Ruhi, U. (2018). Social Media in Higher Education: A Literature Review of Facebook. *Education and Information Technologies*, 23(2), 605–616.
<https://doi.org/10.1007/s10639-017-9621-2>
- Company Info | Facebook Newsroom. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from <https://newsroom.Facebook.com/company-info/>
- Davidovitch, N., & Belichenko, M. (2018). Facebook Tools and Digital Learning Achievements in Higher Education. *Journal of Education and E-Learning Research*, 5(1), 8–14. <https://doi.org/10.20448/journal.509.2018.51.8.14>
- Durak, G. (2017). Using Social Learning Networks (SLNs) in Higher Education: Edmodo through the Lenses of Academics. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(1), 84–109. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1136092>
- Edmodo Developers & Publishers » Platform Overview. (n.d.). Retrieved May 29, 2019, from <https://partnerships.edmodo.com/resources/overview/>
- Friedman, L. W., & Friedman, H. H. (2013). Using Social Media Technologies to Enhance Online Learning. *Journal of Educators Online*, 10(1). Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1004891>
- Greenhow, C., & Askari, E. (2017). Learning and teaching with social network sites: A decade of research in K-12 related education. *Education and Information Technologies*, 22(2), 623–645. <https://doi.org/10.1007/s10639-015-9446-9>
- Greenhow, C., & Lewin, C. (2016). Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, Media and Technology*, 41(1), 6–30. <https://doi.org/10.1080/17439884.2015.1064954>
- Guy, R. (2012). *THE USE OF SOCIAL MEDIA FOR ACADEMIC PRACTICE: A REVIEW OF LITERATURE*. 1, 21.
- Instagram - Wikipedia. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Instagram>

- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68.
<https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kassens-Noor, E. (2012). Twitter as a teaching practice to enhance active and informal learning in higher education: The case of sustainable tweets. *Active Learning in Higher Education*, 13(1), 9–21.
<https://doi.org/10.1177/1469787411429190>
- Lie, A. (2015). SOCIAL MEDIA IN A CONTENT COURSE FOR THE DIGITAL NATIVES. *TEFLIN Journal*, 24(1), 48–62.
<https://doi.org/10.15639/teflinjournal.v24i1/48-62>
- Livingstone, S., Ólafsson, K., & Staksrud, E. (n.d.). *Social Networking, Age and Privacy*. 14.
- Menzies, R., Petrie, K., & Zarb, M. (2017). A case study of Facebook use: Outlining a multi-layer strategy for higher education. *Education and Information Technologies*, 22(1), 39–53. <https://doi.org/10.1007/s10639-015-9436-y>
- Monalisa, M., & Ardi, H. (2013). USING “EDMODO” EDUCATIONAL SOCIAL NETWORK IN TEACHING ENGLISH FOR HIGH SCHOOL STUDENTS. *Journal of English Language Teaching*, 2(1), 220-225–225. Retrieved from <http://ejournal.unp.ac.id/index.php/jelt/article/view/2609>
- Palincsar, A. S. (1998). Social Constructivist Perspectives on Teaching and Learning. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 345–375.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.49.1.345>
- Purnawarman, P., Susilawati, S., & Sundayana, W. (2016). The use of Edmodo in teaching writing in a blended learning setting. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 5(2), 242–252. <https://doi.org/10.17509/ijal.v5i2.1348>
- Rodriguez, J. E. (2011). *Social Media Use in Higher Education: Key Areas to Consider for Educators*. Retrieved from <https://our.oakland.edu/handle/10323/2153>
- Sanders, K. S. (2012). *An examination of the academic networking site Edmodo on student engagement and responsible learning* (University of South Carolina). Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/118959/>
- Schroeder, A., Minocha, S., & Schneider, C. (2010). The strengths, weaknesses, opportunities and threats of using social software in higher and further

- education teaching and learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26(3), 159–174. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2010.00347.x>
- Selwyn, N. (n.d.). SOCIAL MEDIA IN HIGHER EDUCATION. *Social Media in Higher Education*, 10.
- Shaban, H. (2019, February 7). Twitter reveals its daily active user numbers for the first time. *Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/technology/2019/02/07/twitter-reveals-its-daily-active-user-numbers-first-time/>
- Siemens, G. (n.d.). Connectivism: a learning theory for the digital age. URL:(Http://Www.Itdl.Org/Journal/Jan_05/Article01.Htm),[Accessed August, 2011]. Retrieved from https://www.academia.edu/2857237/Connectivism_a_learning_theory_for_the_digital_age
- Siemens, G., & Weller, M. (2011). Higher Education and the Promises and Perils of Social Networks. *RUSC, Universities and Knowledge Society Journal*, 8(1), 164–170. <https://doi.org/10.7238/rusc.v8i1.1076>
- Snap Inc. (2019). In *Wikipedia*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Snap_Inc.&oldid=897624525
- Snapchat daily active users 2019 | Statistic. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from Statista website: <https://www.statista.com/statistics/545967/snapchat-app-dau/>
- Song, H., Kim, J., & Park, N. (2019). I Know My Professor: Teacher Self-Disclosure in Online Education and a Mediating Role of Social Presence. *International Journal of Human–Computer Interaction*, 35(6), 448–455. <https://doi.org/10.1080/10447318.2018.1455126>
- Stathopoulou, A., Siamagka, N.-T., & Christodoulides, G. (2019). A multi-stakeholder view of social media as a supporting tool in higher education: An educator-student perspective. *European Management Journal*. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2019.01.008>
- Teens, Social Media & Technology 2018 | Pew Research Center. (2018, May 31). Retrieved May 21, 2019, from <https://www.pewinternet.org/2018/05/31/teens-social-media-technology-2018/>

- Tess, P. A. (2013). The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review. *Computers in Human Behavior*, 29(5), A60–A68. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.12.032>
- Timothy, P. G., Jeffrey, B., Kaitlyn, L., & Margarita, V. D. (2016). Delivery of educational content via Instagram®. *Medical Education*, 50(5), 575–576. <https://doi.org/10.1111/medu.13009>
- Trust, T. (2012). Professional Learning Networks Designed for Teacher Learning. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 28(4), 133–138. <https://doi.org/10.1080/21532974.2012.10784693>
- Weber, A. S. (2012). CONSIDERATIONS FOR SOCIAL NETWORK SITE (SNS) USE IN EDUCATION. *International Journal of Digital Information and Wireless Communications*, 16.
- Yagci, T. (2015). Blended Learning via Mobile Social Media & Implementation of “EDMODO” in Reading Classes. *Advances in Language and Literary Studies*, 6(4), 41–47. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1127658>
- Yaros, R. A. (n.d.). *Social Media in Education: Effects of Personalization and Interactivity on Engagement and Collaboration*. 19.
- YouTube. (2019). In *Wikipedia*. Retrieved from <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=YouTube&oldid=898270916>
- Φραγή της Ε.Ε. στα social media για παιδιά μέχρι 13 ετών, του Γιάννη Ελαφρού | Kathimerini. (n.d.). Retrieved May 27, 2019, from <http://www.kathimerini.gr/942123/article/epikairothta/ellada/fragh-ths-ee-sta-social-media-gia-paidia-mexri-13-etwn>